

XI 11° 53.

M. Antoni Łęskiowski P.D.
Legi Ipsi Collegio Majori 1840
& 20 Maji

W. Szepas

R.V. 39
CORONA

URBIS & ORBIS,

GLORIA & GEMMA

REGNI POLONIÆ

UNIVERSITAS SCIENTIARUM;

Publica, Amplissima, & Celeberrima

BIBLIOTHECA
ZALUSCIANA.

Ab imis fundamentis, usq; ad culmen,

Bibliotheca Collegii Sermone ligato,

Majoris ERECTA. *M. Antoni Zaluski Collegii Majoris 1748.*

Et variis Symbolis partim propriis, partim aliunde desumptis,
Ejusdem BIBLIOTHECÆ Majestatem, Dignitatem, Utilitatem
amplitudinem, finem & æstimationem, adumbrantibus.

ILLUSTRATA.

à M. IACOBO PAVLO RADLINSKI POLONO, S. The-
ologiæ DOCTORE, Ordinis Canoniorum Regularium,
Custodum Sacrosancti Hierosolymitani Sepulchri
CHRISTI DOMINI, PRÆPOSITO GENERALI INFULATO.

ANNO DOMINI, 1748.

CRACOVIAE,

Typis Michaëlis Dyzlewski, Sacrae Regiæ Majestatis Typographi.

210

LIBRARY OF THE
POLISH ACADEMY OF SCIENCES
AND LITERATURE
IN WARSAW
BIBLIOTEKA
PANSTWA
WARSZAWSKIEGO

Dr. Stanisław
K...

XVIII. 2. 1914

C E L S I S S I M O

P R I N C I P I,

ILLVSTRISSIMO, EXCEL-
LENTISSIMO, REVEREN-
DISSIMO DOMINO,

D. A N D R E Æ

STANISLAO KOSTKÆ,
COMITI IN ZAŁVSKIE

Z A Ł U S K I,

EPISCOPO CRACOVIENSI,
DVCI SEVERIÆ.

Ordinis Poloni

A Q V I L Æ A L B Æ

E Q V I T I &c. &c.

Ja^c

ILLV.

*ILLVSTRISSIMO & REVE-
RENDISSIMO DOMINO,*

D. JOSEPHO

ANDREÆ,

COMITI in ZALVSKIE,

ZALVSKI,

Supremo Regni Poloniae

REFERENDARIO,

ABBATI

Villariae, Betnaci, & Fontanetti,
Ecclesiarum Cathedralis Cracoviensis

CANONICO,

REGIAE & Insignis Collegiatae Varfaviensis

PRÆPOSITO,

STATVVM BVRGVNDIAE ASSESSORI,

PARLAMENTI NANCEIANI CONSILIARIO &c. &c

Dominis Clementissimis,

Fundatoribus Amplissimis.

CELSISSIME, ILLUSTRISSI-
ME, EXCELLENTISSIME
P R I N C E P S.

ILLUSTRISSIME & REVE-
RENDISSIME
REFERENDARIE
R E G N I,
Fundatores Amplissimi.

*Oronam Urbis & Orbis Bi-
bliothecam Vestram, nato
ad Coronas impono AGNI
Capiti: Gloriam & Gem-
mam Regni Poloniae, glo-
riosissimis meritis, & Triumphis in-
sero JVNOSSAE: Universitatem
Scientiarum coram Throno Ejusdem
AGNI depono, qui non tantum no-
vit*

vit aperire Libros, sed etiam conde-
re, & fundare. Si enim amplissi-
ma BIBLIOTHECA Vestra potest
Urbem & Orbem Coronare; etiam
AGNO coronando est sufficientissi-
ma! si BIBLIOTHECA Vestra est
Gloria Regni Polonia: potiori titulo
est gloria Gentilitij AGNI. Si BI-
BLIOTHECA Vestra est Universitas
Scientiarum, & ubi áltius vel felicius
collocari potest, quam in Throno A-
GNI, cui universum docendi & sci-
endi genus, est domesticum & heredi-
tarium. Sicut enim in alijs Sarmatici
Regni Familijs, fortes creantur ex for-
tibus, Heroes ex Heroibus, Principes
ex Principibus, ita in Nobilissima stir-
pe AGNI non tantum Heroes ex
Heroibus, sed etiam sapientes ex sa-
pien-

piantibus, Eruditi ex Eruditis, Doctores ex Doctoribus, Scriptores ex Scrip-
toribus generantur. De Vestri AGNI
Domo, continua serie prodeunt Magni
AVGVSTINI, SOLES Aquinatici,
Subtilissimi SCOTI, Aurei CHRYS-
SOSTHOMI, eloquentissimi Tullij,
Lyricorum Principes, Horatij, & Sarbie-
vij, qui eruditione & Sapientiã tantum
creverunt, ut totam Domum AGNI,
effecerint Vniversitatem Scientiarum.
Quotquot igitur ZALUSCIANÆ Gentis
Numina Sarmaticus computat orbis,
tot adorat veræ Sapientiæ, non tantum
Possessores, sed etiã perpetuos Hæ-
redes. Quanta autem virtute Glorio-
sissimis Majoribus Vestris innata fuit
Sapiëntia, & per successionem Doctissi-
morum ingeniorum continuata, æqua

li perfectione & Vobis est congenita, ac desponsata. Neq³ istius rei querenda sunt à longè documenta, ipsa enim Publica, Amplissima, & Celeberrima BIBLIOTHECA tot sumptibus & Studijs Vestris condita, exhibet clarissimum testimonium, in qua Gentilitius AGNVS, tanquam in Throno, perpetuò resplendet, & hereditatem sapientiæ, ac scientiæ presentabit. O quàm innumeros recensent Fasti Poloniæ, qui cum essent æternæ memoriæ avidissimi, sumptuosissima Palatia, munitissima fortalitia, amplissima Castella, turres altissimas, mœnia vastissima, liberalissimè condiderunt, sed postquam hæc perfecerint, illa Domui suæ, & Successoribus tenenda, possidenda, & hereditanda reliquerunt. Vos autem

Amplissimi Conditores, dùm BIBLIOTHECAM fundandam decrevistis, & ipsò factò fundastis, eam non Genti & Domui Vestrae, sed Ecclesiae, Regno, & publico usui consecrastis. In hoc autem tam heroicae virtutis prodigio, immensam admirationem excitastis, quod licet hæreditatem BIBLIOTHECÆ, Ecclesiae, & Regno cesseritis, tamen veræ Sapientiae Hæredes imò Reges splendeat. BIBLIOTHECAS enim fundare, Regum character & munus est: quas namq̃ in toto Orbe nobiliores BIBLIOTHECAS observamus, harum Fundatores fuisse Reges compertum habemus. Sic BIBLIOTHECAM

)b(

Per.

Pergamenam fundavit Eumenes Rex
Pergami, Ægyptianam Ptolomæus
Philadelphus Rex Ægypti, Constantino-
politana Constantinus Magnus Impera-
tor, Parisiensem Christianissimi Galliarum
Reges, Escurialensem Catholici Hi-
spaniarum Reges, Alexandrinam, A-
theniensem, Antiochenam, Hipponiensem,
Florentinam, Fuldensem, Viennen-
sem, Bavaricam, partim Reges, Prin-
cipes, & Duces condiderunt. Cum
ergo Amplissimi FUNDATORES
Publicam BIBLIOTHECAM Var-
saviensem erexistis, plantastis, & fun-
dastis; munus & Officium tantorum
Imperatorum, & Regum implevistis,
& Vos Ipsos per tam stupendam Fun-
dationem, Regum honore Dignissimos
exhi-

exhibuistis, siquidem tantum Opus pu-
blico & communi bono erexistis, quan-
tum vix *Æraria Regum & Regnorum*
condere sufficiunt. Et certè si *Amplissi-*
mam hanc BIBLIOTHECAM candi-
dè intueamur, omnia ibi Regalia præsen-
tantur; Regalis Basilica, Regalis Ma-
jestas Fabricæ, Regalis Splendor in-
terior & exterior, Regalis delectus &
apparatus voluminum & librorum,
Regalia ornamenta, Regalis munifi-
centia in tot millibus Authorum, Scri-
ptorum & Doctorum, ex toto Orbe
conductorum. Vndè præfata *BIBLI-*
OTHECA sicut est *Ærarium publicum*
Scientiarum; ita *Thronus REGVM, &*
AGNI. *Amplissima BIBLIOTHE-*
CA Constantinopolitana habuit Pro-

) b 2 (

fesso.

sessorem, duodecim Discipulos possiden-
tem satis insigni titulo compellatum:
Oecumenicum Domicilium: Et Ve-
stra BIBLIOTHECA pari gloriatur
honore: Vos enim Ipsi Gloriosi-
ssimi FUNDATORES, estis Oecu-
menicum seu Vniversale Domicilium
Sapientiae: habetisq; Discipulos, non
jam duodecim, sed totum Regnum, &
Vniversum Orbem. Quò titulò re-
splendetis Munificentissimi CONDITO-
RES, eòdem justissime frui potest Cele-
berrima Vestra BIBLIOTHECA, &
illa enim rectè dici potest: Domicilium
Oecumenicum, omnis eruditionis &
Scientiae, in qua habitat & continetur
omnis plenitudo Doctorum totius Or-
bis. Ad illam ergò tanquam ad Oecu-
meni-

menicum & Vniuersale Domicilium sapientiae, concurrunt omnes Gentes, Populi, Nationes, & Provincia, ad illam concurrunt omnia Regna, & Imperia: Ad illam conuolant omnes Aquilæ Polonæ, & quidquid in ea didicerint, id totum ad defensionem S. Romanæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ, ad honorem Serenissimi Invictissimi & Potentissimi Poloniarum Regis AUGUSTI III. & Serenissimorum Successorum Ejus; ad Regni Sarmatici ampliandum decus, & totius Boni Publici incrementum promovendum conferant. Dedi in Conventu Generali Miechoviensi die XXIII. Ianuarii. Annô Domini, MDCCXLVIII.

PRÆ.

PRÆFATIO,

Ad Benevolum Lectorem.

Q*Uam primùm Annò Domini, 1745. die 19. Aprilis, contigit fatalissimum incendium Ecclesiæ, & Conventûs Generalis Miechovien- sis, tam primùm constitueram de me- is Manuscriptis nihil typò imprimere, nè tantarum ruinarum reparationi, ali- quid subtraherem. Quòd autem præ- sentem meum laborem resolutus fue- rim imprimere, causa, origo, & moti- vum est hoc: A. R. STANISLAVS à LOWICZ, S. Theologiæ Doctor, Ordinis Nostri Canonicus, ante annos*

ducen.

*ducentos impresserat Opusculum suum,
de Immaculata Conceptione Beatæ Virgi-
nis MARIÆ, sed illud ita dispersum est
& abolitum, ut nullibi Ejus exemplar
reperire potuerim. Postquam autem
increbuit Amplissima Fama Bibliothecæ
ZALVSIANÆ, ad eandem mea
desideria converti, & supplicavi Illu-
strissimo & Reverendissimo Domino,
Domino JOSEPHO ANDREÆ Co-
miti in Załuskie ZALVSKI, Supremo
Referendario Regni, Literatorum Prin-
cipi, quatenus præfatum Opusculum
STANISLAI à ŁOWICZ, in sua
Bibliotheca quærere dignaretur, quod
inventum ab Eodem mihi liberalissi-
mè donatum est. Ex occasione ergo
inventi Libri STANISLAI à ŁO-
WICZ,*

WICZ, accendit me alacritas scriben-
di, unum vel duo Epigrammata, in
laudem Bibliothecæ ZÆVSCIA-
NÆ: his scriptis occurrerunt menti
alia duo, his iterum conceptis exarsit
animus plura scribendi, & tandem tan-
tillum scripsi, quantulum hîc proponi-
tur. Plura scribere animus & facul-
tas non defuit, sed gravis infirmitas
impediit. Sed etiam hæc minuta, sint
monumentum gratitudinis, & profun-
dissimæ submissionis meæ erga Celsissi-
mam & Illustrissimam Domum ZA-
ÆVSCIANAM, Ejusq; Celeberrimam
Bibliothecam, cui Librum pro li-
bro offero. Quantum autem ad noti-
tiam meæ minutæ opellæ pertinet, no-
tandum est, quod Bibliotheca duplex
cogi.

cogitari possit, una exterior, altera interior. Bibliotheca exterior est ipsa Basilica seu Palatium pro libris servandis conditum. Bibliotheca interior, sunt ipsi Libri in Bibliotheca conservandi. De Bibliotheca exteriori agetur in prima parte: de Bibliotheca interiori in secunda parte, & alijs circumstantijs ad Bibliothecam spectantibus; adhibitis varijs Symbolis, ad præsentem materiam conducentibus. Quoniam autem hîc Nomine **JVNOS-SARVM** frequenter utor, per **JVNOSSAS** intelligo, Ipsos Celsissimos & Illustrissimos **ZALUSCIOS**: Illorum enim Stemma nempe **AGNVS**, vocatur **JVNOSSA**, ab hoc ergo stemmate **ZALVSCII** appellantur

cur JVNOSSE, JVNOS-
SII, vel JVNOSSITE.
Præterea in contextu ulteriori una
vice usus sum Nomine JANI-
NÆ, porrò per JANINAM
intelligitur Gentilitium Stemma Se-
renissimi, & Invictissimi SOBIE-
SKI, IOANNIS III. Polonia-
rum Regis. Hæc præcautio sit propter
Authores externos, Stemmatum
Polonorum, & Appellationum,
non semper plenam notiti-
am habentes.

PARS

P A R S I.

De Fundamentis Structura, Parietibus, Portis, & alijs partibus Publicæ, Amplissimæ, & Celeberrimæ Bibliothecæ ZALUSCIANÆ Varſaviensis, pro qua Magnificam Basilicam seu Palatium fundavit *Celsissimus* PRINCEPS.

Qui vult aliquam Fabricam construere celsitudinis, de fundamento prius debet cogitare humilitatis, inquit S. Augustinus. Cùm ergò hic Grandem Fabricam, nempe Bibliothecam ZALUSCIANAM intendamus construere, primò ipsius fundamenta ponemus, & Symbola applicabimus; tùm deindè ad alias partes descendemus, ex quibus omnibus patebit Dignitas & Utilitas Publicæ Bibliothecæ Varſaviensis.

S Y M B O L U M I: B I B L I O T H E C Æ.

Est Civitas Jerusalem juxta illud: *Vidi Civitatem Sanctam Jerusalem novam descendentem de Cælo à DEO; paratam sicut sponsam ornatam Viro suo* Apoc: 21.

Cum Lem: *Quâvis populosior Urbe.*

URbs quot Jerusalem referebat signa, decores,
Hos omnes justè Bibliotheca capit:

A

Est

(2.)

Est nova Sponsa DEI, Cœlo descendit ab alto,
Doctorum pretiô sancta, beata nitens.
Innumeris fulget gemmis ornata Librorum,
Sicut adornatur sponsa parata Viro.
Urbs est Jerusalem quâvis populôsior Urbe,
Excedit populos Bibliotheca Libris.
Et quot Jerusalem sua fundamenta gerebat,
Omnia plena Libris Bibliotheca tenet.
Urbs est Jerusalem purô prænobilis aurô,
Fundamentá cui mox duodena patent.

S Y M B O L U M II.

B I B L I O T H E C Æ.

Sunt fundamenta Civitatis Jerusalem juxta illud: Apoc: 21.
*Et fundamenta muri Civitatis omni lapide pretioso ornata. Fun-
damentum primum Iaspis: secundum Sapphirus: tertium Chalce-
donius: quartum Smaragdus: quintum Sardonix: sextum Sar-
dius: septimum Chrysolithus: octavum Beryllus: nonum Topa-
zium: decimum Chrysoprasus: undecimum Hyacinthus: duode-
cimum Amethystus.*

F U N D A M E N T U M I, B I B L I O T H E C Æ.

ET S Y M B O L U M III,
Est Jaspis cum Lem: *Unus, sed tricolor.*

Vnus

(3.)

UNus, sed tricolor Jaspis se porrigit Orbi,
Vnum perfectum monstrat, & esse tria:
Bibliotheca DEUM Naturâ dum docet Unum,
Trinum Personis dum probat atq; monet:
Jaspidis in se se sacra fundamenta reponit,
Ejus prima basis, Jaspidis omne decus.

FUNDAMENTUM II.

ET SYMBOLVM IV.

BIBLIOTHECÆ.

Est Sapphirus cum Lem: *Cælesti fulgurat ore.*

CÆrulea gaudet Sapphirus, fronte, colore,
Lumine cælesti fulgurat ore simul:
Bibliotheca loquens' cœlestia gaudia mundo,
Sapphiri mirum semper adimplet opus.

Aliud Lemma Sapphiri: *Quæ tangit cærulea reddit.*

CORpora quæ tangit Sapphirus cærulea reddit,
Consimili facto Bibliotheca gerit:
De cœlo quoties populos informat, & orbem,
Cœlica de toto pectora, corda creat.

A 2

FVN.

(4)
FUNDAMENTUM III,
BIBLIOTHECÆ.
ET SYMBOLVM V.

Est Chalcedonius cum Lem: *Emollit corpora cera.*

QVam Chalcedonius tangit pro tempore ceram,
Contactus proprij robore mollit eam:
Pectora si fuerint ipsis fortissima saxi,
Hæc folijs mollit Bibliotheca suis.
Imprimit ac in eis rectæ signacula vitæ,
Ac tanquam ceram flectere corda potest.
Si Chalcedonij tam sanctè munera complet?
Pro fundamentis, hic Lapis, ejus eat.

FUNDAMENTUM IV,
BIBLIOTHECÆ.
ET SYMBOLVM VI.

Est Smaragdus cum Lem: *Nil jucundiùs illô.*

TAm pulchrè mirequè viget virtute Smaragdus,
Tam pulchrè flammæ explicat ore suas:
Vt nihil eximiùs, tum nihil jucundiùs illô,
Intuitum visu recreat ille suo.
Bibliotheca Libris largè radiata stupendis,
Pulchrior, & melior nonne Smaragdus adest?
Pulchriùs hâc nihil est, & nil jucundiùs illâ!
Excedit fulgens ordinis omne decus.

Aliud

Aliud Lemma Smaragdi: Recreat non satiat.

Quos oculos recreat proprio splendore Smaragdus,

Hos tamen in toto, non satiare potest,

Bibliotheca cui mentem recreavit, & aures,

Hâc Docti nunquam mens satiata redit:

Sed trahit, atq; movet mentes ad plura videnda;

Quò plus vidisti, plura videre cupis!

Quò plus legisti restant tibi plura legenda,

Discendi semper major adurit Amor.

DOCTORES quæras discendi semper Avaros,

Illorum requies, gloria, vita Libri.

FUNDAMENTUM V.

BIBLIOTHECÆ

ET SYMBOLVM VII.

Est Sardonix cum Lem: *Binus & unus.*

Sardonichus splendens albo, rubroq; colore,

Naturæ nexu binus, & unus adest.

Bibliotheca docens, passim sine sanguine certat,

Et tamen in bellis iusta trophæa capit.

Ex istis bellis albo condigno colore,

Conueniens iustus candor amictus ei:

Sed dum sanguineas de frontis culmine guttas

Elicit: est illi Purpura vera decus.

Sed

Sed tamen ex binis vestitum colligit unum,
Candori semper Purpura mista subest.

FUNDAMENTUM VI.

BIBLIOTHECÆ.

ET SYMBOLVM VIII.

Est Sardius cum Lem: *Menti novum acumen.* vel
Perficit ingenium.

IN quo continuam deponit Sardius ædem,
Perficit ingenium, præbet acumen ei:
Quis magis ingenium confirmat, perficit, auget?
Quam fulgens Doctis Bibliotheca Libris?
Quis magis excelsum tradit, progignit Acumen?
Quam doctæ mentis Bibliotheca Thronus:
Quot nova terrarum præsentat acumina mundus,
Et quas ingenij præstat habetq; vices:
Omnia de folijs Sacra Bibliotheca creavit,
Omnia Docta Domus, fecit acuta magis,
Ut frumenta suis largè ducuntur acervis,
Ut proprio manant pulchra coralla mari:
Sic de Librorum folio, veraq; Magistra,
Omne novum mundus, semper acumen habet.

FUNDA-

FUNDAMENTUM VII,

BIBLIOTHECÆ.

ET SYMBOLUM IX.

Est Chrysolithus cum Lem: *Aurô fulget & igne.***I**Nter præcipuas virtutes, atq; nitores,

Aurô Chrysolithus fulget, & ore micat,

Bibliotheca magis dicta virtute refulget,

Ignibus ac aurô tota corusca nitet.

Aurum cenletur Cælô Sapientia nata,

(Est cûi conveniens Bibliotheca Domus)

Ignes illius, credas incêndia mentis,

Hæc, quæ de Libris orta venire solent,

Et non tam flammæ exardens suscitât ignis,

Ut cordis motus Bibliotheca ciet,

Quas nimium torquent fortissima frigora mentes,

Ignibus has urit Bibliotheca suis.

FUNDAMENTUM VIII,

BIBLIOTHECÆ.

ET SYMBOLUM X.

Est Beryllus cum Lem: *Et virescit, & pallidet.***E**T virescit, & pallidet, totus Beryllus ad intra,

Pallidior, potior, creditur esse magis:

Biblio:

Biblio si thecæ spectes de fonte virorem,
 Laurea Doctorum Stemmata, Sceptra docent.
 Pallorem verò doctum si quæris in illa,
 Quilibet è Doctis pallidus esse solet.
 Nam quò plus Libris indulget sæpe legendis,
 Pallidior vultu, doctior ore micat.

FUNDAMENTUM IX,
 BIBLIOTHECÆ.
 ET SYMBOLUM XI.

Est Topazius cum Lem: *Omnicolor radiat.*

EXcedit lapides virtute Topazius omnes,
 Omnicolor radians, omnia prorsùs habet.
 Bibliotheca Libris de Regnis omnibus aucta,
 Veriùs omnicolor tota serena patet!
 Nec sunt tot lapidi naturæ lege, colores,
 Quot præstat doctos Bibliotheca Libros.
 Hæc numerare potest Librorum millia mille,
 Ampliùs hunc numerum pandere nonne potest?
 Si tantum numeret, si tantum pandat, & ultra?
 Veriùs omnicolor ritè tenenda manet.

FUN-

FUNDAMENTUM X,
BIBLIOTHECÆ.
ET SYMBOLUM XII.

Est Chrysophrasus cum Lemmate: *Auriferis guttis,*
polletq; virore.

Auriferis guttis mirè Chrysophrasus ardet,
Ast illum pariter tollit ad Astra viror.
Non guttas auri, sed totis fontibus aurum,
In fundo proprio Bibliotheca fovet:
Herbarum pariter splendet formosa virore,
Et viridi sermo tempora docta legit.
Ex auro tandem donat diademata fronti,
Quæ de continuo fessa labore manet.

FUNDAMENTUM XI,
BIBLIOTHECÆ.
ET SYMBOLUM XIII.

Est Hyacinthus cum Lem: *Imponit fræna veneno;*

Hoc mirò præstat fulgens Hyacinthus honore,
Quod frenet proprio cuncta venena sinu.
Et cûi plura magis traduntur fæda venena?
Quam fidei veræ, Discipulisq; Petri?
Quæ varijs laqueis, & fraudibus hæresis audax.
Opponit cupiens tollere jura, fidem.

B

Sed

Sed cunctis laqueis his Bibliotheca medetur,
 Hæreseos frenat cuncta venena, dolos.
 Quod si defuerit tam felix sacra medela,
 Hæresis inficeret singula Regna Soli.

FUNDAMENTUM XII.

BIBLIOTHECÆ.

ET SYMBOLOM XIV.

Est Amethystus cum Lem: *Miscetur violæ rosæ.*

Pallentes violas præfert Amethystus, & idem
 Fragrantes proprio signat honore rosas.

Bibliotheca suum referat dum Gentibus hortum,
 Nonne virent violæ nonne rubentq; rosæ?

Pallentes Libri, violarum signa recondunt,
 Martyrij flores, dant referuntq; rosas:

Sic violis pariterq; rosis de Flore librorum;
 Permistus manat, fragrat, habetur odor.

DE STRUCTURA

BIBLIOTHECÆ.

Et erat Structura muri ejus de lapide Iaspide Apoc: 21.

I.

URbs, dum Jerusalem fuerat fortissima grandis,
 Fundamentorum pondere nixa gravi:

Cur

Cur tantum solo pretioso Jaspide constat?

Cur lapis hic unus, nobile condat opus?

Quomodo structuram tantam componere solus

Is poterat Jâspis? vel tribuisse decus?

Hoc dubium plenè solvit ZAŁUSCIA Pallas,

Hoc clarum monstrat Bibliotheca Domûs.

Quæ quamvis niteat perfectè Fabrica Grandis,

Condita de solo Jaspide tota manet.

Nam PRINCEPS illam ZAŁUSKI KOSTKA creavit,

Munera demonstrans Jaspidis, atq; decus.

Hâc unâ GEMMA Musis structura parata,

Murorum per eam Fabrica, luxit Opus:

Jaspide tam Sancto Columen surrexit in uno,

Ex illo Solo Machina structa nitet.

Fundamenta, bases, postes, ac atria vasta,

Ac omnis paries, limina, tecta, trabes,

Ornamenta Domûs sunt donum PRINCIPIS hujus,

Ac Majestatis maxima signa suæ,

Hæc *Fundatorem* demonstrant omnia KOSTKAM,

Et Lux illorum Jaspide tota fluit.

II.

Ipsâ vèro Civitas aurum mundum Ibid.

INter convexi fertur miracula mundi,

Regis Medorum Fabrica Summa nimis.

Quod nihil ad formam muri calcaria, fornax,
 Calcis perfusæ contulit, atq; dedit.
 Sed cunctos lapides, lateres perfuderat aurum,
 Omnia splendebant aurea tecta, sinus,
PRINCIPIS atq; Ducis dum magna Palatia specto,
 Ejus quæ Musis spontè Sacravit amor.
 Ista locò calcis, gemmis pensantur, & aurò,
 Obryzo constant omnia Signa Domus
 Censeri possunt inter miracula mundi,
 Prodigium majus Præfulis ampla Manus,
 Auri quæ tantùm pro doctâ Pallade fudit,
 Quantum fuderunt Sæcula nulla priùs.

III.

Simile vitro mundo Ibidem.

Quamvis Jerusalem Cælestis splendet ab auro,
 Cujus adest similis lucida forma vitro,
 Non tamen est fragilis formæ, sed tota perennis,
 Illius durat gloria; fama, decus.
 Sic quamvis aurum de dextra **PRINCIPE** latum,
 Munditiam vitri præferat atq; notet:
 Non tamen ex illo pro Musis Fabrica structa
 Est fragilis, potiùs, tota perennis erit.
 Quamq; diù stabit perfecta scientia mundi,
 Tantum durabit Bibliotheca diù.

Vel

Vel si constructam corrumpent tempora sedem,
 Non corrumpetur PRINCIPIS altus honor.
 Non corrumpentur virtutis præmia veræ,
 Deficiet nunquam Gloria, Gentis amor:

IV.

*Et murus Civitatis habens fundamenta duodecim, & in
 ipsis duodecim nomina Apostolorum AGNI Apoc: 21.*

FUNDAMENTA suæ molis, quæ sacra tenebat
 Jerusalem: pariter Nomina Summa tulit.
 Illorum Divûm quos AGNUS rexit Olympi,
 Propter eosq; simul pertulit arma Crucis.
 Fundamenta Domûs, Doctæ Sacrata Minervæ,
 Quid precor ostendunt? Nomina Magna ferunt:
 Nomina præsentant Magni PASTORIS. & AGNI,
 Numina præsentant PRINCIPIS, atq; Mitras
 Nec tantùm duodena refert hæc Nomina sedes:
 AGNUS enim JUNOSZ Nomina plura dedit
 Quæ si perfectè Lechico numerabis in Orbe,
 Non his sufficient omnia tecta Domûs
 Nominibus tantis totus non sufficit Orbis,
 Illos non capiet Bibliotheca magis:
 Attamen ornabunt cælestem Palladis ædem,
 Exornant sicut sydera densa Polum,

Asi.

Assistent AGNO, Bissenii more SENATUS,
Ac applaudebunt ædibus, atq; Libris,

V.

Et qui loquebatur mecum, habebat mensuram arundineam auream, ut metiretur Civitatem, & portas ejus, & murum &c. Et mensus est Civitatem de arundine aurea & portas ejus, & murum Ibidem v. 15.

UT notus Sanctæ constaret terminus Urbis,
Nuntius è Cæli cardine mensus eam.

Aurea mensuræ manibus præfulsit arundo,

Hæc dimensa fuit pondera tanta Domûs.

Si vis murorum, portarum tangere metam,

Quos in se grandis Bibliotheca, tenet.

Si vis metiri plateas, atria vasta,

Vix hæc metiri sæcula multa valent!

Si verò mentem metiri PRINCIPIS audes?

Augeri quantum Palladis ardet Opus!

Hæc nullam patitur mensuram, limite nullô

Clauditur, immensum cogitat, atq; cupit!

VI.

Et Civitas in quadro posita est. Ibid. v. 16.

URbs ut Jerusalem de muris fortior esset,

Quadratum tenuit Machina totâ situm,

Nam quidquid formam quadratam servat habetq;

Illud forte, potens nescitur esse magis.

PRIN-

PRINCIPIS excelsam si rectè conspicias ædem,
 Quadratâ formâ fortior, atq; potens
 Undè potest hostis meliùs confundere tela,
 Et poterit quoduis frangere sola malum.

VII.

Et longitudo ejus tanta est, quanta & latitudo Ibid. v. 16.

SEÛ longam formam, seu latam conspicias Urbis;
 Æquales ambæ conditione, modò:
 Palladis ampla Domus formam hanc conservat utramq;
 Tantum longa manet, lata quot, ornat Opus.
 Hæc forma longâ contingit culmina Cæli,
 Et lata penetrat vasta profunda Soli.

DE P A R I E T I B U S
 B I B L I O T H E C Æ.

*Porro aurum erat probatissimum, de cujus laminis texit domum,
 & trabes ejus, & postes, & parietes, & ostia,
 2. Par. 3. v. 7.*

.I

REx Salomon populi Dilecti magna Corona,
 Quam Domino grandem struxerat arte Domum:
 Hæc ornata fuit permundo intrinsecùs Aurò,
 Trabs ibi, tum paries aureus omnis erat:
 Aurea fulgebant cum postibus ostia cuncta,
 Auri plena fuit pondere tota Domus.
 Quam Domino, Regno, populis & Gentibus Orbis,
 PRINCEPS KOSTKA sacram, struxit amore Domū:

Hæc aurò simili purò vestita refulget,
 Hic omnis paries, aureus atq; trabes.
 Hic postes, portæ, fulgent intrinsecùs auro,
 Aurea resplendent ostia, tecta, sinus.
 Nam Libri innumeri venæ sunt nobilis auri,
 Quò nihil eximiùs, pulchriùs Orbis habet:
 Quisq; Liber, Tomus, præclarum quodq; volumen
 Est aurum, superans cuncta metalla Soli.
 His dum tota Libris resplendet Palladis ædes,
 Aurea perfectè, splendida tota manet.

II.

Et celavit Cherubim in parietibus: Ibidem.

QUI paries templi claudebat signa vetusti,
 Cælatum Cherub frontis in axe tulit,
 Qui paries Sacræ componit Palladis ædes,
 Non unum Cherub monstrat habetq; simul.
 Sed totas acies, legiones, atq; phalanges,
 Cælestis profert ordinis atq; Chori:
 Quarum præsidiis hæc moles tota dicata,
 Fiat ut in primo firmior illa statu.

III.

*Et omnes parietes Templi per circuitum sculpsit varijs cæ-
 turis, & torno: & fecit in eis Cherubim & palmas.*

3. Reg. 6. 7. 29.

Æthe.

Æ Therei præter Splendemia nomina Cherub,
 Quæ præsentabat Regia Sacra Domus:

Et palmas etiam quavis sub parte ferebat,

Ac per eas paries conditus omnis erat-

PRINCIPIS exstructas si quis conscenderis **Ædes**,

Hic Palmas paries quilibet ecce refert:

Sarmatiæ **REGUM** præsentat fortia gesta,

AUGUSTI pandit Nomen utrumq; Potens:

AUGUSTUS quantum fecit pro Lege **SECUNDUS**,

AUGUSTUS quantum **TERTIUS** optat, agit!

Istius Paries Molis monumenta reportat!

Testatur clarè quantus uterq; fuit!

Et post quantus erit, Gentem tutando Polonam,

Saxones veram spontè docendo fidem

Fundando Genti Saxonum, templa stupenda

Ut meliùs vigeat Gloria summa **DEI**.

REGINÆ pariter lucent híc signa **MARIÆ**,

Resplendet zelus, candor, & ampla Fides.

Ac diffusa manus, cunctos quæ pascit egenos,

Ac aurò multò plurima Templa tegit.

Quotquot Sarmatiæ Reges luxère **Ducesq;**,

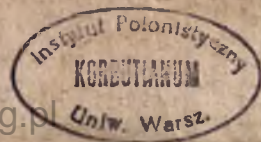
Heròes quotquot Gens tulit, atq; solum.

Hic Paries quivis Martem præsentat Eorum,

Bellonam quævis Pars docet, ampla Domus.

C

IV.

*Et picturas varias quasi prominentes de pariete,
& egredientes. Ibid.*

PRima Domus puro non tantum fulsit ab auro,
Picturis etiam pulchra venusta fuit.

Si Doctæ sedis partes lustraveris omnes,
Picturis miris quælibet ampla nitet.

Quantas nec Princeps Pictorum ferret Apelles,
Nec similes unquam tempora nostra vident.

Ast hîc nulla patet Veneris fætentis imago,
Nunquam comparent sordida fana Jovis.

Excluduntur abhinc falsorum signa Deorum,
Hîc veri prostant signa tremenda DEI.

Hîcquæ locum primum Divina scientia servat,
Artis post omnis splendet imago Sacra.

Picturas plures, si quis quæserit ultra?

AUGUSTI Regis Maxima Cera patet!

REGINAM pariter profert Pictura **MARIAM**,
AGNUS, post reliquum pingit, & ornat Opus.

D E P O R T I S,

B I B L I O T H E C Æ

S Y M B O L U M XV.

Portarum Bibliothecæ, Sunt portæ Civitatis Ierusalem juxta
illud Apoc: 21. v. 12. *Et duodecim Portæ duodecim Margaritæ
sunt, per singulas, & singulæ erant, ex singulis Margaritis,*
MARGA:

M A R G A R I T A I.

Primæ Portæ BIBLIOTHECÆ:

ET SYMBOLVM. XVI.

Est Adamas cum Lem: *Ex me decus advenit orbi.*

Gemmarum Princeps Adamas, Rex atq; corona,
Ex hoc Supremi carpit honoris opes:

Quòd de se veniat radians lux, & decus orbi.

Quod de se veniat gloria tota solo:

Gemmarum PRINCEPS, DUX, & Regina suprema,

An non est Libris Bibliotheca nitens?

Ex hac lux cœlis, ex hac lux provenit orbi,

Ex hac Regnorum gloria summa decus,

Hæc est Regnorum, Regum Regina Corona,

Hæc est Imperijs lux, diadema, Thronus.

M A R G A R I T A II.

Portæ Secundæ BIBLIOTHECÆ:

ET SYMBOLVM VII.

Est ACHATES, cum Lem: *Ægra Lumina fovet.*

Infirmos oculos perfectè sanat Achates,

Atritæ luci lumina pura refert:

Magna nitet virtus præclarum munus Achatis,

Prodigium majus Bibliotheca patrat:

Hæc non carnales oculos visumq; serenat,

Ast oculos mentis perficit, atq; probat.

M A R G A R I T A III.

Portæ Tertiæ BIBLIOTHECÆ.

E T S Y M B O L V M XVIII.

Est Carbunculus, cum Lem: *Arcano non leditur igne.*

INterno quamvis flagrat Carbunculus igne,
 Nec se nec mundi lædere membra solet,
 Ignibus ingenij Librorum condita sedes,
 Continuo flagrat, nec tamen igne nocet.
 Sed tantum doctas mentes accendit ad omnes,
 Virtutis dotes, obsequiumq; Poli.

M A R G A R I T A IV.

Portæ quartæ BIBLIOTHECÆ,

E T S Y M B O L V M XIX.

Est Ceraunius seu Brontia. cum Lem: *Dat tacta soporem.*

BRontia prædulcem membris dat tacta soporem,
 Corpora conciliat fessa labore gravi.
 Cui semel arrisit revolutio sacra Librorum,
 Cui gustum fecit Bibliotheca docens
 Illa suô gremiô gratum dat lecta Soporem,
 Sensibus, & menti dulce cubile manet.

M A R G A R I T A V.

Portæ quintæ BIBLIOTHECÆ.

E T S Y M B O -

ET SYMBOLOVM XX.

Est Corallium, cum Lem: *Venena detegit.*

HÆc est perfecti constans natura Coralli,
Quod retegat proprio cuncta venena sinu.

Hâc virtute nitet, simili donatur honore,

Omnibus excellens Bibliotheca Libris.

Hæreticæ fraudis prodit perversa venena,

Pestiferum quidquid cernitur, illa necat.

M A R G A R I T A VI.

Portæ Sextæ BIBLIOTHECÆ.

ET SYMBOLOVM XXI.

Est CrySTALLUS, quæ res obvias colorum varietate, spectan-
das repræsentat cum Lem: *Omnia fulgore trahit.*

AD se cuncta trahit, CrySTALLUS luce nitente,

Omnia præsentat corpora, gesta, modos.

Attractiva magis virtus est tota Librorum,

Nam mentes ad se, pectora cuncta trahit.

Omnia præsentat, quæ cœlum terra recondit,

Omnia demonstrat facta stupenda DEI.

M A R G A R I T A VII.

Portæ Septimæ BIBLIOTHECÆ,

ET SYMBOLOVM XXII.

Est Gemma Enydros dicta cum Lem: *Indeficiens manat.*

Enydros

ENydros tantas pluvias diffundit Aquarum,
 Ut Gemmam, fontem dixeris esse novum:
 Sic indeficiens manat Fontana Librorum,
 Effundit doctas fontis ad instar Aquas.
 Ac illis placidè totum circumfluit orbem,
 Quilibet, ut vivis his satiatur Aquis.

M A R G A R I T A VIII.

Portæ Octavæ BIBLIOTHECÆ,

E T S Y M B O L V M XXIII.

Est Lydius lapis cum Lem: *Hoc fides: virtusq; probatur:*

Hôc saxô perfecta fides virtusq; probatur,
 Hôc auri pretium denotat atq; docet:
 Virtutem veramq; fidem quicumq; probare,
 Vult JUNOSSARUM; Bibliotheca docet
 Lydius hîc index non est quærendus ad aurum,
 Indicat hîc totum Bibliotheca bonum:

Ex hac vera fides, & virtus summa probatur

Ex hac in Regnum cultus & amplus amor!

Hâc commune bonum totius cernitur orbis,

Ex hac JUNOSSAS sæcula cuncta scient.

M A R G A R I T A IX.

Portæ Nonæ BIBLIOTHECÆ,

E T S Y M B O L V M XXIV.

Est Gemma Opalus, cum Lem: *Dat lumen & auget.*
 Vnica

UNica Gemma Opalus, splendore, nitore colore,
 Diversas Gemmas exhibet atq; refert:
 Unica Bibliotheca tot exhibet, una nitores,
 In se quot profert dogmata, scripta, Libros,
 Quot genera, & species, quot sunt pia signa sciendi,
 Tot sunt illius lumina, scepra gradus!
 Omnia complectens sublimia Scripta Librorum,
 Omnia delectat Regna nitore suo.

M A R G A R I T A X.

Portæ Decimæ BIBLIOTHECÆ.

E T S Y M B O L V M XXV.

Est Gemma Turcois dicta, per quam morbi interni sanantur,
 cum Lem: *Interno medicina dolori.*

Turcois interno prodest medicina dolori,
 Ocultis morbis proficit, atq; juvat.
 Spiritus internus quantô mærore, dolore,
 Conficitur quantis roditur ille malis!
 Dicere nemo potest, sed quem prædicta catasta,
 Aggravat, hic totum ferre, loquiq; valet.
 Spiritui tantis morbis persæpè scatenti,
 Tradere sola modum Bibliotheca potest;
 Vermibus internis, & morbis illa medetur,
 Mentibus afflictis, pharmaca sola parat.

MARGA-

MARGARITA XI.

Portæ Undecimæ BIBLIOTHECÆ.

ET SYMBOLVM XXVI.

Est Gemma Prasius dicta cum Lem: *Decolor præfente veneno.***D**Ecolor est Prasius fædo præfente veneno,

Ablato, primi signa coloris habet:

Bibliotheca Sacræ Fidei, fortissima vindex,

Advertit quoties spurca venena mali:

Decolor efficitur, vultûs cõtecta pudore,

Tota riget, pallet, tota nitoris inops.

Ablatis vero Fidei, Regniq; venenis,

Ad primæ lucis signa, sinumq; redit.

MARGARITA XII.

Portæ Duodecimæ BIBLIOTHECÆ.

ET SYMBOLVM XXVII.

Est Gemma Onyx, cum Lem: *Albo nigroq; colore relucet.***A**Lbô pollet Onyx, pariter nigrôq; colore,

Bibliothecarum forma, figura typus:

In folijs illæ præfentant sæpè colorem

Album, sed nigrum Litera scripta docet:

Non tamen internum candorem dicta nigredo,

Deformat, potius disgregat, atq; docet.

MARGA:

MARGARITA

Universalis & Suprema omnium Portarum.

JAm tandem dedimus Portarum Lumina, Gemmas,
Sed tamen ad Portas, unica Gemma decet.

Hanc si tot Gemmis porrectis demus ad augem,
Perfectum, totum, nobile stabit Opus!

Hanc Gemmam de me si quæris? KOSTKA Supremus
PRINCEPS, est talis maxima Gemma Decus.

Hanc Gemmam Portis, si nunc affixeris unam,
Omnia constabunt pulchra Serena, nimis!

DE FENESTRIS
BIBLIOTHECÆ

*Cumq̄ transissent quadraginta dies, aperiens Nòè fenestram Arcæ,
quam fecerat, dimisit corvum, qui egrediebatur
& non revertebatur. Gen: 8. v. 6.*

I.

CUm jaçtaretur Supremis fluctibus Arca,
Et cuperet terræ signa videre Nòè.

Dimisit corvum reserata parte fenestræ,
Inquisituum littora certa soli.

Sed tamen is Corvus sacra dimissus ab Arca,
Ad proprium nidum non fuit indè redux.

Bibliotheca gerit similes claraşq; fenestras,
Per quas Oceanum tota videre potest:

DEt

Et per eas corvos vastum dimittit in orbem,
 Hoc est Hæreticos mittit ad antra Libros.
 Qui semel emissi, nunquam tolerantur in illa,
 Talibus à corvis Bibliotheca vacat.
 Omnes hîc puræ, claræ mundæq; fenestræ,
 Has nullus corvus, noctua nulla tenet.
 Vel si qui rabidi corvi servantur in illis;
 Clauduntur strictis, perpetuisq; feris.
 Nè mentes doctas corrumpant peste veneni,
 Sæpè quod ingenijs, per sua scripta ferunt.

II.

*Emisit quoq; Columbam post eum, ut videret si jam cessassent
 Aquæ &c. at illa venit ad eum ad vesperam, portans
 ramum olivæ, virentibus folijs in ore suo. Ibid. v. II.*

QVâ corvus fuerat dimissus fronte fenestræ
 Hâc simplex fuerat missa columba brevi.
 Et rediens tulerat ramum florentis olivæ,
 Per quem monstravit signa cadentis Aquæ.
 Bibliotheca sacras quas fert, gestatq; fenestras,
 Nonnè columbarum limina Sacra patent?
 Per quæ simplicitas fidei, zelusq; relucet,
 Quâ JUNOSSARUM promicat ampla Domus.
 Per quæ Sarmatico pax manat candida Regno,
 Templis, & fidei, pacis oliva viret.

Ex Arca

Ex Arcæ primæ, sicut pax sacra fenestra,
Fluxerat in vasti climata cuncta soli.

Ex Arca pariter repleta Mole Librorum,
In totum mundum, pax veneranda fluit.

O quam felices, sanctæ, faustæq; fenestræ!
Per quas de Libris munera tanta cadunt!

III:

Aperi fenestram Orientalem. 4ti Reg: 17:

HÆc Orientalis quid sit, referanda Fenestra?
Anxius in primo limine sensus adest.

Biblio-dum-thecæ prostat mihi dulcis Imago,
Hæc orientalis credo Fenestra mihi.

Ex qua lux mentis, resplendet sicut ab ortu,
Quælibet hic oriens, pura Fenestra mihi:

Hanc aperi PRINCEPS, aperi COMES atq; Minister.
Regni Sarmatici Gloria, Lumen, Amor:

Mox Regno præclara dies splendebit & aris,
Mox Oriens verus, Gentibus orbis erit!

IV:

*Qui sunt isti, qui ut nubes volant, & quasi Columbæ
ad Fenestras suas. Isa: 60.*

Bibliotheca tuas dum pronus adoro Fenestras,
Limina dum cunctis jam referata colo:

Quæro quid isti sunt? qui tanquam pendula nubes,
 Ad te concurrunt, perpetuoq; volant?
 Qui tanquam celebres puro candore columbæ,
 Signa fenestrarum cingere cuncta petunt:
 Cum de me quæris, qui nunc mea tecta frequentant?
 Atq; fenestrarum claustra videre student?
 Bibliotheca Tibi fensum ZALUSCIA reddo.
 Responsumq; meum cordis ab arce fero:
 Qui mea tecta fores invisunt, atq; fenestras,
 Sunt Reges Magni, Lumina summa Throni!
 PRO-REGES, Magniq; DUCES, primiq; Ministri,
 Ampla SENATORUM tota corona volat.
 Huc cuncti PROCERES, DOCTORUM lumina prima.
 More columbarum, nubis ad instar eunt:
 Quot Regnum populos, Gentes, Varsavia servat,
 Nullus adest, qui non istud adoret OPUS!
 Soli desidiam, simul otia vana sequentes,
 Hunc averfantur ferre videre locum:
 Vel quos invidiæ stimulus perstringit, & urget,
 Illi detrectant templa videre mea.
 Sed somnolentos, pigros famæq; rapaces,
 Non voco sub postes Bibliotheca meos:
 Invidiâ verò qui vel livore gravantur,
 Illis omne meum porrigo, servo bonum:

Vtancur

Utantur si spontè volunt, si spontè recusant?

Tunc alijs potiar Bibliotheca Viris;

Qui FUNDATORUM mentem pretiare Supremam,

Atq; meum noscent concelebrare bonum.

V.

Ascendit mors per fenestras. Ier. 9. v. 21.

Fatidica Vates quas vidit mente fenestras,
Ascendit per eas, mortis imago ferax.

Biblio - quas - thecæ spectas recolisq; fenestras,

Ampla per has mundo vita; salusq; fluit.

Nam sedes Grandis Sacrorum plena Librorum,

Vitæ non mortis, dona beata creat.

VI.

Vox cantantis in fenestra. Soph: 2.

O quantum miseræ sunt illæ credo fenestræ!

Per quas cantantis vox resonare solet.

Biblio - de - thecæ vastis clarisq; fenestris,

Non vox cantantis perstrepit, atq; sonat.

Sed FUNDATORIS vox est Suprema DOCENTIS!

Sed JUNOSSARUM provocat AGNUS Oves:

Ut quæ prospiciunt per claram quamq; Fenestram;

Non cantent, potius menda patrata luant,

D 3

Et di-

Et discant, quidquid non dum didicere salutis,
Hoc etenim quævis fixa Fenestra docet.

VII.

*Beatus vir qui in Sapientia morabitur, & qui in iustitia sua
meditabitur, & in sensu cogitabit circumspeditionem DEI.
Qui excogitat vias illius, in corde suo & in absconditis
suis intelligens, vadens post illam quasi investigator,
& in vijs illius consistens, qui respicit per fenestras
illius. Eccl: 14.*

IN cuius gremio Sapientia vera moratur,
Continuò studiò, qui meditatur eam:
Quisq; per illius spectat, discendo fenestras,
Ille DEI Sacro jure beatus adest.
Palladis ista Domus certè Sapientia vera,
Hæc igitur nostris est meditanda viis.
Prospicienda per ipsius pia vita fenestras,
Et verè nostrum quisq; beatus erit.
His etenim residet Sápientia summa fenestris,
Et quis eam nolet corpore, mente sequi?

VIII.

Demisit eos per funem de fenestra. Ios: 2. v. 16.

PER sua, cauta Rahab salvavit signa fenestræ,
Exploratorum facta suasq; vias.

Ista

Ista Rahab, per eam post hac salvata, fenestram,
Dum jaculis, armis, Urbs sua capta fuit.

Si potuit Mulier tantum fecisse fenestra?

O quantum Virgo Bibliotheca potest!

Illa suis salvat, munit, cingitq; fenestris,

Contra quos hostis, bella superba movet.

Nam quorum mentem peccatis orcus inumbrat,

Hic illustrat eos quæq; fenestra satis.

DE LUMINE, BIBLIOTHECÆ.

I.

*Et Civitas non eget Sole, neq; Luna, ut luceant in ea, nam
Claritas DEI illuminavit eam, & Lucerna ejus
est AGNVS. Apoc: 21, v. 22.*

FUndatæ Moli quamvis Sol lumina præstet,
Et quamvis lucis Cynthia dona ferat:

Et quamvis illam multæ, nitidæq; fenestræ,

Ex omni cingant parte, sinuq; suo:

Attamen ex istis nondum lux integra crescit,

Majorem lucem Bibliotheca petit,

Lux sua quæ major, lumen quod clarius illi?

Est lux Ipsius summa Beata DEI!

Hæc

Hæc lux Clara DEI radijs illuminat illam,
 Occultaq; sua lege serenat eam:
 Postq; DEI Lucem, totum ZALUSCIUS AGNUS,
 Illustrat meritis, atq; serenat OPUS!
 Ille suæ moli præfulget Clara Lucerna,
 Ex Agno fruitur Bibliotheca die.

II.

Illustrare volunt Superùm qui Tempa sacrata,
 Multa lucernarùm millia sæpè ferunt:
 Bibliotheca pares non quærit sola lucernas,
 AGNUS sufficiens crede Lucerna sibi,
 Hic totam sedem virtutum luce coronat,
 Hoc AGNO radians, angulus omnis adest.

III.

Qui Regnis, Populis, miranda palatia condunt,
 De longè debent quærere lucis opes:
 JUNOSSÆ quidquid magnum, vel nobile, fundant,
 Lucis habent veræ, munera larga domi,
 AGNUS enim proprium JUNOSSIS stemma, Decusq;
 Omnem structuram, mira lucerna decet.

IV.

Et ambulabunt Gentes in Lumine tuo. Ibid:

Quod nitidum lumen Phæbus, vel Cynthia pandit,
 Incedunt illô cuncta creata simul.

Illo

Illo ducuntur pecudes jumenta reguntur,
 Ejus ad exortum, surgit & omnis Avis.
 Bibliotheca sacro quod profert lumen ab AGNO,
 Et quod de folijs procreat atq; Libris:
 Hôc cunctæ Gentes, Populi Mentefq; reguntur,
 Ambulat hôc ipfô, solus & unus homo
 Quotquot prodibunt de terræ viscere Gentes,
 Lumine prædicto se, sua Regna regent.
 Bibliotheca regit proprio si lumine Gentes?
 O quàm Divinus Luminis ejus honor!

V.

*Et Reges terræ afferent gloriam suam, & honorem in
 illam. Ibid: v. 24.*

Cunctorum Regum quando Tibi gloria cedit,
 Implebitq; Tuos Bibliotheca sinus:
 TERTIUS AUGUSTUS non detrectabit honorem,
 Ferre sui Sacri Luminis, atq; Domûs:
 Tam Magni REGIS dum Te lux cinget, honorq;
 Quærere quid majus Bibliotheca potes?

DE TECTO BIBLIOTHECÆ.

I.

*Postquàm omnia perfecta sunt, operuit nubes tabernaculum te-
 stimonij, & gloria Domini implevit illud. Nec poterat
 E Moyses*

*Moyſes ingredi tectum ſederis, nube operiente omnia, &
Majeſtate Domini coruſcante, quia cuncta nubes ope-
ruerat. Exod: 4. v. 24.*

CUM Testamenti, populi Dux perficit aram,
Gloria cæleſtis ſumma replevit eam:
Ambivit totum nubes denſiſſima Tectum,
Majeſtaſq; DEI tota beavit Opus.
PRINCEPS KOSTKA Sacram poſtquam pro Pallade ſedem,
Magnifico ſumptu, condidit ære gravi;
Mox implevit eam nubes ſplendoris, honoris,
Ambivit Tectum gloria mira ſuum:
Quæ de diſſuſo dimanat, fulgurat auro,
Et quæ de Ceris lucis imago nitet.
Quæ de Sacrorum prodit virtute Librorum,
Quæ de DOCTORUM promicat aura notis.
Omnibus ex iſtis, quamvis ſit gloria Tecti,
Quamvis ex auro forma, decuſq; fluat:
Gloria ſed major de Majeſtate Duorum.
Hic FUNDATORUM, promicat atq; patet.
Hæc Tectum, totamq; Domum veſtivit honores;
Hæc tanquam Nubes maxima cinxit eam!

II.

*Facies eſt ſaga cilicina undecim, ad cõſpiciendum Tectum
tabernaculi. Exod: 26. v. 6.*

Dum

DUm condenda sibi Dominus tentoria mandat,
 Ut còoperta forent per saga crassa jubet:

Hoc est de cilico texto pannoꝝ parata,
 Tectis velandis apta futura suis.

KOSTKA Pius **PRINCEPS**, dum docta Palatia fundat,
 Ædem dum Sacram condidit Ipse Libris.

Jam non de cilico texto velamina pandit,
 Ex **AGNI** proprij vellere tecta tegit.

Circumdat totum Tectum **ZALUSCIUS** **AGNUS**,
 Exambit summos aurea lana sinus.

III.

Tanquam passer solitarius in tecto. Psal: 106.

Mens humana cupit, si quæ conscendere tecta,
 Ad tectum proprium Bibliotheca vocat,

Isto sub Tecto residens mens tuta quiescet,
 Hic tanquam passer sola manere potest,

Et plus hic discet, quam tectis passer in amplis,
 Fiet continuò doctior, atq; docens.

Nam non passeribus prostat tam Nobile Tectum,
 Hic est **DOCTORUM** meta, Sacerq; locus.

IV.

Et quod in aure auditis, predicate super Tecta Math: 10. v 27.

Quidquid **DOCTORUM** vox clamans dicit ad aures,
 Hoc supra debet dicere tecta soli:

E 2

Istud

Istud mandatum PRINCEPS ZALUSCIUS implet,
 Observat legem tota propago sua.

Nam quidquid Sanctum populo dicebat ad aures,
 Prædicat hoc supra condita Tecta Palam.

Biblio- de- thecæ fundens Oracula tectis,
 Ac implens doctis omnia Regna bonis.

Jam sonus illius totum prodivit in Orbem,
 Jam fines terræ Bibliotheca replet.

DE ATRIO SEU PORTICU BIBLIOTHECÆ.

Et ædificavit Atrium interiùs, tribus Ordinibus lapidum politorum, & uno ordine lignorum Cedri. 3. Reg: 6. v. 46.

I.

QVos Templi primi capiebat forma decores,
 Inter eos Atrii cultus amænus erat.

Nam tribus Ordinibus, lapides gemmasq; politas,
 Adjunctâ Cedrô, Fabrica dicta tulit.

Quod PRINCEPS Atrium numerosô condidit aurô.
 Regis Idumæi semper adæquat Opus:

Hic etenim fulgent lapides, gemmæq; politæ,
 Hic Florent lauri, palma virensq; Cedrus.

Gemmæ nascuntur de doctis frontibus, atq;
 Assiduo lapides crede labore rigent.

Laurea

Laurea DOCTORUM quoties hic fertá feruntur,
 Tot lauros virides atria sacra gerunt!
 Ex immortali fundatæ molis honore,
 Promicat æternum gloria vera Cedri.

II.

*Quàm dilecta tabernacula Tua Domine virtutum; concupiscit
 Et deficit anima mea, in Atria Domini. Psal: 83.*

QVàm dilecta tui veneranda Palatia splendent!
 Ædes quàm pulchræ Bibliotheca tuæ!
 Dicere lingua nequit, sensus mihi deficit omnis,
 Ornamenta tui quando stupenda patent,
 His mea mens, animus postquàm succensus adhæsit,
 Concupijt mirè, tanta videre bona!
 Atq; tuis Atriis poscit residere per ævum,
 Et nisi possideat, turbida, tristis erit.

III.

Melior est dies una in Atrijs super millia. Psal: 83.

QVatuor in vasti quæsi partibus Orbis,
 Utrùm possit ubi, vera manere quies?
 Lustravi solidè primi cunabula solis,
 Occiduum vidi svave cubile suum.
 Transivi Gentes, terras Aquilonis, & Austri,
 Caucasus in promptu, mons & Olympus erat:
 Lustravi tandem gemmata Palatia Regum,
 Et quidquid summum maximus Orbis habet:

Nullibi

Nullibi sed reperi , veram doctamq; quietem,
Nullibi constanter pax veneranda viget.

Omnia perpetuo quatiuntur fulmine belli,

Omnia turbinibus, fraudibus, atq; malis.

Cum mihi nulla quies toto constaret in orbe,

Mox atrijs hæsi Bibliotheca tuis:

Et cùm vidissem, quòd sint hîc Atria pacis,

Quòd pacem spiret, quodq; volumen, Opus:

Quòd docti Tomi, Scriptores, atq; Magistri,

Exhibeant menti gaudia vera meæ,

Quòd tantæ sedis Præses ZALUSCIUS AGNUS,

Omnia pacifici PRINCIPIS acta gerit:

In dictis Atrijs statui quæsisse quietem,

Hoc Atrium, solium, meta cubile meum!

Hîc requies nidusq; meus, per sæcula mundi,

His habitabo Atrijs Bibliotheca tuis!

Hîc mihi nam posito, melior pacatior instat,

Omnibus innumeris millibus, una dies!

IV.

Et nubes implevit Atrium interiùs. Et elevata est gloria Domini desuper Cherub, ad limen Domus, & repleta est Domus nube, & Atrium repletum est splendore gloria Domini.

Ezech: 10. v. 3.

QVæ nubes olim, quæ cinxit gloria Tectum,
Hæc Atrium cingit Bibliotheca tuum:

Angulus

Angulus hîc omnis, pars hîc est omnis honore,

Plena: simul cunctis æqua corona patet

Seu scandas Atrium, penetres seu viscera molis,

Splendoris nubes omnia signa replet:

Ut FUNDATORIS, proprio splendore coruscas,

Palladis has Ædes, ære dedêre suo:

Atria confimilem voluerunt ferre nitorem,

Ut totum radians, luceat istud OPUS!

DE SPECULIS BIBLIOTHECÆ.

*Si quis auditor est verbi, & non factor, hic comparabitur Vi-
ro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo, conside-
ravit enim se & abiit, & statim oblitus est, qualis fuerit.*

Iacob: Cap: 1, v. 23.

IN proprijs speculis qui curant cernere vultus,

Hi nihil ex visu mentis habere solent.

Sed vix se spectant, obliviscuntur eorum,

Quæ sibi per speculum nota fuêre prius.

Tota quibus speculis resplendet Palladis Ædes,

Non oculis tantùm, talia signa refert.

Sed mentem studiumq; monet conspecta tenere,

Impleat ut factis omnia visa suis.

Immensam molem profert monstratq; librorum,

Ut Lector faciat, quæ sibi lecta placent.

DE PAVI-

DE PAVIMENTO BIBLIOTHECÆ.

I.

Stravit quoq; Pavimentum templi pretiosissimo marmore, decore multo. 2. Paral: 3. v. 6.

AUrô qui totam Sapiens Rex cinxerat Ædem,
 Ille Pavimenti marmore texit Opus:
 Sic noster PRINCEPS, postquam profuderit Aurum,
 In cunctas partes Palladis, atq; sinus.
 Signa Pavimenti stravit de marmore multo,
 Ut solidas habeat Bibliotheca vias.
 Ut duraturam præstent hæc marmora sedem,
 PRINCIPIS ut tanti fama, perennet Opus:

II.

*Ecce Pavimentum! animadvertite cujus vestigia sint hæc.
 Dan: 14. v. 18:*

Ecce Pavimentum! cujus vestigia sunt hæc?
 Sunt KOSTKÆ Magni, PRINCIPIS atq; Ducis.
 Unde Pavimentum quoties calcabitur istud,
 Ex illo Magni signa legenda Ducis.
 Nonq; Pavimentum solum vestigia monstrat,
 Omnia quæ spectas sunt Monumenta sui
 Ornamen-

Ornamenta Domûs sunt signum PRINCIPIS hujus.

Ac Majestatis Fabrica tota patet:

Quod si de Regno quæras vestigia plura?

Hæc immensa patent, maxima, sancta, pia!

Quò gressum fecit RRINCEPS amplissimus Iste,

Communis monstrat signa stupenda boni.

DE PALATIO

Olim DANIEŁOVICIANO, postmodùm ZALVSCIANO;
donato pro fundanda BIBLIOTHECA,

Per

CELSISSIMUM PRINCIPEM

A N D R E A M

STANISLAUM KOSTKA,

EPISCOPUM Cracoviensem, DUCEM Severiæ.

In quo Palatio fundata est modò Bibliotheca ZALVSCIANA, in ejusdem Palatii vertice ac summitate, erecta fuit olim, speciali artificio Piscina, semper aquis redundans, ac spectatoribus universis admirationem pariens.

I.

EXcellas Ædes quotquot Varsovia vidit,

Illa fuit pretiô, nobiliorq; gradu:

Quæ præsentabat Piscinam in vertice Tecti,

Irriguam pleno littore fontis aquis.

F

Nam

Nam quisquis dictam Piscinam vidit in alto,
 Admiratus erat nobilis artis Opus!
 Qualiter in summo fundata culmine Molis?
 Piscinæ vivæ crescere possit Aqua?
 Si de Piscina fuerat laudabilis Ædes?
 Quam laudabilior jam modo prorsus erit?
 In qua non stagnans undis Piscina rotatur,
 Sed mare DOCTORUM Bibliotheca fluit!
 In qua squammigera non regnat copia gentis,
 Sed sua DOCTORES grandia scepra gerunt:
 Gloria quanta patet Fundantis PRINCIPIS inde?
 Qui de Piscina condidit ecce Mare!

II.

QVæ Piscina suo recreabat flumine tecta,
 Unam non poterat vel fatiare Domum.
 Ex lymphis ejus biberat Varavia nunquam,
 Pendentes tantum sæpe videbat Aquas.
 Si Piscina suæ nunquam suffecerat Urbi?
 Toti non potuit par viguisse Solo.
 Bibliotheca locum Piscinæ quando capeffit,
 Amplius extendit littora, Scepra, thronum!
 Nam sacris undis veræ certæq; salutis,
 Orbis totius corda rigare potest:

Et

Et rigat in facto, pluvix rorantis adinstar,
Crescat ut in nostris maxima messis agris!

III.

DE domibus propriis, Superis qui Tempa sacrarunt,
In laribus propriis hi tenuere DEUM!
Pro Superis, Musis, donando Palatia PRINCEPS,
Hoc ipso propriam donat amore Domum:
Ex qua dum Superis, Musis sunt Tempa parata,
Nonne DEUM Princeps possidet Iste domi?

IV.

*Stemma dictum Sas, erat insigne Domus Illustrissimorum DANIE-
LOVICIORVM, nempe Luna cornibus sursum obversa, Stellas
coloris aurei, ad cornua tenens: medium Lunæ quatit sa-
gitta cuspidine prægrandi, ad sidera directâ. Porro in
prædictâ Domus Palatio, nunc ZALVSCIANO,
fundata est BIBLIOTHECA.*

QVæ modo possedit donata Palatia Pallas,
Hæc exornabat Cynthia Stella duplex:
Solis honore tamen tam grandia Tecta carebant,
Hinc cogebantur quærere sæpe diem.
Quando locô Lunæ, Stellarum, præsidet AGNUS,
His transformatis Ædibus, atq; Focis:
Ille gerit pulchrè radiantis munera Solis,
Ille parit propria luce favente diem.

Hoc ipsum munus PRINCEPS Fundator adimplet.

Et Lunam præfert Conditor, atq̃ COMES.

Pro bina fixa, per Lunæ cornua, Stella,

Innumeras Stellæ computat ista Domus.

Nam tot DOCTORUM fulgentia Scripta nitore,

Stellarum cæli, munus habentq̃ vices,

Quot verò motus internos cordis, & oris,

Inspirat tacitò Bibliotheca modò.

Tot mittit populi penetrantes corda sagittas,

Ut studeant viæ dogmata recta sequi.

DE NUMISMATIBUS.

Quæ Idem Celsissimus PRINCEPS, omnibus Scriptoribus, utilitatem Publicæ Bibliothecæ & exponentibus, largissimè distribuit.

I.

A Urea dum spargis numerosa Numismata PRINCEPS,

Aurea Scriptorum verba fuisse probas :

Munera tanta placent justè Scriptoribus istis,

Sed pretium majus Bibliotheca patens !

Fundamenta cui rara pietate dedisti,

Ejus TU primus Fons, scopus, atq̃ lapis !

Scriptores omnes hæc Grandis præmiat Ædes :

Tu verò pretii summa, Coronis, Apex !

Maxis

Maxima dum cāpiunt Regnorum culmina Reges,
 Et dum suscipiunt scepra, locumq; Throni,
 Aurea pro Regno, pro Gente Numismata spargunt,
 Ut terris propriis aurea sæclâ ferant.

Dum captura fuit Regnum, sceptrumq; docendi,
 REGINA exoriens Bibliotheca Libris:

En praxi REGUM, PRINCEPS ZAŁUSCIUS amplè,
 Aurea distribuit munera, dona sacrat.

Ut clarè doceat, quòd Regno condita Sedes,
 Aurea pro Doctis sæcula cuncta feret.

Nam si prima Domûs dictæ, cunabula splendent?
 Aurô? quid majus tempora longa dabunt?

Aurea nempe dabunt DOCTORUM Lumina mundo,
 Quorum semper erit Bibliotheca Parens,

III.

*Illæ Numismata quæ CELSISSIMVS PRINCEPS Scriptori-
 bus distribuit, præsentabant Serenissimum Invicissimum &
 Potentissimum Regem Poloniae AVGVSTVM III.*

Quæ dispensabat pretiosa Numismata PRINCEPS,
 AUGUSTI fuerunt Gloria, Forma, Typus.

Sarmatici Regni qui Regnans scepra gubernat,
 SAXONUM PRINCEPS, Imperiijq; Decus!

Exornas tanto dum Rege Numismata PRINCEPS,
 Ornari debet Bibliotheca simul. Quam

Quam vix ornabis Supremo Regis honore,
 Hâc quod nobilius mundus habebit Opus.
 Hic magnus PRINCEPS, Sanctus Rex, atq; Fidelis,
 Augebit dotes per sua scepra Libris:
 Absq; suo signo, qui stat ZALUSCIUS AGNUS,
 Erecto poterit scepra tenere pede.
 Bibliotheca potest, uti Regalibus armis,
 Et debet dici, Regia Magna Domus.

IV.

AUrea donando, et tribuendo Numismata DOCTIS,
 Sat dederas animi præmia digna TUI!
 Sed dum junxisti donis his Nomina REGIS,
 Jam majus pretium, gloria major adest.
 Nam signata Pio tradendo Numismata REGE,
 In pretium REGEM Te tribuisse patet.
 Applaudo vobis Scriptorum Nomina Magna!
 Quòd pretium vestrum REX PIUS esse finit!

V.

*Dum prædicta Numismata signata Serenissimo Rege Polonia
 cuderentur, & traderentur Scriptoribus, Idem Serenissimus
 REX, erat pro tunc Sede vacante Vicarius Imperij
 seu PRO-CÆSAR.*

MUnera Scriptorum non tantùm REGIS honorem,
 Sed simul Imperij signa tulêre Sacri.

Nam

Nam qui REX regnat, simul Ille VICARIVS Orbis,
Romani fuerat: CÆSARIS acta gerens.

Magnus PRO-CÆSAR pro Majestate vocatus,
CÆSARIS: istius dignus in Orbe Throni:

Et si CÆSARUM voluisset prendere sceptrum,
Jam nunc regnaret CÆSAR utriq; Polo.

Dum Tua FUNDATOR, collata Numismata signat.

Magnus PRO-CÆSAR Nomine, Fronte, sinul
Hôc ipso virtute sua, signavit & illa,

Imperij Sacri tota Corona sui.

Jllaq; sic Gemina de MAJESTATE refulgent

CÆSARIS & REGIS, gloria quanta Tibi!

Gloria quanta Tuæ Sedis Sacræq; Minervæ!

Quæ tot Nominibus facta serena, potens!

Dumq; sub Imperij splendet clarissima signis,

Imperij credo Bibliotheca capax:

Nec tantum Lechiæ poterit Regina præesse,

Imperio toti pandere jura potest.

VI.

Numismata Celsissimi PRINCIPIS distributa Scriptoribus habuerunt Lemma, seu Inscriptionem illam: DECUS & Præsidium.

PRæsidium sublime DECUS sacra dona ferebant,

Quæ dederas PRINCEPS præmia digna Viris:

AVGV.

AUGUSTI Virtus hoc signabatur honore,
 Qui Decus in Regno Præsidiumq; manet.
 Ex Illo Libris Suprema Corona, Decusq;
 Ex hoc Præsidij Culmen, Honorq; fluit.
 Hanc sibi participat Magno de Rege Coronam,
 Condita pro Regno Bibliotheca suo.
 Illa DECUS cunctis fulget sublimiùs astris,
 Illaq; PRÆSIDIUM Gentis, & Orbis honor!

VII.

A Uthorum quoties præstantis SCRIPTA laboris,
 Gratis & dignis, orba fuère bonis,
 Despondère suos majores ferre labores,
 Scribendi frixit fervor, amorq; prior.
 Vel si quid Regni scripserunt Nomine dignum,
 Hæc mens despondens omnia merfit Aquis.
 Quod si non merfit tinearum lingua momordit,
 Et lux ingenij nocte gravata fuit.
 Et de fatidicis præstantior una Sybillis,
 Ignibus addixit scripta suosq; Libros:
 Quòd dignum pretium Romanus reddere PRINCEPS,
 Noluerit sacris Partibus, atq; Libris.
 PRINCIPE sub KOSTKA redijt felicior ætas,
 Aurea pro DOCTIS tempora sæclâ patent!

Nam

Nam dùm sudores pretiat Scriptoribus amplis ,
 Aurea dùm cunctis munera dona refert :
 Non despondebunt præclara volumina ferre ,
 Ornabunt scriptis Regna, Sacramq; Fidem !
 Scribent & dicent: PRINCEPS ZAŁUSCIUS istô
 Annô, distribuit munera digna Dijs.
 Aurea concessit miranda Numismata cunctis,
 Qui scripsêre suæ docta trophæa Domûs
 Biblio - qui thecam cinxerunt laudibus amplis,
 Et produxerunt gloria quanta sui !
 Quantus sit fructus Genti, Regnoq; Polono !
 Ex tam sublimi Palladis Arce, Domô.
 Gloria quanta nitet REGIS, totius & Orbis,
 Dum REGINA capit Bibliotheca Thronum.

VIII.

*Idem Celsissimus PRINCEPS ANDREAS STANISLAVS
 KOSTKA, Bona sua hæreditaria Okęcie dicta, pro dotatione
 Bibliothecæ assignat, ut ex eorum proventibus, continua
 auctio novorum Authorum procuretur, & indefinenter
 Libris Bibliotheca augeatur.*

NON tantùm PRINCEPS miranda Palatia Musis ;
 De proprijs gazis condidit, atq; dedit :
 Perpetuam pariter Dotem concessit iisdem,
 Signavit redditus, prædia, lauta Bona.

G

De qui-

De quibus Authores prisca, pariterq; Recentes,

Acquiri quôvis tempore, sole queant.

Et sic augeri thesaurus, gaza Librorum,

Atq; Libris crescat Bibliotheca novis.

Dum tantô votô signâsti PRÆDIA PRINCEPS,

Dum tali confers maxima fine Bona:

Bibliotheca Tuo proventu crescet in ævum,

Et tu perpetuus CONDITOR Ejus eris!

Nam quot succedent Annorum tempora, motus,

Quot venient soles, sæcula, lustra, dies,

Omnibus his crescet fundatæ Palladis Aula,

Perpetuò crescet Bibliotheca Libris.

Cum Tu deficies, & claudes tempora fatô,

Hôc fatô nunquam Bibliotheca cadet.

Ad finem potius Regni durabit, & Orbis,

Sed Tua dotandi gloria fine caret.

IX.

Præfata Bona hereditaria, hóc sine donavit Celsissimus PRINCEPS, ut ex eorum proventibus, Bibliotheca reparetur, & perpetuò conservetur.

Qui castella, domos, vel summa Palatia condunt,
 Qui fortalitijs Regna, solumq; tegunt:
 Nil faciunt magnum, proprio vel nomine dignum,
 Si conservandis prædia nulla ferunt.

Nam

Nam quidquid condunt, totum corrumpitur illud ;
 Si conservandi causa , modusq; deest.

Non tali medio struxit cunabula Musis

Magnorum PRINCEPS Gloria KOSTKA Ducum,
 Sed dum fundavit mirandam Palladis Ædem,
 Illi servandæ contulit omne bonum.

Assignat reditus, proventus destinat amplos,
 Ut conserventur limina, tecta Domûs

Si quid corrumpet longævi temporis ætas,
 Restituent damnum prædia lauta suum.

Condita qui mundo formosa Palatia servat
 In fundamentis hæc simul ille creat.

Tu dum proventu servabis Palladis Ædes,
 Ut non deficient credo creabis eas :

Quod si perpetuò Musarum Tempa creabis
 Tu novus in terris, nonne Creator eris?

X.

*Tandem præfata Bona hereditaria, eo sine d'navit Celsissimus
 PRINCEPS, ut ex illis Præfectus Bibliothecæ annum sti-
 pendium, & sustentationem habeat.*

QVæ Bona donâsti pro Sacra Pallade PRINCEPS,
 Illorum finis terminus iste patet :
 Ut tantæ Sedis Custos, Præfectus, & Index,
 Ex illis vivat, præmia digna ferat :

Si rectis PRINCEPS fundas stipendia servis,
 Servabunt Libris debita jura, fidem :
 Subdetur nunquam Tua Bibliotheca rapinis,
 Omnia constabunt integra, tuta Domûs.
 Et cum justitiæ sic servas munera strictè,
 Justitiæ PRINCEPS Cultor amator, ades.

XI.

*Bona hæreditaria pro dotatione & conservatione Bibliothecæ
 collata, consistunt in Palatinatu seu Ducatu Mazovia.*

Terra sui vasti PRINCEPS Mazovia Regni,
 In se dùm claudet Palladis ampla Bona :

Biblio-protheca fructus alimenta locabit.

Et conservabit splendida tecta Domûs

Bibliotheca pari secum certabit amore,

Omnia pro Terra sic alimenta dabit.

Ambo se nutrient, escis simul ambo cibabunt,

Extingvent ambo flammea signa sitis.

Terra dabit fructus terræ messisq; labores,

Ingenii fructus Bibliotheca feret.

Sed superabit opes terræ Doctissima Pallas,

Nam majora dabit Bibliotheca bona.

Idem **CELSISSIMUS PRINCEPS**

Libros Sua Bibliotheca ex apparatus Literarijs JOAN:

NIS III. Sobjeski REGIS Poloniae Inclyti, ANDREÆ

OLSZO-

*OLSZOWSKI Primatis Regni, Inter-Regis Avunculi
suis, ANDREÆ CHRYSOSTHOMI PRINCI-
PIS S. R Imperij, Episcopi Varmiensis, Archi-Cancel-
larij Regni & LVDOVICI Episcopi Plocensis,
ZALVSCIORVM Patruorum suorum,
auctæ, infert in Bibliothecam.*

I.

Postquam fundavit sacrata Palatia PRINCEPS,
Aurea dum Musis Tempia, finusq̃ dedit:
Biblio-quam thecam proprijs condebat in Aris,
Hanc in fundatæ transtulit acta Domûs.
Non satis esse docens dum Pallas cingitur aurô,
Si non sit sacris cincta corusca Libris.

II.

QVos Libros tenuit JUNOSSA PRINCIPIS Aula,
Hi multi REGIS fonte JOANNIS erant:
His licet Inviçti REGIS monumenta fuissent,
Fundatam sedem PRINCIPIS ornat Amor!
Vixq̃ Sacræ Domui, tam digna volumina donat,
REGIS ei confert magna trophæa simul:
Infert cum libris, VICTORIS gesta, triumphos,
Quos venerata fuit Roma, suumq̃ CAPUT.
Quos nunc Imperij memorat Suprema Corona,
Imperijq̃ DECUS grata Vienna colit.

Bibliothe-

Bibliotheca Libris, dum fulges sacra triumphis,
 Dum te præcingunt arma JOANNIS, amor!
 Ipsa triumphatrix magnum venerare JOANNEM,
 Et JANINA, Tuos servet ab hoste sinus,
 Bistonias acies, quod scutum fregit & arma,
 Conterat hoc hostes Docta Minerva Tuos.

III.

QVam sedem Libri compleverunt arma JOANNIS,
 Hanc & PRIMATIS Scripta Libriq; replent.
 Exornat meritis Princeps OLSZOVIVS illam,
 Addit ei famæ munera plena suæ:
 Tam MAGNVM REGEM PRIMAS veneratur, & inquit.
 Si REX huc confert Palladis omne bonum?
 PRIMAS Sceptra sequor, REGEM comitabor amantem;
 Biblio-pro theca confero, dono Libros.
 Sum Regni PRO-REX, Reges possumq; creare
 Palladis has Ædes nonne creare queo?
 Cum donabo Libros has Ædes ritè creabo,
 Fiat & ista Libris Aula creata meis!
 Quam dum REX, PRIMAS ornabunt fædere juncto,
 REGIS, PRIMATIS Regia munus erit.
 Quod tamen huc VICTOR concessit scripta JOANNES,
 Quod PRIMAS totum Palladis auxit OPUS:
 PRINCIPIS hoc fecit Pastoris Gratia KOSTKÆ,
 Horum donorum Gloria KOSTKA, CAPUT.

Regem, Primatem sequitur **CHRYSOSTHOMVS**, ore
Aureus, & factis, aureus Ille Peto.

Imperij Sacri sublimis Gloria **PRINCEPS**,

Quô Pastore suo Varmia tota nitet.

Qui dispensabat **REGUM**, Regniq; sigilla,

In se qui totas clausit honoris opes.

PRINCIPIS Istius pretiosa volumina **KOSTKA**,

Cuncta tuis jungit Bibliotheca Libris:

Te jam quid melius, quid jam pretiosius orbi?

Aurea dum tanti **PRINCIPIS** ora tenes!

Illius verbis, illius & ore loquaris,

Ipsius voces aurea facta tene.

Os sacrum **REGUM** fies; magnumq; **Sigillum**,

Ore Tuo **REGES**, Regia verba ferent.

AD plenam totam Divinæ Palladis augem,

Affundit largas, & **LUDOVICUS** opes.

PRÆSUL PŁOCENSIS, Cathedrarum Gloria summa,

Ex quarum Rostris sæpe locutus erat.

Ad quas pro Verbo Divino promptius ibat,

Quam dum Præsulei fumeret Astra Throni.

PRÆSULIS istius donavit **KOSTKA** labores,

Contulit & **Libros Bibliotheca Tibi;**

Illius

Illius Libris Tua lux fulgebit ut Astris,
Splendebit factis clarius illa suis.

VI.

Idem CELSISSIMVS PRINCEPS Cimælia sui Musæoli, Bibliothecæ à se fundatæ, largissimè conjunxit & donavit,

IN quo Musæo fuerant rarissima quæq;

Quod clausit totas Ordinis omnis Ope:

Pro quo ditando, sudaverat Asia tota,

Africa monstrorum nidus, & ampla Parens:

Europæ pro quo, certarunt plurima Regna,

Ac orbis gereret prælia magna novus.

Hæc de musæo donat cimælia PRINCEPS,

His Te dotavit Bibliotheca Bonis.

Cum tot tanta dedit PRINCEPS, dare quid valet ultra?

Se Tibi FUNDATOR Bibliotheca locat.

Illum pro pretio, pro donis sume stupendis,

Ille liber morum, Regula plena Boni!

Pro quo tot Cathedræ certârunt, atq; Tyaræ,

Ambivit cujus terna Corona Caput.

Pro quo tot PROCERES certârunt Regna, Senatus

Quem totus sequitur, postulat Orbis amor!

Ille Tibi pretium rarorum campus, origo

Si vis quid rarum? PRÆSUL id ipse patet.

INSCRI-

INSCRIPTIONES

Rariorum Ornamentorum BIBLIOTHECÆ.

INSCRIPTIO I.

*Subtus Effigiem SERENISSIMI AVGVSTI III:
Regis Poloniae, in Bibliotheca expositam.*

Quantum Sol oriens, tenebroso proficit orbi,
Tantum REX A G N O prospicit atq; Libris!
Ut sine sole nequit, subsistere machina mundi,
Sic sine REGE nequit, stare Minerva diu,
Respice JUNOSSÆ Regnans AUGUSTE Minervam!
Illa Sacrata Tibi, firma perennis erit.

INSCRIPTIO II.

*Super Effigiem Viriusq; Amplissimi FVNDATORIS, una
compage junctam.*

QVos FRATRES junxit PODKANSCIA sanguine Mater;
Strictius hos junxit Bibliotheca modò,
Majores etenim nexus Sapientia gignit,
Quam de Materno sanguine sumpta caro:
Vincula majoris, virtus efformat amoris!
Quam lactis candor formaq; ferre potest.
Hoc probat amborum FRATRUM socialis Imago:
Quam simul unitam Bibliotheca refert.

H

Item:

Item.

Corpore sunt bini sed junctis cordibus unus;
Hos, unum fecit Palladis unus amor.

I N S C R I P T I O III.

Super duos Globos Geographicos in Bibliotheca contentos.

QVod pupilla nequit, vel noster cernere sensus,
Id breviter nobis, monstrat uterq; Globus.
Altum proponit, longum, latumq; profundum,
Orbe sub hoc minimo, maximus Orbis adest,

I N S C R I P T I O IV.

Super Observatorium Astronomicum in Bibliotheca asservatum.

QVi nihil observas, & nunquam sidera curas,
Hic observandi perlege, disce modum.
Ex hoc cognosces Solis Lunæq; recursus,
Ex hoc, plana, brevis, constat ad astra via.

I N S C R I P T I O V.

Super Numismata Antiqua quæ in Bibliotheca conservantur.

Dum Tua cudisti memoranda Numismata PRINCEPS,
Et dispensasti præ pietate Tua:
Cur modò conservas antiqua Numismata Gentis?
Clara satis fiet Bibliotheca novis!
Plùs antiqua facit veneranda Numismata PRÆSUL,
Publica plùs semper, quàm sua gesta colit.
Propria

Propria dispensat Doctis, antiqua reservat:

Innovet ut nostra sæcula prisca solo:

Sic Antiquorum gestorum, Præsul Amator!

Tam grandi facto cernitur atq; patet!

INSCRIPTIO VI.

De prodigiosis effectibus maris, qui in Bibliotheca reperiuntur.

Cûi portenta maris concessum cernere nunquam,

Hæc demonstrabit Bibliotheca sibi.

Præsul enim PRINCEPS, sicut miracula mentis,

Contulit ad Doctæ Tecta Sacrata Domûs:

Oceani, simili studio miracula legit,

Ut totum mundum Bibliotheca ferat.

Ut fit non tantum terræ, vel mentis imago:

Sed simul exhibeat, signa stupenda maris!

*Reperiuntur & aliæ raritates in eadem Bibliotheca ZALV-
SCIANA, nempe multa Instrumenta Mathematica, Fetus
humani, & alia ex Regno Minerali animali vegetabilia:
sed de singulis agere, longum esset: & facilius est Illustrissimis ZALVSCIIS hæc omnia ad Bibliothecam congregare, quam
nobis enarrare & describere.*

INSCRIPTIONES

Super AGNUM ZALVSCIANVM, & Bibliothecam.

INSCRIPTIO I.

Super Agnum in circumstantia fundatæ Bibliothecæ, ita ut ex

H₂

una

una parte sit Agnus impressus, ex altera Bibliotheca. Hæc ergo inscriptio prima sit: FIDEI REGI & LEGI.

Cuncta tribus fulcris constant, nituntur ex illis,
 Nempe Fide vera, Regeq̄, Lege simul.
 Ex tribus his Fulcris, si quando deficit unum,
 Omnia lagvescunt, debiliora magis.
 Bibliotheca suo ne quando langveat ortu,
 Hæc Fidei, REGI, legibus ecce Sacra!
 Hanc Fidei, REGI, tum Legi consecrat AGNUS:
 His fultus robur crede Leonis habet:
 Hæc JUNOSSARUM Magnorum maxima virtus.
 Quod Fidei, REGI, Legibus acta sacrent:
 Omnia quæ largè fundant, meditantur, aguntq̄;
 Horum perficiunt semper amore trium:
 Propter nempe Fidem, Regem, Legemq̄; Supremam,
 Hæc JUNOSSARUM, sunt tria signa Domûs.

Aliud Super eodem.

*Ordinis Aquilæ Albæ tessera est illa: Pro Fide REGE & Lege?
 Bibliotheca autem S Agni ZALVSCIANI est hæc: Fidei
 REGI & Legi.*

Albæ qui signis Aquilæ se protegit Ordo,
 Illius Rex, Lex, Tessera, vera Fides.
 Palladis extructæ similis dùm Tessera splendet;
 Ordinis istius Bibliotheca soror.

Parti.

Participare potest de Juribus Ordinis hujus,
Cujus & Officium perficit, implet onus.

I N S C R I P T I O II.

Agni & Bibliothecæ: *In sole propter solem: conformiter ad
illud Ps: 18. In sole posuit tabernaculum suum, & ipse
tanquam Sponsus procedens de thalamo suo. Exultavit
ut Gigas ad currendam viam, &c.*

Quando locum spectas, quo Musis regnat Apollo,
Est solis requies, Regia solis adest.

Nam Domus est veri solis Varavia tota,
Sol ibi Sarmaticus lumina summa parit:
Hoc in sole suas fundat ZALUSCIUS aras,
Has propter solem, Victimam REGIS agit.

Aliud super eodem.

Noctibus in medijs, densis nil tentat in umbris,
AGNUS amat lucis, publica signa suæ:
Hinc in Sole soli, Regni totius & Orbis,
Publica JUNOSSÆ Fabrica munus habet:
Coram Sole Poli, tum coram lumine solis,
Hanc propter Solem condidit Ille domum.
Ut dum gyratur Sol; circum corpora mundi,
Lumine prædictum, tangat & ore locum.
Ut sol delicias de fundo contrahat isto,
Ac ferat occiduis munera tanta locis.

Vt sicut

Ut sicut totus mundus de sole serenus,
 Sic toti mundo Bibliotheca vacet.
 Sic cunctas Gentes, totum collustret & orbem,
 Nullaq; deficiat lumine Terra Suo.

Aliud super eodem.

IN medio solis vix Musas condidit **AGNUS**,
 Tanquam de thalamo promicat ecce suo!
 In solem prodit radians **ZALUSCIUS AGNUS**,
 Ac exultavit sicut ad alta Gigas!
 Ut quod cæpit iter, summum pertingat ad ipsum
 Sole Sacro fulgens, solis ad astra petit.
 Non est qui fugiat, tam magni signa caloris,
 Omnes accendit Sanctior iste calor!

I N S C R I P T I O III.

AGNI & Bibliothecæ **ZALUSCIANÆ**: *Lac ovibus, vel-
 lera Regno.*

MUnera quæ gremio nativo continet **AGNUS**,
 Hæc ovibus primò propria Sacra facit.
 Lac ovibus **CHRISTI** diffundit ab ubere pleno,
 Continuò studiò pascit Ovile suum.
 Nam quot **PONTIFICES** de lumbis protulit **AGNUS**,
 Lacte suo pascunt semper Ovilis Oves:
 Præbentes illis Divini pascua Verbi,
 Ut Sacras animas, non premat ulla fames.

Tan-

Tantus oves postquam satiârit, paverit AGNUS,
 En præstat Regno vellera cuncta sua!
 Expendit totam fortunam fundit & aurum,
 Ut crescat Regno Bibliotheca Suo.
 Et benè jam crevit moles optabilis Orbi!
 Jam splendet toti Bibliotheca solo!

Dum sic pascit Oves, dum præstat vellera Regno,
 Omnibus hic AGNUS sufficit, atq; sapit.

I N S C R I P T I O IV.

AGNI & Bibliothecæ: *Etiamsi tondar, non obmutescam,*
 ubi alluditur à contrario ad illud Isaïæ: *Et quasi Agnus*
coram tondente se obmutescet Isaïæ 53.

Vellere contactum quamvis me conspicis AGNUM,
 Sed me dira nimis tondere tela solent:
 Despoliant hostes, intentant prælia sæva,
 Ac odijs multis, vellus, honorq; subest.
 Sed quamvis tondar nunquam reticebo, silebo,
 Non obmutescam, justaq; vera loquar.
 Nam quamvis voces mihi concludantur, & ora,
 Nunquam deficiet Bibliotheca loqui.
 Hæc me detonsô, vel quovis Marte gravatô,
 Justitiam dicet, sanctaq; jura feret.
 Narrabunt totum collecta volumina verum,
 Scriptores nequeunt, Sancta tacere bona.
 Narrabunt Musæ, Pallas narrabit, Apollo,
 Quantas pro Regno fuderit AGNUS opes!

Cla-

Clamabunt Lapidés, quibus isthæc Fabrica constat,
 Ac omnis paries publica signa dabit.
 Cum sua FUNDATOR naturæ jura subibit,
 Narrabunt ejus facta stupenda Libri!

I N S C R I P T I O V.

AGNI & Bibliothecæ. *In loco pascuæ ibi me collocavit,*
 juxta illud Psal: 22. *Dominus regit me & nihil mihi*
deerit in loco pascuæ ibi me collocavit.

IN campo vacuo dum mitis promicat AGNUS,
 Quæris ubi teneat pascua, prata, cibos?
 Ast ego non refero tanti secreta profundi,
 AGNUS pro propria, prædicet Ipse Domo.
 In campo vacuo quamvis sim conditus AGNUS,
 Pascua non desunt, congrua grata mihi:
 Bibliotheca mihi concedit pascua mira,
 Temperat illa sitim, providet illa cibos.
 Elysios campos mihi si concedat Olympus,
 Hi mihi non sapient, non satiabor eis:
 Bibliotheca mihi gratissima pascua præstat,
 Hâc mea sanatur tota Suprema fames!
 Hîc sunt deliciæ, sunt hîc obsonia mentis,
 His Solis AGNUS pascitur Ipse cibus:
 Si mihi deficient totius fercula mundi;
 Nil mihi de dapibus credo deesse potest.

Nam

Nam regit hunc AGNUM Dominus Supremus Olympi

Et quid Ei quandò ritè deesse potest?

Hic mihi decrevit Librorum pascua docta,

His AGNUS vivam per mea sæclâ cibus!

I N S C R I P T I O VI.

AGNI & Bibliothecæ: *Opus meum in modum Lilij: conformiter ad illud quod dicitur, 3tij Reg: 7. v. 22. Et per capita columnarum, opus in modum lilij posuit, perfectumq; est Opus columnarum.*

OMnis habet propriam sublimis Fabrica Formam.

Omnis habet proprium Machina sacra modum.

Si quæris formam Sedis quam condidit AGNUS?

Illius totum lilia monstrat OPUS:

Illius veram præsentant lilia formam,

Illius monstrant lilia casta modum.

Nam sicut folijs conflantur lilia puris,

Sic puris constat Bibliotheca Libris.

Lilia sicut habent propriam de fronte Coronam,

Ex libris similis nonne Corona fluit?

Hoc Opus omne meum præsefert lilia vera,

Hic nil de lolijs campus agerq; parit.

I N S C R I P T I O VII.

AGNI & Bibliothecæ: *Vt pascam & pascaris: conformiter ad illud Cant: 6. v. 1. Dilectus meus descendit in hortum, ad areolam aromatum, ut pascatur in hortis, & lilia colligat*

PRO Musis AGNUS statui dùm condere sedem,
 Quis meus est finis meta, triumphus, honor?
 Ut pascam vasti totius pectora mundi,
 Ut studiô solido pascar & Ipse meo.
 Dum pascam cunctos, tunc nemo famelicus ibit,
 Dùm pascar: proprio munere pascar Ego!
 Ut reliquis fiam pascendis fortior Ipse,
 Ut toti profint pascua nostra Polo.
 Pascar & ore legam, de Sacro lilia campo,
 Quæ representat Forma, situsq; Domûs.

I N S C R I P T I O VIII.

AGNI & Bibliothecæ: *Communia pascua omnibus;*

PAscua pro cunctis communia sæpè negantur,
 Observat pratis tempora quisq; suis.

Hinc rixæ, strepitus contingunt jure frequentes,
 Publica dum quisquam pascua, prata negat.

AGNUS Ego proprijs dum trado pascua campis,
 Hæc sunt communi tota sacrata bono!

Publica promulgo, communia pascua pando,
 Ex istis pratis, nemo fugatur agris.

Bibliotheca mei communia pascua præstat,
 Ast hic non pecudum gramen & herba vires:

Sed potius doctæ referantur pascua menti;

Hic sunt DOCTORUM lilia, prata, rosæ!

Ex

Ex his decerpant escas, alimenta, docendi,
 Omnis ab omnigeno Flore, cibetur Homo!

I N S C R I P T I O IX.

AGNI & Bibliothecæ: *Aris crescimus ambo.*

A Primis cunis, Aris sum deditus AGNUS,
 Ararum, Superùm Victimam, cresco, feror,
 Expletis cunis semper gestabar ad Aras,
 Ex illis didici crescere, ferre gradum:
 Utq; magis crescam, feci cum Pallade fædus,
 Ut studijs crescat Bibliotheca meis:
 Quod dum complevi, sic aris crescimus Ambo;
 Sicut Ego, pariter Pallas amica DEO:
 Promptus Ego vivo cædi pro Nomine CHRISTI,
 Me cæso, dicet Bibliotheca DEUM:
 Narrabitq; Fidem Sacras defendet & Aras,
 Defendentq; suo condita corda sinu.

I N S C R I P T I O X.

AGNI & Bibliothecæ: *Continuò fursùm.*

E Rectum dum gesto Pedem, nec curo levamen,
 Continuò fursùm, tenderè (crede) volo.
 Altiùs ut tendam, cælos ut vertice tangam,
 Dat mihi sublimem Bibliotheca gradum.
 Illâ munitus, cessabo tenderè nunquam,
 Et fursùm tendet Bibliotheca simul:

Nam licet in terris defixam possedit Aulam,
Tendere sed fursùm mentibus illa petit,

I N S C R I P T I O XI:

AGNI & Bibliothecæ: *Semper sto, sed non otiosus:*

Quamvis stem semper, cœlis spectantibus AGNUS,
Non tamen in campis, otia vana sequor;
Nocte dieq; meos semper produco labores,
Supremusq; meus Bibliotheca labor.

Hanc circa versor, cum Pallade prandia sumo,
Cum Musis cœnam, pocula docta ferò:
Dormio cum Libris, vigilo sed mente perenni,
Stans, semper nullo poplite lassus Ego.

I N S C R I P T I O XII.

AGNI & Bibliothecæ: *Inermis sperno castra luporum:*

Nihil magis intentat rabidorum turba luporum,
Quam mites Agnos, vel gregis ejus Oves,
Quos dum conspiciunt in vastis montibus Agni,
Hi fugiendo, fugam continuare timent.

Admirando lupos, motum cursumq; retardant,
Sic fiunt sævis præda parata lupis.

Ast ego de cunis sim quamvis AGNUS inermis,
Attamen híc metuo castra lupina nihil:
Bibliotheca mihi castellum, murus & arma,
Bibliotheca sua dissipat arte lupos,

Si quis fortè lupo conscendit ad ostia casu,
Lædere non audet, forte cubile meum!

IN-

I N S C R I P T I O XIII.

AGNI & Bibliothecæ: *Post ferias, nuntio Pascha.*

Jejunas ferias postquam persolverit Orbis,
 Agnus Pascha Sacrum nuntiat, atq̄ sonat.
 In mensis populi, templis comparet & aris,
 Devotos plausus Agnus ubiq̄ movet:
 Lætitiæ præbet Paschalis signa, tonosq̄,
 Ex Agno resonat Terra, polusq̄; simul.
 Quas ferias tristes persolvit Terra Polona,
 Publica quod desit Bibliotheca sibi:
 Has Ego dissolvo Musarum Conditor AGNUS;
 Et toti sacrum nuntio Pascha solo:
 Nam si vulgares præstant id Gentibus Agni,
 Cur ego non possim talia signa dare?
 Communes Agni, semel apponuntur in Anno,
 Et tamen exhibito munere, Pascha notant:
 Ast Ego continuo proprios radiabo Penates,
 Cur nequeam semper condere Pascha novum?
 Condam, perficiam, Paschalia Festa creabo!
 Et Paschalis erit Bibliotheca, Domus!

I N S C R I P T I O XIV.

AGNI & Bibliothecæ: *Tribus Pedibus totam molem fero.*

Bibliotheca mei quamvis sit maxima moles,
 Hanc AGNUS pedibus fulcio, porto tribus:
Quartum

Quartum nempè Pedem, cælis impendo ferendis,
Post vitæ palmas, omnibus astra petam!

I N S C R I P T I O XV.

AGNI & Bibliothecæ: *Carens ovili, utor ovili.*

Stemmatis in medio, quo campo perfruor AGNUS,
Prorsùs ibi nullum, constat ovile meum.

Nulla Domus, tectum, postes, nullumq; cubile,
Sub solo semper stant mea membra dio.

Dùm sine securo degebam semper ovili,
En mihi providi solus ovile meum.

Biblio. fundavi thecam constante labore,
Illa mihi requies, constat ovile meum:

Sub tectis ejus vivam, semperq; quiescam,
Hæc AGNO fiat commoda Sacra Domus.

I N S C R I P T I O XVI.

AGNI & Bibliothecæ *Nec os illius confringetis. Exod: 12;
v. 46. vel: Os non comminuetis ex eo Ioan: 19. v. 36.*

Quem DEVS Isacidis, comedendum tradidit AGNVM,
Os non debebant comminuisse suum:

In Libris qui se comedendum porrigit AGNUS,
Integra debebunt ossa manere sui:

Nam DEUS ossa pij custodit fortiter AGNI,
Ex illis nullum conteret hostis atrox:

AGNUM si proprio detondas vellere totum,
Ast nullus minui debet abinde Liber: Hic

Hic AGNUS mavult nativum perdere vellus,
 Quam de fundata perdere sede Libros.

I N S C R I P T I O XVII.

AGNI & Bibliothecæ: *Quocunq; ihero, sequentur.*

AGNUS Divinus sua quò vestigia flectit,
 Virginei sequitur pura corona Chori.

Sic Ego quò flectam doctarum signa viarum,
 Me debet semper Bibliotheca sequi.

Me comitabuntur DOCTORUM ferta triumphii,
 Ibit scriptorum tota caterva libens.

Millia Librorum delectu clara stupendo,
 Assistent tanquam fortia castra mihi.

Sicut enim solem occasus comitatur, & ortus,
 Sic consors semper Bibliotheca mei.

M O N U M E N T U M
 C E L S I S S I M O P R I N C I P I
 à B I B L I O T H E C A,

post sera fata

D A N D U M.

Quamvis immensis Musarum splendo donis,
 Cingar & innumeris Bibliotheca Libris:

Attamen ardenter meditabar tempore longo,
 Quæ FUNDATORI, post monumenta darem.

In mentem primò Regum venère Sepulchra,
 Pyramides Memphis se statuère mihi?

Sed

Sed nihil istorum pro tanto PRINCIPE dignum,
 Plus FUNDATORIS poscit, & urget amor?

Sic aliò primam decrevi flectere mentem,

Ut FUNDATORI grata trophæa feram:

Fundamenta meæ quæ spectas grandia sedis,

Et quæ Portarum limina vasta vides:

Omnia de gemmis pretiosis condita splendent,

Undiq; gemmarum magna corona, cohors.

Jaspis, Sapphirus, Chalcedon, parq; Smaragdus,

Sardonichus fulget, Sardius ardet, Onyx.

Hic me Beryllus, splendore Topasius ornat,

Hic Adamas PRINCEPS, ac Hyacinthus adest

Chrysolithus totam molem circumdat honore,

Cristalliq; simul, splendet Achatis opus:

Et quidquid dives gemmarum parturit æquor,

Omnibus ornatur nostra beata Domus!

De dictis Gemmis Monumentum PRINCIPIS est

Et FUNDATOREM plurima Gemma tegat.

In tam sublimi pretiosa Fronte Sepulchri,

Candoris grati carmina nostra vide:

Has inter Gemas Regnorum GEMMA refulget?

Hic PRINCEPS, Præsul, KOSTKA triumphat, ovat!

Omnia quæ gessit, Gemmis condigna fuere!

Omnis, & exuvijs Gemma, det omne DECUS!

PARS II.

P A R S II.

De Fundatione & Structura Bibliothecæ interioris,
consistentis in delectu & aggregatione Librorum
plurimorum, rarissimorum & doctissimorum.

Quam primum Celsissimus PRINCEPS, ANDREAS
STANISLAVS KOSTKA Comes in Zaluskie ZA-
ŁVSKI Episcopus Cracoviensis, Dux Severiæ, fundavit
stupendam Basilicam seu Palatium Bibliothecæ, tam primum
ILLVSTRISSIMVS & REVERENDISSIMVS
DOMINVS, JOSEPHVS ANDREAS Comes in
Zaluskie ZAŁVSKI Supremus Regni Poloniæ Referenda-
rius &c. fundat Bibliothecam interiorem Varsaviensem,
Publicam, proprio & amplissimo Sumptu.

S Y M B O L U M I. B I B L I O T H E C Æ.

Est Gemma pretiosa cui locò Lemmatis inscribitur illud:
*Simile est Regnum Cælorum, homini negotiatori quærenti bo-
nas Margaritas. Inventâ autem unâ pretiosâ Margaritâ,
abijt, & vendidit omnia, quæ habuit, & emit eam.*
Math: 13. v. 45.

UNâ pro gemma pretioso pondere plena,
Omnia quis vendit? deserit? atq; jacit?
Præstitit hoc Unus JOSEPH ZAŁUSCIUS, Orbis
Sarmatici radians Gemma, Monile, DECUS.

K

Quæ-

Quæsit Ille nimis multas pro tempore Gemmas,
Lustravit Mundi climata, Regna, sinus:

Et postquam Gemmam quærens invenerat unam,
Quæ sibi visa fuit, tunc pretiosa magis:

Hanc sibi delegit, sponsavit, mente probavit,
Hac pro Acquirenda vendere cuncta volens.

Gemma hæc, quam tantò studiô, quæsit amore,
Librorum solium Bibliotheca fuit.

Hac pro fundanda, plantanda, ritè fovenda,
Omnia quæq; habuit, vendidit, emit eam!

Emptam non propter se se conservat & auget,
Sed toti Regno consecrat, atq; dicat.

Ut totum Regnum Gemmæ splendore fruatur,
Ut totus Mundus doctior inde micet!

O quantum Gemmæ pretium, quæ sufficit Orbi?
Quæ toti Regno sufficit una satis!

At INVENTORIS Gemmæ mens amplior Orbe?
Qui tantum invenit, fecit, & auxit Opus?

At FUNDATORIS Caput est sublimius Astris!
Qui Gemmas tot habet, quot locat Ipse Libros!

S Y M B O L U M II.
B I B L I O T H E C Æ.

Sagena missa in mare cui locò Lemmatis inscribitur illud: *Simi-*
le est Regnum calorum Sagena missa in mare, & ex omni
genere

*genere piscium congreganti, quam, cum impleta esset, educentes;
 & secus littus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem
 foras miserunt Mat: 13. v. 47.*

UT submersa mari spumoso vasta sarena,
 Squammigeri populi congregat omne genus:
 Et postquam fuerit diversis piscibus aucta;
 Educit pingves, respuit illa malos.
 Sic & JOSEPHUS propriam JUNOSSA Sagenam,
 In vastum misit Palladis omne mare:
 Atq; Libros tanquam pisces collegit in unum,
 Elegitq; bonos, jecit at Ille malos.
 Et quamvis jam tot Librorum millia legit,
 Non supra littus confidet Ille vacans:
 Verum piscandis Libris constanter inhæret,
 Ut fiat vastum Bibliotheca mare!
 Jamq; brevi tantum felix succrevit in altum,
 Vt videatur in hac æquor, & esse mare:
 FUNDATOR si tot Libros piscatur ad augem,
 O quantas animas congregat Ille magis!
 Divini toties pandens oracula Verbi,
 Non tantum populo, Regibus, atq; Thronis:

S Y M B O L U M III.

B I B L I O T H E C Æ.

Semen seminantis, cui locò Lemmatis inscribitur illud: *Exijt*

K, 2

qui

qui seminat seminare. Et dum seminat, quædam ceciderunt
 secus viam, & venerunt volucres cæli & comederunt ea.
 Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habeant altitudi-
 nem terræ: Sole autem orto; æstua verunt, & quia non habebant
 radicem, aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas, &
 creverunt spinæ, & suffocaverunt ea. Alia autem
 ceciderunt in terram bonam, & dabant fructum, aliud
 centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesi-
 mum. Math: 13. v. 1. & sequen.

A Gricolæ cupidi segetum, Messisq; futuræ,
 In varijs agris semina multa serunt.
 Ast hæc quando cadunt miserè, propè signa viarum,
 Per volucres Cœli sæpè vorata manent.
 Quæ verò suprâ jaciuntur culmina petræ,
 Arescunt, pereunt, sole calente nimis.
 Quæ tandem spinis medijs inserta fuere,
 A spinis densis pressa, gravata gemunt,
 Gleba bonæ terræ cûi grano contigit, illud.
 Fæcundos fructus Mese cadente dedit.
 Biblio-dum thecæ voluisset spargere semen,
 JOSEPH ZAŁUSKI larga, beata manus:
 Exit in vasti totius climata mundi,
 Spectans quô posset condere semen agrô?
 Præsentabant se tractus, agriq; viarum,
 Vir prudens docta respuit arte vias.

In prom,

In promptu fuerant cum petris arduâ saxa ,

Sed steriles semper noverat Ille petras,

Extremo steterant spinoso viscere glebæ ,

Ast inter spinas noluit esse rosas.

Omnibus omiſſis quæſivit CONDITOR Iſte ,

Lustravit terræ pingvia terga bonæ :

Invenitq; bonam terram VARSAVIA dictam ,

Quæ nunquàm spinas protulit , atq; vepres.

Quæ nunquàm fuerat sterilis de more petrarum ,

Sed fidei luxit semper abundus ager.

In qua Supremi fulgent insignia Petri ,

Et Sanctæ Sedis plenus habetur honor.

In qua consistit Lechicorum Regia Regum ,

In qua Primorum stant monumenta Ducum ,

In qua Sarmatici spectantur Numina Cæli ,

Atq; SENATORUM tota Corona patet.

In qua consilij Regni stat nobilis Ara ,

Et voces PROCERUM libera vota ferunt.

In qua Sarmatici Reges Solesq; creantur ,

Electos Reges quæ videt una prior.

In tam sublimi , pingvi , tum Principe terra ,

In terra plena fructibus , atq; bona :

Dum JUNOSSA suum sevit de pectore semen ;

Ac in agro tanto BIBLIOTHECA sata :

Quem tandem fructum Regnum sperabit? habebit?

Et quæ Sarmatico Gloria? Fama Solo?

Crescet abhinc fructus non jam trigessimus Orbi,

Non sexagenus, sed puto Major erit!

Si dicam crescet fructus centesimus inde?

Me dictum numerum dicere credo parùm:

Bibliotheca dabit millenos condita fructus!

Veriùs innumeros proferet illa brevi!

Sæcula dum venient, superabunt sæcula fructus!

Immensum spondet Bibliotheca Bonum,

S Y M B O L U M IV.

B I B L I O T H E C Æ.

Est thesaurus absconditus: cui locò Lemmatis inscribitur illud: *Simile est Regnum Celorum thesauro abscondito in agro, quem qui invenit, abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit universa quæ habet, & emit agrum illum.* Math: 13. v. 44.

Comperijt vasto thesaurum quisquis in agro,

Occultat toto pectore, condit eum:

Ut veniens, solus toto potiatur eodem,

Solus ut ipsius gaudeat arte, bonò.

Bibliotheca fuit Thesaurus conditus agro,

Hunc JUNOSSA COMES, comperit arte sua:

Sed non abscondit, potiùs præsentat, & offert,

Ut totus mundus sponte fruatur eò:

Et

Et non intenebris densis plantavit eundem,
 Et non damnavit noctibus Author opes,
 Publica Thesauro constructa Palatia monstrat,
 Ut tam mirandum quisq; videret Opus!
 Nec tantum videat, sed purum colligat aurum,
 Quod venis proprijs Bibliotheca parit.

S Y M B O L U M V.
 B I B L I O T H E C Æ.

Est Granum sinapis, cui loco Lemmatis inscribitur illud: *Si-
 mile est Regnum Cœlorum grano sinapis, quod accipiens ho-
 mo, seminavit in agro suo, quod minimum est quidem omni-
 bus seminibus, cum autem creverit, majus est omnibus oleribus,
 & fit arbor, ut volucres cœli veniant, & habitent in ra-
 mis ejus.* Math: 13. v. 31.

DUM cunas primas capiebat Palladis Ædes,
 Exiguum granum nonnè sinapis erat?
 Hoc JUNOSSA COMES gratas accepit in ulnas,
 PRINCIPIS & FRATRIS severat illud agro:
 Quod quamvis minimum fuerit tunc semine quovis.
 Incæpit sensim crescere, ferre bonum.
 Ex minimo grano succrevit Nobilis arbor,
 Ut volucres Cœli sæpè veniæ queant.
 Inq; suis ramis habitent, & sponte quiescant,
 Bibiotheca sibi Nidus, & ampla quies,
 Et quam-

Et quamvis cunctæ volitent huc sæpè volucres,

Est AQUILÆ primus Bibliotheca Locus:

Sicut enim semen REGUM succrevit in agro,

Sic primum nidum REGIA poscit Avis.

Post hîc Sarmaticæ veniunt ad signa volucres,

Atq̄ sibi capiunt singula certa loca.

Et quot Aves Lechicæ circumstant stemmata Gentis,

Has primò florens Bibliotheca capit.

Post tandem reliquis Avibus se pandit apertam,

Omnis ut hîc nidum semper haberet Avis.

S Y M B O L U M VI.

B I B L I O T H E C Æ.

Est Cælum cum Lemm: *Indicat Authorem.*

Qui negat ignoratq̄; DEUM Sua facta creantem,
Hic Cæli videat Nobile, spectet opus:

Indicat hoc radians Authorem, monstrat & instat,

Ut noscant Verum cuncta creata DEUM:

Sit quamvis notus JOSEPH ZALUSCIUS Orbi,

Indicat Authorem Bibliotheca magis.

Qui tantum perfecit opus! quantus sit? habebis.

Si nosces, quantum Bibliotheca valet,

Si Magnam, Pulchram, Librorum dixeris Arcem,

Pulchrior hâc totâ, Major, & Author adest.

Bibliothe-

Bibliotheca Tibi si Libris Docta videtur,
 Authoris credas doctius esse Caput.

Bibliotheca potest si mundum sola docere,
 Author eum melius nonnè docere potest?

Illam si REGUM decreveris esse Coronam!

FUNDATOR REGUM nonnè Corona prior?

S Y M B O L U M VII.

B I B L I O T H E C Æ.

Est Pallas cum Lemm: *Ipsâ servatâ servabimur omnes.*

OMnia Regna, Fides verax, confirmat, & ornat,
 Defenduntq; Fidem fortia castra Ducum.

Quòd si defuerit Pallas Doctissima Regnis,
 Regna cadunt, pariter corrui una Fides.

Sarmatici Regni Solium nè concidat unquam,
 Et nè cum Regno corruiat alma Fides:

Bibliotheca Sacram præstat ZALUSCIA sedem,
 Ut sit servandæ Palladis apta Domus.

Pallade servata, tuti servabimur omnes,
 Sic stabit Regnum, nec cadet una Fides!

S Y M B O L U M VIII.

B I B L I O T H E C Æ.

Est Aurora cum Lem: *Prænuntia vera diei;*

AUroræ facies, Prænuntia vera diei,
 Hâc ortâ sequitur clara, serena dies,

L

Bibliothe-

Bibliotheca suo postquàm præluxit in ortu,
 Est Veri Solis, Nuntia Vera DEI.
 Nam CHRISTUM, verumq; DEUM prænuntiat Orbi,
 Et tetræ noctis dissipat omne malum.
 Hæreseos falsas fraudes condemnat, & umbras,
 Ac toti mundo porrigit una diem.

S Y M B O L U M IX.
 B I B L I O T H E C Æ.

Sol cum Lemm: *Omnia perficit unus.*

OMnia quæ generat proprio de viscere terra,
 Illorum verax noscitur esse parens:
 Sed virtus Solis, si se subtraxerit Orbi,
 Imperfecta suo corpore cuncta manent.
 Influxu Solis terrestria cuncta parantur,
 Sol virtute sua perficit omne decus.
 Sol herbas, flores, segetes & perficit aurum,
 Sol gemmas, lapides, dura Metalla coquit.
 Sol parit argentum, Sol vitis conficit uvas,
 Sol purgat vasti stercora cuncta Soli.
 Quod Sol in terris, hoc nostris mentibus ampla,
 Librorum pretiô Bibliotheca parat:
 Hæc nostras mentes, ut purum perficit aurum,
 Illa rudes animos decoquit, atq; probat.

Corpo:

Corporis hæc fensus rationi sæpè rebelles,
 Ad rectam, Sanctam ducit, agitq; viam.
 Hæc cor ignarum, tenebrosum, mobile, cæcum,
 Illustrat, sanat, dirigit, atq; docet.
 Hæc intellectum propriâ se lege regentem,
 Ad complectendum debita jura vocat.
 Hæc benè commemorat, quæ rectè gessimus unquam,
 Hæc menti revocat devia nostra mala.
 Hæc hominem totum mortali carne gravatum,
 Urget ad æterni Regna tenenda Poli.

S Y M B O L U M X.

B I B L I O T H E C Æ.

Est Luna crescens cum Lemm: *Donec totum impleat Orbem?*

TAm bene tamq; diu succrescit gloria Lunæ,
 Orbis perfecti donec adimplet opus.
 Biblio - crescentis - thecæ si jura requiris?
 Hæc methodô Lunæ crescere tota cupit.
 Tamq; diu crescet jam donec adimpleat Orbem,
 Donec de se se doctior Orbis erit.
 Si FUNDATORIS studium, si vota rependas?
 Crescendo nullum destinat Ille modum.
 Bibliotheca sui quamvis jam repleat Orbem,
 Postulat, ut pariter repleat illa Polos.

L 2

Si celos

Si Cælos tangat, non est hæc ultima meta,
Illius finis, meta Suprema DEUS;

S Y M B O L U M XI.

B I B L I O T H E C Æ.

Terra Vniverſa cum Lemm: *Cunãtis ſe præbet arandam.*

QUamvis de puncto terræ, discrimina, cædes,
Conſictus, clades, bellaq; dira ſonent:

Illa tamen ſemper cunãtis ſe præbet arandam,

Omnibus exaperit viſcera, corda, ſinum.

Excedat quamvis pretiõ, præcordia terræ,

Excellens Libris Bibliotheca ſuis!

Attamen ad normam terræ ſe præbet arandam,

Omnibus exactè tota legenda patet.

Limitibus corpus terræ diſtingvitur arctis,

Similibus nullis Bibliotheca ſubest.

Percole quantum vis, planam, totamq; revolve,

Illius campum diſcute, confer, ara:

Illa tuo nunquam ſe ſe ſubducet aratro,

Occandam ſe ſe porriget, atq; dabit.

Quam ſi perpetuo conſtanter araveris uſu,

Immensæ Meſſis munera, dona feres.

S Y M B O L U M XII.

B I B L I O T H E C Æ.

Paradiſus cum Lem: *Delicia Filijſ hominum.*

Quando

QVando creavit Adam primævum Dextrā Suprema,
Condendus florens & Paradisus erat.
 Ut formatus homo benè custodiret eundem,
 Ac operaretur digna salute bona,
 Delicijsq̄, suis rectè vivendo fruatur,
 Quarum plenus erat conditus ille locus:
 Imò deliciæ populi, mundiꝑ; vocandus,
 Qui tenuit mæstum, flebile, triste nihil.
 Dum JUNOSSA studet Gentem recreare Polonam,
 In Sacris vitæ legibus, atq; vijs.
 Tunc Paradisus erat, pro dicta Gente struendus,
 Quem custodiret Sarmata quisq; vigil.
 Hunc cum decrevit JOSEPH JUNOSSA creare,
 Mox Paradisus adest, Bibliotheca, novus.
 Hæc tantò studiô fundata, parata, creata,
 Tantis impensis aucta, labore, modis,
 Delicias solas ut spiret mentibus Orbis,
 Norma voluptatis campus, arena, scopus,
 Delicias quantas Paradisus primus habebat!
 Tantis excellit Bibliotheca bonis!
 Deliciæ Gentis, Regum recreatio, plausus,
 Flos primus Regni, lætitiæq; sinus,
 Floribus, Arboribus, Paradisus Primus abundus,
 Eximijs floret Bibliotheca Libris!

Lætifiæ

Lætificavit Adam paucis instantibus unum,
 Tristitiam cunctis contulit ille locus:
 Bibliotheca brevî non profert gaudia punctô,
 Lætificare libens sæcula cuncta potest!
 Et jam lætificat, producit gaudia firma,
 Delicias Cæli monstrat agesse solo.

S Y M B O L U M XIII.

B I B L I O T H E C Æ.

Est Arbor scientiæ boni & mali cum Lem: *Indicat una bonum, damnat & illa malum.*

IN medio primi Paradisi Nobilis Arbor,
 Forma sciendorum, fons, & origo fuit.
 Monstravitq; bonum naturæ lege sequendum,
 Damnavit labis per sua signa malum.
 Bibliotheca patens est Arbor vera sciendi,
 Exhibet illa bonum, damnat & illa malum.
 Nam quæcunq; fovet collecta volumina mundi,
 Hæc sunt forma boni, sunt fuga recta mali.
 Hinc quicumq; bonum cupiunt inducere menti,
 Et qui ritè student fæda cavere mala?
 Bibliotheca suo sit præsens condita cordi,
 Nôsse bonum discent, atq; cavere malum.

SYMBO.

S Y M B O L U M XIV.
B I B L I O T H E C Æ.

Est Fons irrigans universam superficiem terræ Gen 2, cum Lem:
Vnus sufficit Orbi.

DUm nondum pluvias novisset conditus Orbis,
Fons terræ gremiô scandere visus erat:

Qui totam terram stillanti rore rigabat,

Ac toti mundo congruus unus erat:

Istius fontis fert Bibliotheca vigorem, -

Ac toti mundo sufficit una satîs:

Conspergit totum DOCTORUM flumine mundum,

Irrigat exusti corpora, corda soli.

Sicut fons primus conspergens viscera terræ,

Præpingves segetes, semina multa dedit!

Sic fons hic alter perfundens intima mentis,

Aurigeras Messes parturit, atq; refert.

S Y M B O L U M XV.
B I B L I O T H E C Æ.

Est Arca Nòé cum Lem: *Profert de thesauro suo nova,*
& vetera. Math: 13.

QVam jussu Cæli Justus vir condidit arcam,

Hæc antiqua simul protulit, atq; nova.

Protulit Antiquos homines de fluctibus Orbis,

Et nova res Arcæ, pacis oliva fuit.

Bibliothecæ

Bibliotheca Libros servans, hoc præstat utrumq̄;
 Omne novum profert, porrigit illa vetus.
 Hæc tanquàm Grandis DOCTORUM partibus Arca,
 Omnia scripta fovens salvat & omne genus.
 Quod scripsere Novi DOCTORES, exhibet Orbi,
 Et quidquid Veteres exposuere, docet.
 Hic se Romanæ sistunt Cunabula Gentis,
 Hic sunt illius sceptræ, trophæa Ducum.
 Hic est Imperij Romani Maximus Ortus,
 Hic est occasus, meta, ruina, scopus!
 Hic Piscatoris constant exordia Petri,
 Nascentis Fidei Gloria; Forma, Decus.
 Hic successorum Petri Suprema Potestas,
 Ac fidei Veræ sæpè gravata Ratis.
 Hic sunt Pontificum mæstissima tempora vitæ,
 Hic Romanorum Purpura prima PATRUM.
 Hic incrementum Fidei, progressus & Ordo,
 Atq̄ Tyrannorum proditur omne nefas.
 Hic de Concilij sensus narratur, & Acta,
 Illorum Zelus, nec vitiata Fides.
 Hic sunt Sectarum fontes, & Schismata cuncta,
 Hic est cum Græcis Unio, nexus, amor.
 Hic est Græcorum Regni, Sedisq̄ ruina,
 Bistonix Gentis cernitur omne malum.

Regnorum, Regumq; vices, discrimina, casus,

Hicq; patent clades, funera, bella, neces.

Hic quidquid gessit præclarum conditus Orbis,

Fert de Thesauro Bibliotheca suo.

Extremo tandem toti denuntiat Orbi,

Istud prodigium Bibliotheca novum :

Quod se tam Pulchram, Virtus ZAŁUSCIA fecit,

Quod se tam vastam, condidit Una Domus!

S Y M B O L U M XVI.

B I B L I O T H E C Æ:

Sancta Sanctorum cum Lemm: *His arcana fluunt;*

IN templo veteri Sanctorum Sancta micabant,

De quibus arcanas Lex vetus hausit opes:

Bibliotheca potest Sanctorum Sancta vocari,

De qua arcana fluunt maxima quæq; solo:

Ex hac Divinæ Triadis perfectio Summa,

Ac Incarnatus noscitur esse DEUS.

Ex hac dimanant Fidei Mysteria prima,

Atq; Redemptoris Gloria, tota patet.

Ex hac Divinæ Matris Conceptio pura,

Immaculatus in hac, Virginis ardet honor.

Abdita quæ nondum novit natura creata,

Hæc praxi facili, Bibliotheca docet.

M

SYMBO-

S Y M B O L U M XVII.

B I B L I O T H E C Æ.

Sunt Montes aurô referti cum Lemm: *Sinu pretiosa recondunt.*

UT varias terras, sic montes condidit Author,
Hos plumbum, reliquos faxeâ gleba notat.

Sunt etiam multi sub cæli culmine montes,
Auri qui puri dura metalla ferunt.

Hoc est de numero Mons Bibliotheca refulgens,
Montibus Auriferis ditior, atq; locis.

Nam quot in hac Tomos, vel rara Volumina spectas,
Auri tot puri pondera mira nitent.

Illa sinu proprio semper pretiosa recondit,
Omnes Thesauros procreat, atq; fovet:

Quod majus pretium quam recta scientia vitæ?
Hanc tenet in folijs, Bibliotheca suis.

S Y M B O L U M XVIII.

B I B L I O T H E C Æ.

Est vitis de frondibus amputata, cum Lem: *Spoliata ditior.*

QVò magis è vitis truncantur stipite frondes,
Hoc magis in fructu ditior illa viget.

Bibliotheca pari gaudet cum vitibus usu,
Quò spoliata magis, ditior, illa viget.

Si sem-

Si semper capias fructum de vite Librorum,
 Deficiet nunquam Bibliotheca Libris.
 Quò plus percipies, hòc plùs augebitur illa,
 Et partum similem proferet illa brevi.
 Nempè potest per eam, nova Bibliotheca creari,
 Ex hac millenæ crescere nonnè queunt?
 Imò si per se, doceantur sæcula mundi,
 Nil sibi diminuet, Bibliotheca boni!

S Y M B O L U M XIX.

B I B L I O T H E C Æ.

Est mare nunquam siccandum cum Lemm: *Nunquam
 siccabitur æstu.*

TOtam virtutem, totum roburq; caloris,
 Si sol profundat desuper alta maris:
 Imò si fluerent ignes de monte Vesevo,
 Si cunctas flammæ, funderet Æthna calens.
 Illius nimiam nunquam siccabit abyssum,
 Integra persistet, tota vorago sali.
 Ut mare velivolum nullo siccat ab æstu,
 Siccari pariter Bibliotheca nequit.
 Hæc etenim retinet non salios Æquoris amnes,
 Non viles quasvis gurgite servat aquas.
 Sed potiùs condit sudores, atq; labores,
 Qui de DOCTORUM fronte, genisq; cadunt.

Hos verò nullus fervor ficcabit, & æstus,
Corrumpent pretium sæcula nulla suum.

S Y M B O L U M XX.

B I B L I O T H E C Æ.

Est Hidria aquas de mari educens cum Lem: *Congre
ut disperdat.*

Hidria quas ducit de terræ cordibus undas,
Illas expendit, distribuitq; simul.

Irrigat his ipsis campos, viridaria, terras,
Ut largos fructus donaq; plura ferant.

Congregat ex toto quandò ZALUSCIUS Orbe,
DOCTORUM partus, Dogmata, Scripta Libros.

Id quò sine (petis) studium, sumptumq; frequentat
Hoc ut disperdat, distribuâtq; bonum.

Istaq; tam prudens, dispersio larga librorum,
Æquum vel pelago creditur esse Bonum.

S Y M B O L U M XXI.

B I B L I O T H E C Æ.

Est Flos Corona Imperialis dictus, cum Lem: *Ipsa sibi jertum.*

Quas Reges capiunt rara virtute, coronas,
Regibus hæ non sunt, congenitæq; genis:
Imperialis habet, quando flos signa Coronæ,
Congenitum profert hoc diadema sibi.

Si Tibi

Si tibi Flos Regni, Procerum, Magniq; Senatus,
 Excellens vultu Bibliotheca micet:
 Hæc sibi congenitam præsentat Sola Coronam,
 Hæc sibi de Libris nata Corona, decus,
 Imperialis habet sublimis jura Coronæ,
 Regibus Illa suis esse Corona potest.

S Y M B O L U M XXII.
 B I B L I O T H E C Æ.

Est Flos Miraculum Hispanicum dictus: Bibliotheca autem
 potest dici: *Miraculum Polonicum.*

NON Hispana ferunt tantum Miracula, Regna,
 Hæc etiam possunt Regna Polona dare:
 Biblio (cui) thecam cunas JUNOSSA creavit,
 Miraclum mundi dicere nonne potes?
 Quotquot ibi libri, tot sunt miracula mundi!
 Prodigium quivis cernitur esse Liber!
 Hanc ergo dicas Miraclum ritè Polonum,
 Quæ vasti mundi tot paradoxa refert!
 Prodigium verò majus dimanat abindè,
 Unus quod tantum Sarmata fecit EQUES!
 Quòd pauci Reges, armis, auròq; Potentes,
 Vix quid par Regnis ante dedere suis.

SYMBO.

S Y M B O L U M XXIII.

B I B L I O T H E C Æ.

Est Heliotropium Solem respiciens cum Lem: *Ego Dilecto meo, & Dilectus meus mihi* Cant: 6. v. 2.

Solis, & istius Floris, conjunctio tanta,
Ut quò sol vergit, vergat & ille simul.

Dilectus Soli meritò Flos creditur iste.

Dilectus Flori, Sol quoq; totus adest.

Ambo se spectant, ambo comitantur, amantq;

Ambo respiciunt tempora, signa, diem.

Hunc inter florem, solem qui nexus amoris,

Naturæ ductu cernitur, atq; viget:

Hic inter Doctam Sacratæ Palladis Aulam,

Ac FUNDATOREM nexus amoris adest.

Quò Dilectus abit FUNDATOR, Planta Librorum,

Illuc constanter Bibliotheca petit.

Bibliotheca, suum quò vertit Maxima cursum,

Illuc FUNDATOR cordis amore volat!

Nonq; potest unum FUNDATOR figere gressum,

Quò non sit præsens Bibliotheca sibi.

Bibliotheca locum pariter non appetit ullum,

Quò FUNDATOREM non videt Illa suum.

Diligit Illa PATREM, PATER altè diligit illam,

Amborum mirè corda ligata sibi!

Bibliothe-

Bibliotheca (mihi Dilectus Conditor) inquit;

Et FUNDATOR ait: Bibliotheca mihi!

O quantum donum! quantum certamen amoris!

O quantus Proles cum Patre nexus, amor!

Sed tamen ut Prolem censentur amare Parentes,

Fortius, & Mater diligit ipsa magis!

Bibliotheca magis sic est Dilecta PARENTI!

Hanc ut Mater amat, diligit, atq; nutrit!

S Y M B O L U M XXIV.

B I B L I O T H E C Æ.

Est Flos Granadilla dictus, qui in se instrumenta Passionis
Christi Domini repræsentat, cum Lem: *AGNI sum*
signata triumphis.

Jactent se folijs reliquorum germina florum,
Polleat eximio quisquis odore suo!

Ast ego, sum de AGNI Granadilla notata triumphis,

Atq; REDEMPTORIS signa remonstro DEI!

Et præsentem Crucem, spinas, clavosq; Coronam,

AGNUS quam Patiens frontis in axe tulit.

Tantum se Florem Musarum condita sedes.

Et tantas dotes Bibliotheca refert:

Illa Libris proprijs mundi fert signa Redempti,

AGNI Divini monstrat & Illa Crucem!

Præsen-

Præsentat spinas, clavos, & signa Coronæ,
 Quâ patiens AGNUS spontè gravatus erat !
 Bibliotheca simul magnis signata triumphis,
 Quos JUNOSSARUM protulit AGNUS ovans!
 Præsentat Clypeos, hastas, & fulmina belli,
 Atq; Domûs Magnæ fortia castra Ducum,
 Qui decertârunt pro Templis, atq; Senatu,
 Et qui pro Regno dira tulêre mala !
 Atq; Fidem proprijs tutati fortibus armis,
 Et defenderunt jura Sacrata Petri.
 Demonstrat Clavas, Mitras, Regniq; Sigill
 Atq; frequens Domui Pontificale Pedum.
 Exhibet illa simul Scriptorum Nomina Magi
 Atq; Triumphorum plausibus ampla sonat.
 Fortius hac quid adest? quid nam præstantius illa?
 Æde quid immensa Sanctiùs esse potest?
 Censeo quòd debet non jam Granadilla vocari:
 Nam vox hæc Floris credo minuta patet.
 Sed Granadam dicam, vel Grandem Palladis Aulam!
 Quæ tot Regnorum Grandia signa refert !

S Y M B O L U M XXV.

B I B L I O T H E C Æ.

Est Campana cum Lem: *Hæc resonante silent.*

DE cælo quoties reboantia fulmina terrent,
 Ac irata solo, fidera luce tonant: Cam.

Campanæ sonitu tanto removentur ab ausu,
 Hâc resonante silent, hacq; loquente tacent.
 Quando Stygis fædæ confurgunt fulmina, fraudes,
 Et quatiunt nostri cordis, & oris opus:
 Bibliotheca sonans tanquam campana loquatur,
 Fulmina debebunt sæva tacere Stygis.

S Y M B O L U M XXVI.
 B I B L I O T H E C Æ.

Navis cum Lem: *Gyrum Mundi circumvi sola.*

Q U Ò nequeunt celeres avium transire volatus,
 Ac animal nullum tendere vela potest!
 Q U Ò cursus hominum, nunquam pertingere tentant,
 Hùc navis poterit sola movere gradum.
 Hæc gyrum mundi sine damno circuit una,
 Hæc circa mundi volvitur una rotas.

Q U Ò JUNOSSARUM nunquam se contulit AGNUS,
 Quò nunquam Lechico movit ab Orbe pedem:
 Bibliotheca Ratis Librorum mercibus ampla,
 FUNDATOREM AGNUM deferet illa brevî:
 Transferet alterius JUNOSSAS littus ad Orbis,
 Monstrabit Mundo Nomina Magna novo.
 Et vehet ad portum, pretium non vile laborum,
 Quò constat Libris, Bibliotheca gravis.

N

SYMBO-

S Y M B O L U M XXVII.

B I B L I O T H E C Æ.

Lampas artificioſo igne ardens, cum Lem: *Perpetuis ignib9 ardet.*

UT ſibi perpetuum facerent per ſæcula Nomen

Antiqui populi poſt ſua bella Duces:

Lampadas ardentem proprijs poſuere Sepulchris;

Quarum conſtanter flamma perennis erat.

Ut JUNOSSARUM Virtus Nomenq; perennet,

Lampadibus varijs non eget, atq; focis.

Bibliotheca Libris ardens, clariffima Lampas,

Hæc faciet Nomen crede perenne ſuum:

Ut nunquam moritur perfectæ ſcientia rerum,

Sic JUNOSSARUM non morietur honor,

Docta perennabunt illorum Nomina: mentem

In ſactis proprijs Bibliotheca feret.

S Y M B O L U M XXVIII.

B I B L I O T H E C Æ.

Cathedra Publica cum Lem: *Et in Cathedra Seniorum
laudent eum. Pſal: 106.*

QUas meruit laudes JOSEPH ZAKUSCIUS, illæ
Cor, votum ſuperant, ſæcula multa petunt.

In Clypeis, armisq; Ducum, factisq; ſtupendis,

Laudari poterit, Pontificumq; Mitris:

In calamo tandem ſi vis laudare Docentem?

Quis ſcribet calamus, ſcripta, ſuoſq; Libros?

Si

Si veram cupias pro tanto Nomine laudem,
 In Cathedra laudes maxima facta Viri:
 Ex Cathedra crescit JUNOSSÆ Gloria summa,
 Et Cathedræ Nomen Bibliotheca gerit.
 Hâc tanquam Cathedrâ JOSEPH Clarissimus Orbi,
 DOCTOR in hac resedens, omnia Regna docet.
 Cedat Aristoteles, Plato, ceditq̄ Socrates,
 Atq̄; Philosophici tota Corona gradus:
 Cedant & Sacræ Doctrinæ corda Sacrata,
 Cedant Doctorum laurea, ferta simul:
 Ex Cathedra propria, quandò JUNOSSA loquetur:
 Auditor totus mundus adesse potest!

S Y M B O L U M XXIX.
 B I B L I O T H E C Æ.

Est Speculum cum Lem: *Omnia monstrat:*

QUæ JUNOSSARUM Princeps Gens maxima fecit.
 Quæ Solio, Regno præstitit ampla bona:
 Multa latent nobis arcanò condita strictò,
 Ast oculis tantùm cognita plana DEI.
 Sed dum Gens eadem Musis Sacraria struxit,
 Dum terris nostris Bibliotheca data:
 Hæc tanquam speculum resplendens omnia monstrat,
 Quæ JUNOSSARUM gessit amanda Domus.
 N₂ Ex hæc

Ex hac vera Fides prodit, sapientia, Zelus,
 Ex hac Magna patent gesta, trophæa Ducum:
 Ex hac Pontificum lucent, constantq; Tyaræ,
 Ex hac pro Regno fulus amore cruor!
 Ex hac dimanant Proceres, Magniq; Ministri,
 Atq; SENATORUM Gloria tota micat.
 Ex hac DOCTORUM, SCRIPTORUM, Sacra Corona,
 Ex hac Gente, Domo, nata Minerva reor.
 Ex hac (Imperij PRINCEPS Chrysothomus) Æde,
 Orbem per totum notior esse patet:
Cujus magna suos auxerunt SCRIPTA decores,
 Et primæ Lucis signa dedêre sibi.
 Sicut enim Regni sublimat sceptrâ Poloni,
 Describens REGUM gesta, suosq; Thronos:
 Sic compar lumen prædicta volumina reddunt,
 Atq; Domus Sacræ Palladis ora decent.
 Ex hac promanat LUDOVICUS munere PRINCEPS.
 Sed magis ingeniô PRINCIPIS acta gerens,
 PRINCIPLE Prædicto fulsit Pultovia felix!
 Faustior illuxit Sacra Minerva magis.
 Magnus ALEXANDER JOSEPH par omnibus Istis.
 Vester non tantum sanguine, mente Parens:
 Biblio - de - thecæ monumentis nonnè revixit:
 Una sibi vitam Bibliotheca dedit !

Hic

Hic vexilla tulit Terræ Ravenſis, & oræ,
 Poſt CASTELLANUM viderat illa ſuum:
 Atq; PALATINUM poſthac vènerata profundè,
 Qui Dignus fuerat REGIS honore frui.
 Quos hîc non memoro, Vos Bibliotheca loquetur,
 Et tanquam ſpeculum nobile prodet eos,
 Bibliotheca Viros JUNOSSAS dum indicat orbi,
 Quos magîs eloquitur indicat? atq; ſonat?
 KOSTKAM, JOSEPHUM, ſpeciali nuntiat ore,
 Vos FUNDATORES monſtrat, amatq; magîs!
 Cui nomen, pretium, famam, vitamq; dediftis;
 Quæ Veſtro ſumptu crevit, amore magîs!
 MARTINUS Conſors FRATERNI luminis adſit:
 Sic totam monſtrat Bibliotheca Domum.

S Y M B O L U M X X X .
 B I B L I O T H E C Æ .

Capitolium Romanum cum Lem: *Victoribus Ara.*

QVæ Romana Manus, Populus, Capitolia ſtruxit.
 Victorum fuerant Nobilis Ara, Domus.
 Quæ JUNOSSA ſuo fecit Capitolia ſumptu,
 Aurea quæ Libris Tempa locumq; dedit:
 Semper erunt Doctis Victoribus, Ara perennis,
 Atq; triumphorum meta, ſupremus honor.

Hic

Hic capient Magni DOCTORES, Sceptra, Coronas,
Hic Bellatores iusta trophæa ferent.

Semper ubi peragent DOCTORUM castra, triumphos,
JUNOSSIS major nonne triumphus erit?

Romanæ Locus hic superat Capitolia Gentis.

Hic est DOCTORUM gloria, norma, Caput!
Tot nunquam vidit Victrix Gens Roma triumphos,
Quot lauros, fasces, Bibliotheca tonat.

S Y M B O L U M XXXI. B I B L I O T H E C Æ.

Est Pantheon Romanum cum Lemmate: *Omnibus
Ara Dijs.*

INter Tempa gravi Romano condita sumptu,
Magnificum Templum Sanctius illud erat:

Quod præsentabat cunctorum fana Deorum:

Quod fuerat falsis omnibus Ara Dijs,

Nobilius Templum, celebratur Sanctius, ampla
Omnibus electis Bibliotheca, Libris.

Quæ nunquam patitur falsorum monstra Deorum,
Nec turpi præstat fordida thura stygi.

Ast uni veroq; DEO libamina reddit,

Et cultum sanctis omnibus una refert,

Hic verè fulget pro Sanctis omnibus Ara,

Hic est unius Gloria vera DEI.

Cuncto;

Cunctorum quondam Templum Commune Deorum,
 Nunc sibi Sacratum Virgo MARIA tenet :
 Sic JUNOSSARUM Templum commune Librorum,
 Noscas pro cultu Virginis esse Sacrum :
 Nam quæ tota DEUM moles veneratur, adorat,
 Virginis hæc etiam, promovet omne bonum.

S Y M B O L U M XXXII.
 B I B L I O T H E C Æ,

Est Manna cum Lem: Omnis sum causa saporis:

Quandò fames populum Domini suprema gravabat,
 De Cæli largum vertice manna cadit.
 Id tantò donò, tanta virtute nitebat,
 Omnis ut in mensa cresceret inde sapor:
 Dum Regnum Lechicum similis jactura gravaret,
 Et dum Librorum torserit arcta fames :
 Manna novum Lechiæ, cæli demittitur arce,
 Exoritur populo Bibliotheca cibans.
 Hæc tanquam misum de cæli culmine Manna.
 Sarmaticum Regnum, sola cibare potest.
 Continet hæc in se cunctos dulcesq; sapes,
 Per quos interior mens recreata manet,
 Hos quicunq; semel grato gustaverit ore,
 Semper ei sapiet Bibliotheca, Liber.

SYMBO.

S Y M B O L U M XXXIII.
B I B L I O T H E C Æ.

Scala Jacob cum Lem: *Etiam in somno ducit ad astra juxta illud Gen: 28. v. 12. Viditq; in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens calum, Angelos quoq; DEI ascendentes, & descendentes per eam, & Dominum innixum scalæ,*

QUam Jacob Scalam, somni spectabat in actu,
Hæc attingebat culmine tecta Poli.

Per quam fidereæ scandebant ordine mentes,
Et descendebant rursùs ad ima soli.

Ac dormitanti Jacob monstrare studebant,

Quòd sibi sub cælos recta parata via:

O felix Jacob qui quamvis dormiat arcète,

Directam pro se, spectat ad astra viam.

Biblio-dum-theçam JUNOSSÆ munere factam,

Observas: hæc est scala parata Poli.

Ætherei per quam scandunt ad sidera cætus,

Descenduntq; simul tempore, lege, gradu:

Demonstrant tractum bene dormitantibus aptum,

Vi cujus cæli signa tenere queant.

Biblio-nam-thecæ vis, virtus creditur illa,

Quòd dormitantes astra sub ipsa locet.

Illius verum quisquis concepit amorem,

Dormiat, illa sibi monstrat ad astra viam.

Et

Et dormitanti præsens se sistit , & urget ,
 Ut post dormitum sidera mente petat ,
 Hoc in se totum FUNDATOR comprobat Ipse ,
 Qui cum dormitat , mente sub astra volat .
 Bibliotheca PATREM proprium sic sublevat altè ,
 Ut fixus terris , adsit Olympus ei .
 FUNDATOR tantam cum scalam feceris orbi ,
 Non valet ad cælum , scala deesse Tibi .

S Y M B O L U M XXXIV .
 B I B L I O T H E C Æ .

Est Domus Sapientiæ juxta illud Proverb: 9: *Sapientia ædificavit sibi domum &c. miscuit vinum & proposuit mensam suam cum Lemmate. Toti convivio mundo.*

HÆc est instanter terrarum cura , laborq;
 Ut vitæ propriæ commoda cuncta ferant:
 Quod tam sollicitè quærunt , sapientia fecit .
 Extruxit vini , panis & illa Domum .
 Ista Domus Panis , vini convivio præstans ,
 Est radians Sacris Bibliotheca Libris .
 Hæc Panem vitæ præbet , vinumq; sciendi ,
 Hæc intellectum roborat , atq; nutrit .
 Illa voluntatem Divino pascit amore ,
 Et mensam cunctis mentibus illa parat .

O

Ista

Ista duo præstans, toti convivia mundo,
 Omnibus in terris desinet atra fames.

S Y M B O L U M XXXV.

B I B L I O T H E C Æ.

Sunt septem Columnæ quas sibi Sapientia excidit, juxta illud
 Prov; 9. *Sapientia excidit columnas septem cum Lem: Non ca-*
dam nixa columnis.

Firmiùs ut regnet Sapientia vera per Orbem.

Excidit septem fulcra, suasq; bases.

Excidit septem sanctas firmasq; Columnas,

Non poterit proprio tota ruisse sinu,

Has perpendimus nostro sermone Columnas,

Ut pateat Sacræ, Gloria magna Domùs!

C O L U M N A I.

B I B L I O T H E C Æ.

S A C R A S C R I P T U R A.

Symbolum verò Sacræ Scripturæ, Est Arca Fæderis, cum Lem:
Mors est malis, vita bonis.

Incautus sacram tetigit qui Fæderis Arcam,

Hic subitæ mortis fulmine tactus erat.

Qui verò recto tetigit se pectore, sensu,

Hæc illi vitæ munera certa dabat.

Innu-

Innumeros populo caufabat sola triumphos.

Palmarum felix Nuntia sæpè fuit.

Si vim scripturæ Sacræ, pretiumq; videbis,

Exprimit hæc Arcam fæderis, atq; vices.

Illa bonis confert cælestis gaudia vitæ,

Jam verò mortem dat simul illa malis.

Qui sua scrutantur puro myfteria corde,

His est præfidium, vita, medela, falus.

Sed qui velandis falsis erroribus illâ

Utuntur, turpi morte perire solent.

Scripturæ totum Corpus, Sacrumq; Volumen,

Cum fervet proprio Bibliotheca sinu.

Hâc primâ tanquam fulcitur ftante Columna;

Iftius columen Litera Sacra Domus.

Hinc ficut vitam, vel mortem Litera Sacra,

Mentibus ingenij ferre, referre folet,

Bibliotheca modo fimili procedit & usu,

Morte malos: vita præmiat illa bonos.

C O L U M N A II.

B I B L I O T H E C Æ

CONCILIA GENERALIA.

Symbolum Conciliorum Generalium poteft eſſe Examen

Apum cum Lem: *In unitate fidei.*

Qz

Quas

QVas examen Apum sedes, vel tecta subintrat,
 Unam servat ibi mente, labore fidem,
 Nil proprium curant, omnes commune laborant.
 Omnibus una fides, omnibus una quies.
 Concilijs Sanctis, Generalibus atq̄ Supremis,
 Unica pro meta, vera probata Fides.
 Instar apum veniunt Divino Pneumate ducta,
 Instar apum fidei dulcia mella legunt.
 Nil sibi, vel pro se, studioso corde laborant.
 Omnia pro Petri Clavibus, atq̄; Fide.
 Obscurè quidquid proponit Pagina Sacra,
 Hoc totum verè, clariùs illa ferunt.
 Articulos fidei decernere, condere possunt,
 Quæ credenda manent, credere juris habent.
 Schismata rescindunt, damnant erronea Scripta,
 Delent sectarum devia monstra nova.
 Ad fidei quidquid Divinæ spectat honorem,
 Omnia decernunt, atq̄; tenenda jubent.
 Attamen istorum **JUDEX** supremus, & **AUTHOR**,
 Hic est qui retinet, maxima Sceptra Petri.
 Concilijs, sicut Fidei stat Gloria Summa,
 Sic illis quævis Bibliotheca studet,
 His tanquam veris subsistit clara Columnis.
 Hæc, aurô quôvis strictiùs auget, habet.

C O L U M N A III.

B I B L I O T H E C Æ.

T H E O L O G I A.

Symbolum Theologiæ. Fax accensa cum Lem: *Erroribus
apta fugandis*

Qui vult errores, densæ dispellere noctis,
 Applicat exactis gressibus ille facem:
 Fax etenim tenebras noctis dispellit, & umbras;
 Errores, casus, dissipat, atq; fugat.
 Quod Fax est nocti, Divina scientia mundo
 Eventus similes exhibet, atq; probat.
 Salvat ab errorum nostras discrimine mentes,
 Quod sanctum, melius, verius, illud amat!
 Eruit è sacræ Scripturæ fontibus, omnes
 Doctrinæ dotes, ac pietatis opes.
 Et sua Scripturæ confirmat dogmata scutô,
 Absq; suo sensu nil probat, atq; docet.
 Explanat Sanctæ Fidei Mysteria summa,
 Atq; suis medijs ardua, plana facit.
 Divinæ Triadis totam proponit abyssum,
 Ethnica dissolvit monstra, suosq; dolos,
 Fert Incarnati venerans cunabula VERBI,
 Quanta Beatorum gaudia, vera docet.

In

In nobis quantos operetur Gratia fructus?
 Ex illa cunctos discere quisq; potest.
 Virtutes magno Tractatu pandit, & omnes
 Peccati pœnas, virus, & omne malum.
 Sacramentorum dotes, ac dona stupenda,
 Effectus, robur porrigit, atq; notat.
 Qualiter Angelicæ discurrant ordine mentes,
 Hoc totum clarè Sacra Magistra monet,
 Et quidquid recta proponit Formula legis.
 Illud perfectè discutit, atq; jubet.
 Tota quibus donis Divina scientia fulget,
 Omnibus his credas Bibliotheca valet.
 Hanc ergo solidam, firmam, sanctamq; columnam,
 Pro fulcro proprio Bibliotheca gerat.

C O L U M N A IV.

B I B L I O T H E C Æ.

P H I L O S O P H I A.

Symbolum Philosophiæ: Clavis aurea, cum Lem:
Claudit, referatq; thesauros.

Q Uotquot thesauros clavis conservat, & abdit,
 Hos referat, postquam tempus & hora patet.
 Maxima conservat cunctis æraria Regnis.
 Dispensat quandò debita jura jubent.

Tota

Tota Philosophiæ, Sacratæ Palladis Aula,
DOCTORUM radians Aurea clavis adest:

Thesauros in se claudit, gazasq; sciendi,

His referat, quotquot discere, scire volunt.

Hæc demonstrandi proponit dogmata firma,
Principijs firmis utitur, atq; Fide.

Naturam Totam speculatur, cuncta creata,
Ex illis constans arguit esse DEI,

Quæ remanent invisa DEI, dat visa patenter,
Ex his quæ fecit Dextra Suprema DEI.

Sensibilis cunctos meditatur corporis actus,
Formarum species, organa cuncta movet.

Post, animam totam recta ratione coruscantem,
Decernit nullo tempore posse mori,

Bibliothecarum munus, finisq; perennis,

Hoc totum promptè tradere, scire bonum,

Undè Philosophicam propter se continet artem:

Ut sit perpetuò firma columna sui.

C O L U M N A V.

B I B L I O T H E C Æ.

JURISPRUDENTIA.

Symbolum Iurisprudentiæ, est Bilanx, cum Lem:

Omnibus aequè.

Quam

Quotquot iusta Bilanx in sese pondera suffert;
 Omnibus hæc æquè, distribuenda refert:

Nil minuit cûiquàm, nil grati muneris addit,

Æquam mensuram porrigit, atq; fovet,

Hanc Legem strictè Jurisprudencia servat,

Omnibus hæc pariter reddit ubiq; suum.

Armis non certat, nec verbis disputat ullis,

Leges servandas, atq; statuta monet.

Bellorum gravium motus, & distrahit arma,

Reges componit, fœdera pacis agit.

Si non conservent illius Regna rigorem,

Cum terris, Sceptris, Gente, Thronoq; cadunt:

Templorum, Fidei, Juris-prudentia robur.

Regnorum, Regum murus, & ampla salus,

Bibliotheca sacro, Civili jure refulgens,

Istud tam sanctum præstat utrumq; bonum:

Bibliotheca suos Reges tutatur, & Aras.

Præscribens illis Legis utrumq; genus,

Primum, quod tradit septeno culmine Petrus,

Et quod Regnorum, Sancta Statuta ferunt,

De tam sublimi fundat sibi jure columnam.

Illô subsistit nititur, atq; viget.

C O L U M N A VI.

B I B L I O T H E C Æ.

M E D I C I N A.

Symbolum Medicinæ Officina Apothecaria cum Lem:

Quælibet herba salus.

Q Uas domus hæc flores, plantas, vel continet herbas,
 Ex illis constat quælibet herba salus.

Nam sicut propriæ naturæ pollet honore,
 Singula pro multis pharmaca ferre potest.

Sed quia virtutes herbarum sæpè latebant,
 Praxibus assiduis, hæc Medicina probat.

Illaq; mortalem vitam conservat, & annos,
 Principijsq; suis pharmaca sana docet.

Sicut terrigenis dat quælibet herba salutem,
 Sic illam donat quilibet ecce Liber:

De Libris Medicis, sumas pro carne medelam,
 De libris animæ, pharmaca mentis habe.

C O L V M N A VII.

B I B L I O T H E C Æ.

E T H I C A.

Symbolum Ethicæ est Index Horologij, cum Lem:

Quod rectum, indicat.

P

Dum

DUm benè disposito cursu, motuq; rotarum ?
Index est tendens , omnia recta docet.

Non fallit fluxas labentis temporis horas ,
Indicat occasum, monstrat & ille diem.

Ethica proponens mores, est Indicis instar ;
Non fallit quidquid rectius esse potest.

Barbariem crassam depellit ab Urbibus Orbis ,
Hac Gentes , Reges, Regna polita manenti
Hac regitur mundi solium, Respublica quævis,
Ejus subsistunt libera scepra gradu.

Præter Scientias in Columnis Sapientia expressas, reperiuntur, adhuc alia Scientia, & Artes de quibus hic brevissimè agemus.

M A T H E M A T I C A.

Cum suis Speciebus.

Et primo *Cosmographia*, cum Lem: *Ex me constat, Machina mundi.*

Quidquid per partes distincta, scientia pandit,
Ars hæc de toto concipit, atq; parit.

Non partes mundi, sed mundum discutit ipsum,
Ex illa mundi Machina tota patet.

Bibliotheca modum, praxim conservat eandem,
Quidquid habet mundus, semper id auget, habet.

GEO.

(115)

G E O G R A P H I A.

Cum Lem: *Terra cunabula specto.*

DEScribit totam prædicta scientia terram,
Illius partes, pondera mente librat.

Bibliotheca Sacro quamvis sit proxima cælo.

Terrarum fines, jura, modumq; refert.

Nec tamen in Terræ corruptæ mergitur umbris,

Sed cælos ipsos culmine, fronte petit.

A R I T H M E T I C A.

Cujus Symbolum sit numerus 10. cum Lem: *Periere decem,*
si subtrahis unum.

INnumeris numeris ars consecrata docendis,
Unum si perdat, perdit & omne simul:

Nam si de cyfris solum subtraxeris Unum,

Millia Mille simul vel periere decem.

Unum JUNOSSAM si quis subtraxerit ante,

Biblio-jam-thecæ nonnè periret Opus,

Ne pereat, vacuis numeris non implet eandem,

Innumeris onerat limina cuncta Libris.

Quæ dum multa nimis nemo numerare valebit,

Ars numerans, totum munus id ipsa ferat.

G E O M E T R I A.

Cum Lem: *Totum dimetior orbem,*

P 2

Tanta

Tanta Geometriæ virtus, & gloria splendet!

Ut fines mundi destinet atq; locet.

Bibliotheca patens hanc totam porrigit artem,

Ac orbis fines ponere sola potest.

Quid desceptatis Reges de finibus orbis?

Quid de limitibus bella cruenta datis?

Bibliotheca meo, Totum dimetior orbem

Munere: profunt prælia, bella, doli?

Ut verò toti fines distermينو mundo,

Sic mihi nullus adest terminus, atq; scopus.

ASTRONOMIA.

Cum Lemm: *Hæc imperat astris.*

Astronomis quæ dat perfecta scientia leges,

Imperat hæc cælis, sideribusq; præest!

Quoq; loco debent distantia sidera stare,

Quò cursus, motus vertere, ferre queunt:

Hæc ars ostendit, monstrat præcepta modosq;

Ordinis in cælo congrua jura parit.

Bibliotheca Polo similis, conformis, & astris,

Hæc Libros tanquam Sydera vasta regit:

Quoq; loco poni Divina volumina debent?

Hoc est Officium Palladis, atq; labor.

ASTRO-

ASTROLOGIA.

Cum Lem: *Monstro, narroq; futura.*

QUæ Secreta latent, possunt tamen esse futura,
 Astrologorum vox, reddere nota studet:
 Astrologos, Princeps Lux, & Regina, Parentsq;
 Communi voto Bibliotheca regit.
 Unde futurorum radix, thesaurus, origo,
 Principium firmum Bibliotheca manet.
 Nam de præteritis studiô, sensuq; relictis,
 Constat quæ nobis certa futura manent:

CHRONOLOGIA.

Cum Lem: *Præterita tempora monstro:*

HÆc ars præteritos soles, distingvit, & annos,
 Computat & menses, tempora, lustra, dies.
 Si distincta cupis Regnorum sæcula scire?
 Palladis ad limen corda, manusq; move:
 Illic cognosces totius tempora mundi,
 Illic annorum, Solis habebis opus!

HYDROGRAPHIA.

Cum Lem: *Æquor contemplor & undas.*

QUanta sit Oceani Majestas, atq; profundum,
 Quam longi spatij, littora cuncta maris:

Id contemplatur pelago Sacrata Facultas,
 In solis proprium munus adimplet aquis.
 Expenditq; maris fluxus, pariterq; refluxus,
 Informat, nè sit naufraga sæpè ratis.
 Ventorum varias species, discrimina noscit,
 Navigij leges, tempora, signa notat.

HOROGRAPHIA,

Cum Lem: *Horas dimetior anni.*

HOrarum ratio, cursus, motusq; perennis,
 Ut possit proprium semper habere modum:
 Instrumenta rotis, hæc ars constantia tradit,
 Per quorum motum nox patet atq; dies:
 Has horas alijs labens distingvit arena,
 Jam verò reliquis pendula monstrat aqua.
 Nunc jam continuo motu, cursuq; rotarum,
 Metiri tempus singula Regna solent.

S T A T I C A,

Cum Lem: *Omne pondus mihi leve.*

Virtus quàm Staticæ clarissima dogmata pandunt,
 Omnia de facili pondera lege trahit.
 Et quod non possunt multorum castra levare;
 Unica per vectem Machina sæpè levat.

OPTI-

OPTICA,

Cum Lem: *Lumen de Lumine reddo.*

Optica dat leges clarè, rectèq; vivendi,
Corpora longa nimis proxima, juncta facit:
Quidquid habet veræ lucis, vel signa coloris,
His super objectis Optica munus agit.

ARCHITECTURA.

Cum Lem: *Arte mea, septem miracula mundi.*

Quæ memorant Gentes, Septem miracula mundi,
Ingeniô, studijs, arte stetere mea,
Quidquid Magnificum, vel summum fulget in Orbe,
Quotquot Structuras, templaq; sacra vides:
Quotquot Regnorum, tam clara Palatia constant:
Omnia sunt artis signa legenda meæ.
Arcibus & muris conformem porrigo formam,
Describo speciem, destino, trado situm.

POLEMICA.

Cum Lem: *Urbes frangere, defendere novi.*

Bellonæ, Martiq; favet, Castrisq; docendis,
Hæc ars Regnorum mænia, scuta terit.
Urbes expugnat, turre constringit & Arces,
Est nil securum quod sua tela petunt.
Dat pariter praxim, defendi quomodò possint,
Urbes, ac gentes, totaq; Regna simul.

TA-

TACTICA.

Cum Lem: *Ordine castra rego.*

TActica mensuram castris disponit & armis,
 Quâ formâ, methodô, vel situanda locô.
 Ordine quo debent Acies, vel stare phalanges,
 Ordine quo debent bella movere DUCES?

MUSICA.

Cum Lem: *Per me vel saxa moventur!*

Quandò premit, stringit, tristes angustia mentes,
 Dum cordis nostri viscera mæsta jacent:
 Musica succurrit, concéntu mulcet amæno,
 Et resonante tono, saxa vel ipsa movet,
 Hæc in delicijs Summorum Maxima Regum,
 Hæc Cælum recreat, Tempa, sacrasq; Domos!
 Angelicisq; Choris in praxi sæpè probata,
 Hanc artem, studium, Totus Olympus amat.

RHETHORICA,

Cum Lem: *Auscultant me Regna loquentem.*

Rhethoricæ pretium Romano venit ad Orbe,
 De Latio ducit sceptrâ suumq; genus;
 Hâc toti celebris narratur Tullius Orbi,
 Splenduit eloquio totaq; Roma suo.

De

De Latio, Lechicum venit Lux ejus in Orbem,
 Succrevitq̄ brevî maximus ejus honor.
 Nam dum Consilijs Sacrantur Festa Polonis,
 Dum Legatorum Libera vota sonant:
 Omnia Rhethoricæ sermonibus ora loquuntur,
 Ejus subsidijs omnia verba ferunt.
 Hos Oratorum sermones, atq̄; labores,
 Auscultant Proceres, audit & ipse Thronus.
 Et nihil in pleno Regis, Regniq̄; Senatu,
 Sarmaticæ Gentis dicere corda solent:
 Quod de Rhethoricæ non sit spectabile cultu,
 Et quod judiciô non probet illa suô.
 Hinc Oratores tot servat Terra Polona,
 Quot fortes Equites computat, atq̄; DUCES:
 Omnis ibi Princeps, seu Nuntius, atq̄; Senator,
 Oratoris habet munera, signa, vices.
 Omnes Rhethorico sensu verbisq̄; loquuntur,
 Quilibet Orator, Sarmata, Cunctus Eques?
 Si sacras Cathedras Lechici lustrabimus Orbis,
 Rhethoricus sermo Tempa, laresq̄; replet:
 Nil sinè lege sua Doctorum vota perorant,
 Oratorq̄; facer, nil ait, atq̄; monet.
 Si populum plebemq̄; suam vult ritè movere;
 Si vult eloquiô corda docere suô:

Q

Rhetho-

Rhethoricis fruitur cautè sermonibus Ille,
 Omnes delectat, conterit, atq; movet.
 Sarmatici mundi si spectes docta Lycaea,
 Rhethoricæ sceptrum profusè ubiq; regit.
 Hâc illustrantur clarissima castra Scholarum,
 Hâc regnat Cunctis Docta Minerva Scholis:
 Muneribus Regni quæ creditur apta Juventus,
 Sese Rhethoricis excolit illa bonis.

P O E S I S,

Cum Lem: *Lauris cingor, & aris:*

QUANTA sit eximiae virtus veneranda Pœsis ?
 Hoc clarè possunt sæcula prisca loqui:
 Quæ tantum sacram coluerunt sensibus artem,
 Ut sibi victrici laurea ferta darent.
 Atq; coronarent Regnorum lege Pœtas,
 Non minùs ac Fortes Marte, vel arte Duces.
 Et quamvis fingat species, formasq; Pœsis;
 Sub fictis formis, maxima vera docet.
 Dum sua fatidico decantat carmina motu,
 Omnia Divino Numine corda replet.
 Quantum delectat resonanti Musica plectro,
 Quantum demulcet pollice tacta chelys:
 Tantum delectat doctissima corda Pœsis,
 Tantum concinno quisq; Pœta pede.

Quos

Quos numerô Divûm Petrus conscripfit, & aris,
 Illi tractarûnt dulce Pòësis opus.
 Carminibus proprijs deducebantur ad astra,
 Concordiâ; tenent Tempa beata pede.

GRAMMATICA,

Cum Lem: *Novissimi, primi.*

GRammaticam quamvîs postrema fronte legendam,
 Observas, non est ultima sorte, gradu:
 Imò lege sua doctrinas anteit omnes,
 Ut fons præcedit flumina, stagna, lacus.
 Et nisi Grammaticæ primò præcepta præirent,
 Quis reliquas artes discere, scire queat?
 Hæc benè dicendi præstat documenta parata,
 Hac sinè nemo capax dicere, recta loqui.
 Nam si quis nescit Linguæ præcepta Latinæ,
 Argumenta nequit ponere docta Sophis:
 Si quis Aristotelis contendit castra tenere,
 Grammaticus rectus debuit esse prius.

C O N C L U S I O,

De Omnibus scientijs, & Artibus.

Postquàm tot mundi Sacras perspexeris artes,
 Scito: quòd Illarum Bibliotheca Parens.

Qz

Vt

Ut Fundamentis fulcitur in artibus istis,
 Ex ipsis Portas, ostia, tecta, refert.
 Quælibet ars hæc, quævis sacra scientia, firmus
 Est paries: quævis magna Columna Domûs.
 Artibus ex istis postes, constantq; fenestræ,
 His tanquam speculis ardet ubiq; Locus.
 Artibus ex istis murorum signa parantur,
 Et Castellorum jura, vicesq; gerunt:
 Ex illis constat Musis structura parata,
 Consistitq; in eis Palladis omne decus.
 Has si de medio cunctas deleveris artes,
 Biblio-jam-thecæ, cultus, honorq; deest.
 Sicut eas artes prono veneraris amore,
 In simili maneat Bibliotheca sinu.
FUNDATOR verò majori dignus honore,
 Qui Regno nostro Numina tanta dedit!
 Artes qui tantas toto conduxit ab Orbe,
 Et vexit totas finibus Orbis opes.
 Atq; Domo, cunctos thesauros servat in una,
 Orbem tam vastum, claudit in Orbe Domûs.

A P P E N D I X,

De reliquis Circumstantijs Publicæ Bibliothecæ

Z A Ł U S C I A N Æ

I.

*Illustrissimus & Reverendissimus Dominus JOSEPHVS
ANDREAS Comes in Zaluskie ZAŁVSKI, Supremus
Referendarius Regni &c. non ex uno aliquo Regno, sed de
Tota Europa, & ex omnibus Celeberrimis totius Orbis
Bibliothecis Libros immenso sumptu colligit.*

Jessæi Solij Sapiens Successor, & Hæres,
Rex Salomon cupiens solvere vota Patris:
Decrevit grandis fundare Palatia Templi,
In quo reddantur thura vetusta DEO.
Ad Regem Tyri pandens oracula mittit,
Ut sua pro tanto munere vota juvet.
Pallade pro docta statuit dum condere Templum,
JOSEPH ZAŁUSKI Gentis, & Orbis amor:
Non unum Regnum, Populum, Gentemq; requirit,
Omnia pro dicto munere Regna vocat.
Arrisère suis Regnorum Culmina votis,
Præbuerant sensum cuncta Lycæa suum.
Omnibus è Regnis sic crevit Summa Librorum,
Et Grandis Doctæ Palladis Aula stetit.
Quotquot habent magnos Scriptores omnia Regna,
Unica JUNOSSÆ Bibliotheca tenet. Rex

Rex Salomon nunquam tantum de Gentibus aurum,
 Nunquam tot gemmas navibus ante tulit:
 Quot numeros, species, formas, classesq; Librorum,
 JUNOSSÆ studium, contulit atq; fovet.
 Europâ totâ dum quæ rarissima legit,
 Illius Speculum, Clavis, Imago, manet.
 Europam totam Capitis præsentat in axe,
 Cujus Thesauros Conditor, Author habet.

II.

*Idem Illustrissimus FVNDATOR, non tantum Libris ex Orbe
 toto collectis, sed etiam à se scriptis, & typo impressis,
 adornavit suam Bibliothecam.*

ORbe quod ex toto summo FUNDATOR amore,
 Immensos, raros, contulit ære Libros:
 Biblio - fat - thecam tam clara volumina mundi,
 Exornant, augent ejus & omne bonum.
 Sed FUNDATORIS si scripta volumina spectes,
 Si pariter penes tradita multa Typo,
 Et tradenda brevî: de cunctis culmen honoris,
 Immensumq; capit Bibliotheca decus.
 Quod dum spectamus, legimus, discernere restat;
 Unde refert pretium Bibliotheca magis?
 Num de conductis de mundi cardine Tomis,
 Num de conceptis per sua scripta Libris?

Si de-

Si definiri posset me Judice causa,

Tunc FUNDATORI candida vota darem :

Sicut enim toti pretium dat Conditor Ædi,

Sic pretium compar dant sua scripta, Libri.

Ut magis exornat Musas FUNDATOR, & AGNUS,

Quàm tot collecti Solis ab axe Libri;

Sic ejus proprij partus, scriptiq; labores,

Parit majus reliquis jus, pretiumq; Libris.

III.

EXornare velit concham si quisq; marinam,

Hanc ornare nequit pulchrius atq; magis;

Quàm proprijs gemmis proprio de viscere natis,

His nullum poterit majus habere decus.

Biblio-sic-thecam JUNOSSÆ nil majus ornat,

Quàm proprij sudor sanguinis, atq; labor;

Quàm propriæ gemmæ Scriptorum, totq; Librorum,

Ingenijq; simul parta trophæa sui.

Ut radians adamas, proprio se lumine signât,

Sic JUNOSSA suis fulget in Orbe Libris.

IV.

Idem Illustrissimus FVNDATOR licet sine discrimine, omnes in Vniuersum Libros colligat ex toto Orbe, tamen ad hoc specialem curam, sollicitudinem, & studium impendit, ut omnes Authores, Scriptorumq; Polonos, non tantum impressos, sed etiam manu-

manuscriptos in unum congreget, eorumq; Authorum Polonorum jam sexdecim millia collegit, qua collectione completa, Omnium Indicem typis imprimere decrevit.

QUAMVÎS totius præclara volumina mundi,
JUNOSSÆ Magni colligat ampla manus:
 Præcipuè tamen Authores de Gente Polonos,
 Immensô studiô congregat, atq; legit:
 Ut pateat mundo, quòd Gens, Virtusq; Polona,
 Non tantùm ferro, sed simul apta Libris.
 Quòd sit non tantùm bellorum Marte tremenda,
 Ast etiam Docta Pallade, clara magîs.

V.

UT Gallina suos pullos conservat, amatq;,
 Ut prolem propriam congregat, atq; vocat:
 Subq; suas alas miro conducit amore,
 Pro pullisq; suis prompta, parata mori:
 Sic **JUNOSSA** Comes Pullos, Partusq; Polonos,
 Congregat ingenij, colligit, atq; notat.
 Si Gallina suo celebratur grandis amore?
 Quòd tam sit pullis semper amica suis:
 Quantò Major amor **JUNOSSÆ**! gratia quanta?
 Qui tam Scriptores æstimat, atq; colit!
 Qui tanquam pullos, proprias attollit ad alas,
 Innovat Ipsorum Nomina, gesta, decus.

VI.

Millia sexq; decem Scriptores Gente Polona,
 Computat: ast plures lustra futura dabunt:
 Nomina Scriptorum decrevit reddere prelo,
 Nè minimus pereat terminus, Author, apex.
 Quod dùm perficiet Scriptorum Grande Volumen,
AUTHOR, & AUTHORUM, sic GENERALIS erit:

VII.

*Idem Illustrissimus FVNDATOR Indicem Authorum Polonorum
 à se collectorum, non aliena sed propria manu conscripsit, ex
 illisq; sic regestratis grande volumen compegit.*

Postquam Sarmaticos Scriptores legit in unum,
 Hos propria sacra scripserat Ipse manu:
 Indicat hoc studium, conscriptum grande volumen,
 Indicat Authorem syllaba, quæq; nota,
 Quos proprio tanto dilexit totus amore,
 His propriæ doctæ non negat acta manus.
 Cor quibus effudit, cunctos quærendo, legendo,
 Illis scribendis, fudit & Ipse manum!
 Qui tot conscripsit DOCTORES Orbe stupendos,
 Illum describent sæcula cuncta magis!
 Dignus ut à cunctis scribatur, corde notetur,
 Omnes qui scripsit Corde, labore, manu.

Idem Illustrissimus FVNDATOR multorum Authorum originalia scripta, per illos non impressa, proprio sumptu typis impressit.

QUæ sunt scripta manu, verùm non reddita prelo,
 Hæc solem nequeunt, atq; videre diem.
 Imò tam densis tenebris conduntur, & umbris,
 Ut pereant tanti signa laboris opes.
 Ut solem videant, tum nè condantur in umbris,
 FUNDATOR studiò prospicit ære suo.
 Impressit multos, quorum pia scripta latebant.
 Illis dando diem, munera Solis agit.

IX.

In ipso limine, & primis exordijs !Foundationis, Amplissima Bibliotheca ZALVSCIANÆ, circiter ducenta millia librorum continet.

Bibliotheca suis cunis vix nata refulget,
 Millia Librorum, jamq; ducenta tenet:
 De cunis quandò majus prodibit ad ævum,
 Tam Magnum, Sanctum, quandò senescet Opus!
 Quis numerare potest, producet millia quanta?
 Quot centena dabit millia, quanta feret?
 Condendis Libris quæ pro nunc sufficit Ædes,
 Amplior his fundus credo struendus erit!

Millibus

Millibus ex tantis quot crescunt gaudia cordis?
 Quot FUNDATOREM præmia iusta decent?
 Illi debentur Palmæ, magniq; triumphi,
 Debetur terræ gloria tota Poli.

X.

*In Amplissima Bibliotheca ZALVSCIANA reperiuntur
 Libri omnium Lingvarum.*

Bibliotheca Polo quamvis sit fixa Polono,
 Illam non tantùm lingua Polona decet:
 Sed quotquot Lingvas terrarum computat Orbis,
 Illarum voces, omnia signa refert.
 Hinc est non solis tantùm fundata Polonis,
 Est omni Regno condita, prompta Throno.
 Romanis populis primo de fonte Latinis,
 Italicis pariter limina aperta gerit:
 Germanis, Gallis, Hispanis Gentibus apta,
 Svecos, Saxones, ad sua castra vocat,
 Anglos, & Danos pelagi de Marte potentes,
 Pannoniæ populos provocat, atq; movet.
 Portugallorum quamvis sint Régna remota,
 Propter eos Lingvæ, signa propinqua manent.
 Isacidum populi Sacræ primordia Lingvæ,
 Si quærunt? illis semper aperta sonat.

R 2

Græcis

Græcis eloquio constant hîc Schismata Græco
 Uniti Ritus, jura modiq; patent
 Pro Turcis, Persis, in recta lege docendis ;
 Omnia comperies, ordine compta brevi.
 Bibliotheca Sacris si tot stat condita Lingvis?
 Omnibus his poterit munera Sacra loqui.
 Et cunctas Gentes poterit formare, docere :
 Orbis totius lingua diserta, sonus.

XI.

*Liber Stanislai de Łowicz Canonici Regularis S. Sepulchri;
 continens Assertionem de Immaculata Conceptione B. Virg:
 MARIÆ, quamvis annos ante ducentos typò impressus fuerit,
 tamen temporum calamitate ita disperijt, ut nullibi reperiri
 potuerit, tandem in amplissima Bibliotheca ZAŁVSCIANA
 repertus est, & donatus Bibliothecæ Miechoviensi ab Illustrissimo
 F U N D A T O R E.*

QUod conscripsit Opus plus annos ante ducentos,
 Ordinis in nostri Planta rigata sinu ;
 Hoc licet aspexit manifesti munera preli,
 Ejus disperijt gloria, nomen, honor.
 Dùm quærebantur dicti vestigia Libri,
 Nulla pium Scriptum, Bibliotheca dedit.
 Sed dùm Librorum luxit ZAŁUSCIA sedes,
 Dùm primam cæpit Bibliotheca diem :

Hæc

Hæc dictum Librum proprijs servabat in ulnis,
 Et tanquam Gemmam Concha marina dedit.
 Gemmea JUNOSSÆ splendebunt culmina Sedis,
 Perdita Gemmarum germina quandò refert:
 Gemmarum pretiô, purô scribetur & aurô,
 Dum Gemmas doctas parturit Alma Parens.
 Si qui DOCTORUM, Docti perire Labores,
 Ingenij partus si periêre sui:
 Ad JUNOSSARUM currendum Palladis Aulam,
 Invenies totum, quidquid habere studes.
 Nam dictâ totum servatur, fulget in Æde,
 Quidquid Sarmatici non habet ora Globi.
 Imò quæ totus terrarum non habet Orbis,
 Illis excellens istud abundat Opus.

XII.

Qui liber è manibus, memori tum mente recessit,
 Virginis Intactæ Cultor, amator erat!
 Quô defensa fuit, Matris Conceptio pura,
 Et quod non fuerit labe notata Parens.
 Hinc non tam Librum, quam Puræ Matris honorem,
 Servabat Sacro Bibliotheca sinu.
 Quem dum quærebant Custodum (vota) Sepulchri,
 Edidit hoc pretium Bibliotheca suum.

Ex

Ex quo colligitur quantum ZAŁUSCIA Sedes,
 Virginis Intactæ servet, & auget Opes.
 Et constat pariter quòd purum Virginis ortum,
 JUNOSSÆ recolat tota sacrata Domus.
 Concipe FUNDATOR longissima sæcula Libris,
 Dum Matrem puram Bibliotheca docet.
 Quantum durabit Puræ Conceptio Matris,
 Tantum durabit Bibliotheca Tua!

XIII.

QUI perit hic moritur, nec justo funere gaudet,
 Inventor; vitæ creditur esse dator.
 Dum Liber à Łowicz perijt discrimine rerum,
 Defacto fuerat mortuus ille liber:
 Hunc quando reperis FUNDATOR Maxime Librum,
 Ille Tibi vitam, debet & omne bonum.

XIV.

VIX Liber à Łowicz JUNOSSÆ scriptus in Aula,
 Inventus mundum, vidit & ille diem:
 Ecce statim prelo mandatur, prodit in Orbem,
 Ac implet folijs pulpita Sacra suis.
 Hæc est FUNDATÆ pro Musis gloria Sedis!
 Hæc JUNOSSARUM fama, perenne decus!
 Quòd quæ scripta fovet, jam toti perdita mundo,
 Horum sunt semper Nomina, digna typis.

Omnia

Omnia si prelo mandentur scripta vetusta ,
 Quæ JUNOSSARUM continet ampla Domus:
 Immensus numerus procederet indè Librorum,
 Ex illis summum Palladis esset Opus.

XV.

*Illustrissimus & Reverendissimus Dominus MARTINVS Comes
 in Zaluskie ZALVSKI, Episcopus Dresnensis, Suffraganeus
 Plocensis, Supremus Regni Poloniae Secretarius, in sua Do-
 mestica Bibliotheca, plus quam decem millia Librorum conser-
 vat, idemq; in Bonis suis hereditarijs Amplissimam Ecclesiam,
 Fabrica Majestate, & ornamentis magnificam ac stupendam,
 liberalissime fundavit.*

DVM TUA FVNDATOR resonamus earmina prompti,
 Et Secretorum PRINCIPIS esse locum:
 Nam tuus est Magnus, Germano sanguine FRATER,
 Fraternalis meritis æmulus, atq; Comes.
 Millia plura decem, collegit signa Librorum;
 Sed Centeno simul condere promptus adest.
 Hoc factô monstrat quòd semper nata docendo,
 Sit JUNOSSARUM sancta, beata Domus!
 Et quod detraxit Libris constanter emendis,
 Fundando Templo contulit Ipse libens.
 Fundatum Templum cedit pro Numine Cæli,
 Pro populo cedit Bibliotheca suo.
 Sic FVNDATOREM pulcherrima Tempora sonabunt,
 Sæcula dictabit Bibliotheca decem. Æ-

Æternos potiùs soles dictabit, & annos,
 Nam **FUNDATOREM** tanta Corona decet!

DE PRIMA APERTIONE:

Publicæ Amplissime & Celeberrimæ Bibliothecæ
ZALUSCIANÆ.

Quam primùm Anno Domino 1746. aperta fuerit Celeberrima
 Bibliotheca **ZALUSCIANA**, tam primùm eam visita-
 vit Celsissimus **PRINCEPS**, Excellentissimus Illustrissimus &
 Reverendissimus Dominus Antonius in Stupow **SZEMBEK**,
 DEI & Sanctæ Sedis Apostolicæ Gratiâ Archiepiscopus
 Gnesnensis, Regni Poloniae & Magni Ducatus Lithvanie Pri-
 mas, Primusq; **PRINCEPS** cujus Gentilitium Stemma, sunt
 Rosæ, cum Capris,

I.

Vix referata fuit pro Palladæ condita Sedes,
PRÆSUL eam **PRINCEPS** visitat, atq; probat.
DOCTORUM primum Solium Primamq; Magistram,
 Debebat **PRIMAS** ritè probare priùs.
REGES & PROCERES Libris fundantur & armis,
PRO-REX præsidium comprobat Ipse suum.
 Quò **JUNOSSA** locò de Libris pascitur **AGNUS**,
SZEMBECCIIS pasci debuit Ille Rosis.
 Quæ via de folijs Librorum strata refulsit,
 Pro strato dictas debet habere **ROSAS**.

AGNUS

AGNUS qui meruit de Libris jura Coronæ,

Ecce coronari debuit Ille Rosis.

Sicut ad alta pedem JUNOSSÆ porrigit AGNUS,

SZEMBECIÆ Capræ, semper ad alta petunt.

Conveniunt motus CAPRÆ, cum motibus AGNI,

Motibus his Cælos, Bibliotheca petat:

II.

Sarmaticos Reges, Qui primo jure coronat,

Ille potest Libris, & Diadema dare.

Venit ad hos, ut eos PRO-REX PRIMASq; coronet,

Ut sceptrum Regni Bibliotheca ferat.

Perfecitq; suum munus pro Gentis honore,

Atq; coronavit nobile mentis OPUS!

Quod si ritè Libros PRINCEPS, chartasq; coronas?

Et FUNDATORI da Diadema, Thronum!

Tanquam Sol meritis fulget diademate dignus,

Tu Regni PRO-REX esto Corona sui!

Pro Regno fundavit OPUS mirabile, sanctum,

Debet El Regnum, tradere scepra Throni.

III:

QUam sic magnificè fundatam conspicias Arcem,

Quod Tibi præ manibus Palladis ardet OPUS:

Hoc Claves Petri veneratur, corde tuetur,

Hoc Sanctæ Sedis jura, Fidemq; colit.

S

PON-

PONTIFICI Summo cum Libris subditur amplis,
Et **CAPITI** Fidei, Bibliotheca subest,

Cumq; **CAPUT** Fidei, non posset tanta videre,
Istius Molis culmina, tecta, sinus :

Et cum non posset Libros revidere stupendos,
LEGATUS dictum **NATUS** adimplet opus.

Visitat Excelsam Molem, Frontemq; Librorum,
Thesaurus spectat Palladis, atq; Domus,

Et cum nil Fidei reperit, cernitq; repugnans,
Sed potius Fidei consona cuncta nitent:

Approbat hoc magnum Regni spectabile Donum,
Omnia decernit Sancta, beata, bona.

JUNOSSIS tandem **PRINCEPS** oracula pandit:

Non Homines: pariet Bibliotheca **DEOS**.

Nam qui cuncta Libris consecrant tempora vitæ,
Censentur similes munere, mente **Dijs**.

Dum Sanctæ Sedis **LEGATUS** facta probavit,

Firmavitq; Tuum Bibliotheca **Thronum**,

Non detrectabit votum concedere **PETRUS**,

Addet **PISCATOR** Sacra Sigilla **Tibi**. -

IV.

SArmaticis Regnis, Populis, Gentiq; Polonæ,
Dum fidei cæpit prima nitere dies:

Gnesna fuit primi tam Sancti luminis auspex,

Gnesna fuit Fidei, Forte Sacrumq; **Caput**.

Ut

Ut Fidei primò suscepit Gnesna nitorem,
 Sic doctrinarum portus, & Ara fuit.
 Gnesna fuit veræ Doctrinæ Prima Magistra,
 Gnesnaq; Doctorum culmen, origo, scopus.
 Plenus ibi campus discendi, recta sciendi,
 Stabat ibi semper Palladis ampla Domus.
 Nec tantùm Fidei, Doctrinæ Gnesna Magistra,
 Ast Regum Sedes, Præsidiumq; Sacrum.
 Doctrinæ, Fidei, si Radix Gnesna refulget?
 Et si DOCTORUM Gnesna vetusta Caput?
 Gnesnensis PRÆSUL tanto succedit honori,
 Librorum PRINCEPS, Palladis Ille Caput:
 Ille docendorum Præses, Primusq; Magister,
 Ille sciendorum Regula, Norma, Parens:
 Non tantùm REGNI PRINCEPS, simul Ille docendi,
 DOCTORUM PRIMAS, Doctor, & Ille Pater.
 Altera cum Sedes pro Pallade condita Regno,
 Dum JUNOSSARUM Bibliotheca sonat:
 Debuit hanc PRÆSUL Gnesnensis primus adire,
 Et Fidei Sanctæ, Primus adesse Throno.
 Conveniens fuerat, tam sanctam cernere Molem,
 Doctrinæ sacrum Fronte videre sinum.
 Et vix Hic PRÆSUL, Sacratam viderat Ædem,
 Hoc præsentem sibi Fabrica, Gnesna vetus!

Omnia cum tanto mutârunt Præsule formam ,
 Metropolis faciem, Bibliotheca dedit.
 Et benè Metropolis primo gaudebit honore,
 Bibliothecarum nam Caput, estq; decus.

V.

Amplissima Bibliotheca ZALVSCIANA, sub tempus Comitiorum Generalium Varsaviae celebratorum primò aperta, licet nondum protunc consummata.

IN Libertatis Lechicæ, Vocisq; Theatro,
 Libera Gens dum fert Nuntia vota Throno.
 Tunc etiam proprium referat JUNOSSA Theatrum,
 Tunc fulsit primò Bibliotheca ferax :
 Dum sua REX toti referavit condita Regno,
 Dum vox Terrarum, Libera Lingva fuit.
 Pro Templis, Regno, Proceres dum Lege, locuti,
 Non decet ut maneat Bibliotheca tacens.
 Tam grandem praxim REGIS Regniq; sequendo,
 Tunc etiam cæpit Bibliotheca loqui.
 Tunc referavit Opes mundi, referavit & ora.
 Ut se Regni Gens, audiat atq; Thronus.

VI.

Bibliotheca patens dum se referavit & ora,
 Quid tandem Regno, (quæso) locuta fuit ?

Ut

Ut Fidei, Regi, fiat reverentia prompta,
 Ut Regni vigeat Gloria, fama, decus,
 Ut Procerum sensus, sit mens ac omnibus una,
 Ut nil privatum, publica sola gerant.
 Extremò tandem, resonanti voce locuta:
 Ut FUNDATORI præmia digna ferant.

VII.

Quandò Coronatam PRO-REX hanc fecerat Aulam.
 Jam fuerat meritò, jure potita Throni.
 Justa Throno sicut reddit Gens oscula RÉGIS,
 Hoc sibi jus meruit, Bibliotheca dari.
 Nam si Gens, Proceres,volvuntur ad oscula Regum
 Et quis detrectans oscula ferre Libris?
 Per quos firmatur Regnum, Regniq; venustas,
 Per quos redduntur sceptrata beata Throni,
 Nec detrectârunt Terrarum Nuntia corda,
 Oscula tam sancto reddere fixa loco!
 In reditu verò narrabunt omnibus Oris,
 Quam fulgens, radians Bibliotheca stetit!

VIII.

Libera Gens quoties Regum consistit ad ora,
 Tunc solas Leges condere tota solet.
 Ut Leges Sanctas meliùs Respublica condat,
 Expandi. Legum Bibliotheca sinum:

Ac

Ac inquit: PROCERES si vestra Volumina defunt?
 En ego præsentò Jura, Statuta, Libros!
 Illos continua, deponco revolvite mente,
 De quo quis dubitat? conferat, atq; legat.
 Antiquas Leges in me si ritè legetis!
 Lex describetur devia nulla Deo:
 Non stabunt Fidei, Regno, contraria jura,
 Libera Vox fugiet dicere: verba VETO.

IX.

DUm pro Consilijs, Aquilarum convolat Orbis,
 Et vicina solent Regna volare simul:
 Tunc Oratores Magnorum Nomine Regum,
 Firmandæ meliùs fædera pacis agunt:
 In tanto Regum, Procerum, Regniq; Senatu,
 Non potuit claudi Bibliotheca seris.
 Debuit instanter referari Gloria Gentis,
 Et JUNOSSARUM docta patere Domus:
 Ut videant, spectent, mirentur Regna remota,
 Quantum JUNOSSÆ præstitit ampla Domus!

X.

*Non potest Civitas abscondi supra montem posita; neq; accen-
 dunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super cande-
 labrum, ut luceat omnibus qui in Domo sunt. Math: 5.*

Abscon-

Abscondit claram nemo sub nocte lucernam,
Sub modio pariter nemo reponit eam:

Sed candelabri supra fastigia tollit,

Luceat ut cunctis, quos capit una Domus?

Bibliotheca quid est? radians & clara Lucerna?

Excedens solis lumen, & omne decus.

Hæc nunquam fuerat crassis servanda sub umbris,

Lux sua sub modio non retinenda fuit:

Publica sed Solis debebat signa videre,

Ut cunctis terris luceat, atq; Polis!

Et vix affulsit Regno referata Lucerna,

Implevit radijs Luminis, omne solum.

XI.

Sarmatici Reges, Regnum firmare volentes,

Ac ornare sui credita sceptrâ Throni:

Fundârunt Regno Studium Generale docendi.

Cui sedem Regum constituere locum.

Bibliotheca tamen non fulsit Publica Regno,

Nemo pro tanto munere fudit Opes.

Quod non fecerunt Populis æraria Regum,

JOSEPH JUNOSSÆ fecit & egit amor!

Per quem de cunctis conductâ Volumina Regnis,

Ac impleta stetit Bibliotheca Libris:

REGIBUS undè suis si grata Polonia regnat?

JUNOSSÆ debet gratior esse magis!

DE

DE SECUNDARIA APERTIONE,

*Seu veriùs publicatione, promulgatione, & Dedicatone,
Amplissima, & Celeberrime Bibliothecæ
ZALUSCIANÆ.*

Licet Anno 1746. aperta fuerit Bibliotheca ZALUSCIA-
NA, tamen protunc nondum fuit in suo esse perfecta, &
ideo Serenissimo & Inuictissimo Poloniarum REGI AVGVSTO
III. non præsentata; jam autem Anno Dni 1747. integerrimè,
consummata est, pro die 3tia Augusti, Festiva Magni Nominis
Serenissimi, Inuictissimi, & Potentissimi Poloniarum REGIS
AVGVSTI III. & in omni ordine debitissimo ex teris Biblio-
thecis consueto, disposita sietit, omnesq; Libri in ea, tanquam
astra in calo, ordinatissime comparuerunt,

I.

Qui Sol exoriens REGIS. præluxit honori,
Quæ fuit AUGUSTI Nomine Sacra dies:
Hâc lucente die Lux Bibliotheca refulsit:
Hâc CONSUMMATUM Nobile luxit OPUS!
Augustum Solium REGUM, pariterq; Librorum,
Nominis AUGUSTI debuit esse Sacrum:
Qui dignus fuerat Regno, Populoq; præesse,
DOCTORUM Solio ritè præesse potest.
Bibliothecarum Sapientia, Regna tuetur,
Illam tutari fortia Regna solent.

AUGU.

AUGUSTI Gladij cognato fœdere juncti,
 Doctæ defendent omnia jura Domûs.
 Et qui more Crucis fulgent in stemmate nexi:
 Fortius infringent hæresis arma, Cruce.

II.

Allucent quoties Regnis Natalia REGUM,
 Regnum, Gens; Populus, munera ferre solent.
 Dum Natalis Lux AUGUSTI fulsit honori,
 Reddere quæ poteras munera Magne COMES?
 Quam Sacram Sedem Libris, Musisq; dicatam?
 Conveniens REGI, Bibliotheca decus.
 Hanc dum sacrâsti REGALIS Nominis Aris,
 Orbem Te totum credo dedisse simul.
 Nam tot collecti per mundi climata Libri,
 Orbem præsentant, donaq; cuncta sui.

III.

TERTIUS AUGUSTUS Natali Nomine fulget,
 Augusti mensis tertia clara dies:
 Hic ternus numerus quænam mysteria monstrat?
 Perfectum quidquid Bibliotheca fovet:
 TERTIUS AUGUSTUS REX imperfecta recusat:
 Imperfectum nil concipit, atq; gerit.
 Nomine sub tanto, si Bibliotheca triumphat?
 Tunc perfecta suo debet adesse gradu.

T

IV.

IV.

Juxta illud Axioma Philosophicum: *Tria sunt omnia.*

Cum tria sub cælo, verè sunt omnia mundi,

Hæc verò servat Bibliotheca Tria:

Bibliotheca Libris radians, est Omnia mundi,

Omnia pro Terris, omnia proq; Polis!

TERTIUS AUGUSTUS, PRINCEPS, Tria continet ista;

Omnia fit terris, omnia credo Polis:

Omnia plena gerens, jam comprobat omnia, dicens:

Bibliotheca patens: **OMNIA: Nomen habe.**

V.

Ampla sub **AUGUSTI REGIS,** quod Nomine prodit,

In vasti mundi Bibliotheca sinum:

Istud non reputes, aliquo discrimine factum:

Dictam non casus contulit ipse diem:

Sed: **JUNOSSARUM REGI** subjecta Voluntas,

Hoc fecit **PRINCEPS KOSTKA,** simulq; **COMES:**

Hanc elegerunt pro tanto munere Lucem,

Hanc decreverunt per sua vota diem.

Ut quæ Sacra dies **AUGVSTI** Nomine fulget,

Hæc, capiat primam Bibliotheca diem.

Noverunt etenim quod **REX** sit Magnus Amator

Bibliothecarum: **Gloria, Fama, Sator.**

Novè-

Noverunt quod sit Fidei Protector, & Urbis,
 Quòd doctas mentes æstimet, atq; colat.
 Quòd cujus Gentis censetur Maximus Hæres,
 Totus ibi veram promovet Ipse Fidem.
 Ac ideò Sedem pro Musis spontè dicatam,
 AVGVSTO REGI constituere Sacram;
 Ut sicut Fidei Divinæ Jura tuetur,
 Biblio - sic thecæ protegat Ille locum.
 Sicut Sarmaticum Regnum defendit ab hoste,
 Defendat pariter Palladis ora, Domum.
 Sicut REX, Regni Tutor, Defensor habetur,
 Sic Defensorem Bibliotheca colat.
 Sicut JVNOSÆ REGEM venerantur, amantq;
 Sic Illum Regem condita Pallas amet.
 Vt se subijciunt JVNOSÆ, REGIS amori,
 Subjectas Musas sic voluere suas.
 Et sicut zelant JVNOSÆ, REGIS honorem,
 Hòc studiò zelet Bibliotheca Domus.
 Sicut JVNOSÆ referarunt viscera REGI!
 Sic referet propriam Bibliotheca Domum!
 Sicut JUNOSÆ sacrant pro REGE cruorem;
 Sic illum donet Bibliotheca Sacrum:
 Victima pro Regno, sicut stat Nobilis AGNUS,
 Sic Regi fiat victima Sacra suo.

VI.

*Sicut Celeberrima Bibliotheca ZALVSCIANA consummata est,
 & integerrima stetit pro die 3tia Augusti: ita die octava e-
 jusdem Augusti Anno 1747. aperta est, & exposita in publi-
 cum omnibus Doctoribus, & Professoribus ad usum communem
 totius Regni, & Orbis:*

Campus Librorum factus perfectus, ut Octo,
 Octava radians debuit esse die.

Quidquid in Octavo est, fertur perfectio summa:

In tali fulsit, Bibliotheca gradu:

Hinc summè perfecta manet, Lux ordine miro,

Consimili vellent astra nitere modo:

Ast errare solent erratica sidera cæli,

Errabit sapiens Bibliotheca nihil.

VII.

*Fecitq; die Octavo collectam, eò quòd dedicasset Altare se-
 ptem diebus, & solennitatem celebrasset diebus septem.
 2di Paral: 7.*

Quòd Salomon septem celebrasset festa diebus,
 Collectam Octava fecerat Ille die.

JOSEPH ZALUSKI non septem scito diebus,

Sed multis annis fecit, & auxit OPUS,

Octavaq; die Collectam perficit amplam,

Octavam Libris dando, dicendo diem.

Hæc

Hæc Octava dies nunquam solennior Orbī,
 Nobilior nunquam, nulla beata magis!
 In qua Summorum referavit lustra laborum,
 In qua DOCTORUM luxit aperta Domus:
 In qua JUNOSSÆ virtus radiavit, & AGNUS,
 Biblio - quâ thecæ fulsit amica dies.
 In qua pro Fidei dono, tutela revixit,
 In qua pro Summo stant bona tela Petro.
 In qua prosperitas REGIS, Regniq; Potentis,
 Ex tantis Libris lecta, parata fuit.
 Hæc octava dies, cunctos celebranda per annos.
 Hanc coluisse decet, sæcula cuncta diem.

VIII.

*Postquam tota Majestas Bibliothecæ ZALVSCIANÆ
 aperta, reserata, & manifestata fuerit, eadem Bibliotheca
 tanquam Mulier amicta Sole, Lunâ, & Stellis adornata,
 invitat omnes ad se invisendam, lustrandam, & fre-
 quentandam, illis verbis Venite ad me omnes qui la-
 boratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.*

Consummata patet quandò jam Palladis Aula,
 Ordine dum miro Bibliotheca stetit.
 Nunc ejus formam, speciem, vultumq; videte!
 Nunc Majestatem, quæso videte, decus!
 Quidquid Nobilius, quidquid vel pulchrius orbis
 Continet, hõc totò Bibliotheca nitet.

Formæ

Forma decens superat purissima lilia câmpi!
 Excedit roseas floris honore comas!
 Ejus vestitus, non quævis purpura simplex,
 Sed nitidi radiat solis amicta throno:
 Sub pedibus fulgent radiantia cornua Lunæ,
 Stella suum cingit jam duodena caput:
 Doctores etenim Solis, vel munere Lunæ
 Funguntur: reliquos sidera plura decent.
 Et quis Nobilior vestitus, Purpura, byssus?
 Quodq; dabit majus candida gemma decus?
 Quid majus monstrant Regnorum lumina Reges?
 Quid Regnatrices majus habere queunt?
 Dum tam pulchra, gravis, radians, formosa refulget!
 Dum quâvis formâ pulchrior una micat!
 Et quis ad ipsius non curret culmina velox?
 Quis tantum fugiet svave videre decus?
 Et quis tardus erit venerari munera tanta?
 Hos omnes Princeps Bibliotheca vocat!
 Currite festini, tandem properate! venite!
 Omnis concipiat nobile DOCTOR iter!
 Currite nunc PROCERES, Populi, Regniq; Ministri,
 Huc veniant Lechici Numina magna Throni.
 Jam referata patent mea pectora, viscera vobis.
 Jam referata patent limina, corda Domus!

Iam

Jam mensæ positæ, jam prostant fercula mentis,

Jam vites redolent, grata falerna Libri.

Ah gustate precor sensu, pariterq; videte!

Quam svavis doctis Bibliotheca Libris:

Si custodirent has Ædes castra Leonum,

Si me vallarent agmina sæva lupi:

Posset quis retrahi solito terrore ferarum,

Ingressum posset rite negare suum:

Sed me custodit radians ZALUSCIUS AGNUS,

Mitis, & excellens, ac pietate gravis!

Hic nullum terret nullum distardat, & arcet,

Ad cursum erecto concitat ecce Pede!

Ergo currendum votis, alisq; volandum,

Aurea mox AGNUS vellera cuiq; dabit!

Si mea vota, preces, si jam nil carmina profunt?

COR FUNDATORIS quaeso videte mei!

Hoc cor exardens Regni, tum Gentis amore,

Communisq; boni commoda semper amans,

Quis consolari non procurabit anhelum,

Quis contristari consulet, atq; volet?

Terminus istius cordis, tum meta Suprema,

Propositum: finis, gloria sola DEI!

Est Regni commune Bonum, Gentisq; Polonæ,

Ornamentum, pretium, gloria, fama decus;

FVNDAL-

FUNDATORIS cor id tantum postulat unum,
 Ut de me fructus omnia corda ferant!
 Ut discant omnes, tandem doceantque docendos,
 Doctrinaeque suae praemia digna ferant.
 Hinc ut Doctores, Scriptores, atque Magistri,
 Ingenij dotes, cordaque docta colant.
 Addiscantque Fidem forti defendere muro,
 Et Regnum Libris irradiare suis.
 Ut **REX**, & Regnum, Clerus, totusque Senatus,
 Hinc sumant Leges, Praesidiumque suum.
 Ut de tot tantisque Libris Ecclesia tota,
 Crescat, & haereseos monstra nefanda terat.
 Ad tam Supremum finem contendite cuncti!
 Carpite de folijs fercula grata meis!
 Ad me qui venient, largè satiabo, replebo!
 Ac omnes Gentes, pane cibabo meo!
 Et **FUNDATORIS** Nomen resonabo perenne,
 Vivat in aeternis mentibus atque Libris,
 Vivat in **AUGUSTI** Regnantis **REGIS** amore!
 In Regni vivat pectore, corde, sinu!
 Vivat in Amplorum **DOCTORUM** fronte, Senatu!
 In toto vivat Palladis Orbe, Parens,
 Vivat in Invictae **REGINAE** corde **MARIAE**!
 Vivat in Augusta **CÆSARIS** Arce, Domo!
 Vivat

Vivat in excelsis septenis collibus Urbis!

Vivat! & Ipsius ROMA coronet OPUS!

Vivat in his Scriptis, Authoribus atq; Polonis;

Quorum de toto colligit Orbe Libros.

Vt nunquam pereant Gentis monumenta, Polonæ.

Vt quodvis noscat Scripta Polona solum.

Vivat & Excelsus FUNDATOR in æthera tendat!

Vivat, & in Cælis, scepra beata ferat!

In votis quòd longa forem, Palmisq; ferendis:

Filia, sum Proles Bibliotheca Tui!

Si Tibi nemo foret FVNDATOR; gratus in Orbe,

Bibliotheca Tibi grata Coronis ero;

IX.

Quam primum die octava Augusti Anno Domini 1747. aperta est Bibliotheca ZALUSCIANA ad publicum Regni usum, tam primum visitarunt eam, Primæ Dignitatis PRÆLATI, Omnium Ordinum Doctores & Professores, omnes PROCERES Regni, Varsaviae presentes, & tota Varsavia.

Vix Octava dies terris illuxit, & Orbi,

Vix signata fuit temporis hora, situs:

Quâ referata fuit cunctis ZALUSCIA Pallas,

Et patulo steterat Bibliotheca sinu:

Mox ad tam sanctum Penetral, Sedemq; Librorum;

Venerunt primi Nomina magna Gradûs:

V.

Exivic

Exivit CLERUS visurus Palladis Araſ,
 Et PRÆLATORUM clara Corona Patrum.
 Præſentes PROCERES Regni, Magniq; Miniſtri,
 Curſibûs & votis hunc adière locum.
 Exivit REGVM Nidus, Varſavia tota,
 Exivit populus, ſexus, & omne genus,
 Iverunt omnes DOCTORES, Ordinis omnis,
 Atq; PROFESSORUM Docta Caterva ſimul.
 Et quos Tyrones Sacræ clauſère Paleſtræ,
 Hos dimiſerunt tanta videre Bona!
 Huc AUGUSTINI Doctorem Solis, Alumni,
 Angelici Thomæ venit amica COHORS,
 Hic in Diſcipulis SCOTUS Subtilis aſſeſſe,
 Concupijt. magnæ Tempſa colendo Domûs.
 Huc LOJOLANÆ doctiſſima Caſtra Minervæ,
 DOCTORESq; ſui vota dedère loco.
 Præclaro Baccon RESOLUTUS in Ordine DOCTOR.
 Huc cum Carmelo ſpontè docendus aſſeſſe.
 Et quotquot Doctis ſacrârunt corda Lycæis,
 Præſentes iſta ſpontè ſtetère die.
 Admirati ſunt ſplendores nobilis auri,
 Admirati plûs munera Sacra, Llbroſ!
 DOCTORUM prono venerati nomina cultu,
 Oſcula conſpectis grata dedère Libris;

Et

Et **FUNDATORUM** mirati fortia corda,
 Quòd tantum Regno constituère Decus!
 Scrutati quanto sumptu, fervore, labore!
 Tam Doctis steterit Partibus ampla Domus!
 Conductos Tomos de longis finibus orbis,
 Investigârunt quot Sacra dona ferant!
 Cùm verò sese Libris statuère legendis,
 Senferunt illis dulciùs esse nihil.
 Nèc posset totus divelli sensus ab illis,
 Si sibi sufficerent sæcula, vita, dies.
 Hinc decreverunt, hæc: quod **ZALUSCIA** Sedes,
 Totius mundi possit habere Libros.
 Et quòd jam teneat tot summa volumina, quotquot
 Per cunctas Gentes, Palladis Orbis habet.
 Tandem **DOCTORES** communi voce locuti;
 Hæc nostris regnet Bibliotheca Scholis,
 Hæc sit **DOCTORUM PRINCEPS**, Regina, Magistra,
 Hæc orbem totum per sua scepra regat.
 Huc Romana suas portet **SAPIENTIA** Laurus,
 Huc Sorbona gravis Gallica scepra ferat!
 Huc Complutenses **DOCTORES**, atq; Magistri,
 Atq; Conimbricæ per sua corda volent!
 Huc jam declinet grandes Salmantica Fasces,
 Idq; **JAGELLONUM** Pallas adoret **OPUS**.

Magni ZAMOYSKI magna virtute JOANNIS,
Pro Doctis Musis Magna creata Domus:
Hâc JUNOSSARUM Divina Sede Librorum,
Ex multis titulis creditur esse minor.
Bibliotheca videns DOCTORUM Pectus apertum,
Observans plenè viscera grata sibi:
Prompta salutavit DOCTORES, atq; Magistros,
Et cunctis clara voce, locuta fuit:
Quidquid in hac Sacra dignum comparuit Æde,
Non mea virtus id contulit, atq; labor:
Sed FUNDATORUM perfecit mutua Dextra!
Omnis ab Illorum munere pendet honor.
Fabrica tam Grandis, tam multa volumina mundi,
Sunt JUNOSSARUM munera, dona, bona.
A Libris quidquid pulchrum, vel splendet ab auro,
AGNUS de proprio vellere cuncta dedit.
Ut FUNDATORUM Tantam me gratia fecit,
Omnia sic gratis munera dono, fero.
Tempore quô quisquis nostras descendet ad ædes,
Omnia comperiet prompta parata sibi.
Prostant DOCTORES Orbis primiq; Magistri,
Et collecta manent ordine Scripta, Libri:
Totus ad hanc molem faciendam contulit orbis,
Et FVNDATORUM totus adussit amor.

His

Hīs **FUNDATORUM** donis, gâzîsq; **Librorum.**

Omnibus est promptum tempore, sole frui.

Si vestrum studium magnum, virtusq; legendi?

Discendi si vos urget, adurit amor?

In me major adest ardor, candorq; docendi,

Atq; magis fervent viscera, corda, **Libri!**

Ut vestris totum possim concedere votis,

Quod vester sensus postulat, atq; petit.

Bibliotheca suis clausis sermonibus istis:

Doctores (inquit) quæso **Valete mei:**

Expecto vestros sensus, & cordis amores,

Expecto vestri forte laboris opus:

Ac exercitium de me **Librisq; futurum**

Expecto vestrum prælia docta **Ducum;**

Ad me qui venient, Illorum nomina scribam,

Doctorum fastis, facta notabo meis:

Qui non curabunt nostras invisere **Sedes,**

Non aderunt nostris nomina scripta **Libris;**

Si desint homines, si desit cura sciendi,

Me sic ornatam sidera cuncta legent!

Si me **DOCTORUM** non curet **Sacra Corona,**

Angelicæ mentes, tam pia dona colent!

Pensabit nostrum studium sublimis **Olympus,**

Atq; coronabit munera nostra **DEUS!**

Illustrissimus & Excellentissimus Dominus IAXA BRANICKI, Palatinus Cracoviensis Supremus DVX Exercituum, Campi, (de Domo & Familia antiquissima illius IAXÆ, qui Canonicos Regulares S. Sepulchri, de Ecclesia Patriarchali Hierosolymitana, primus introduxit in Poloniam, eosq; in Bonis suis Hereditarijs Miechovia dicitis liberalissime fundavit) in assistentia Amplissimorum SENATORVM Regni, Illustrissimi SAPIEHA Palatini Podlachia, Illustrissimi RVDZINSKI, Castellani Czernensis, Illustrissimi IOSEPHI NAKWASKI, Castellani Ravenfis, & Illustrissimi GODZKI Supremi Præfetti Culinæ REGNI, & aliorum plurimorum Procerum, & Nobilitatis Polonæ, visitavit Bibliothecam ZALVSCIANAM, Anno Dni 1747.

Quamvis Mars atrox cingatur fortibus armis,
 Quamvis continuò fulmina, bella tonet:

Quamvis non timeat generoso sanguine tingi,
 Et cædes, mortes, vulnera nulla fugit.

Attamen hic præter stridentia cædibus arma,
 Palladis auxilium suspicit atq; petit.

Nunquam deformat Martem Lex Sacra Minervæ,
 Bellonæ consors Pallas adesse potest.

Hoc MARS SARMATICVS factò demonstrat in ipso,
 JAXARVM Generis Gloria, Dulce DECVS.

Atq; PALATINUS Terræ BRANICCIUS Amplæ
 (Quæ REGVM Sedem Metropolitimq; tenet)

Qui

Qui quamquis Martem generoso corde sequatur,

Imò MARS verus DUXq; Supremus adest:

Attamen invisit JUNOSSÆ Palladis Aulam.

Arma sui cupiens jungere docta sibi:

Quam vix lustravit præstò decrevit Eandem,

Totius MARTIS Præsidiumq; suum!

Dicens: Hæc Sedes Divinis condita Libris,

Erudiet Martem quomodò bella gerat:

Illa Duces magnos, Herodès tota docebit,

Quæ sint justitiæ consona bella sacræ.

Illa dabit praxim legiones, castra legendi,

Quomodò metari fortia castra decet?

Decernet quandò pugnandum, quandò silendum,

Illaq; Sarmaticæ fædera pacis aget.

Ad Martem Regni, quidquid concernit ad arma,

Illa dabit Leges illaq; Jura feret:

His dictis Sacræ valedixit Sedis honori:

Mente tamen servans Palladis istud OPVS.

Consensere sibi præsentia membra Senatûs:

Et Castellani vota dedere sua:

Quòd JUNOSSARUM tam Sacrum munus & amplius,

Norma SENATORUM, Regula, Culmen erit:

Ex quâ Consilij deproment dogmata vera,

Atq; dabunt Regnis jura beata suis,

Supre-

Supremusq; Dapum Regni, Præfessq; Culinæ,

Hanc spectans molem, talia prorsus ait:

In dapibus Regni nil sensi dulcius unquam,

Bibliotheca mihi conferat una dapes:

His si constanter mentem sensumq; cibabo,

Vitæ perpetuæ munera certa feram.

Hoc reliqui PROCERES, Equites, Aquilæq; Polonæ,

Cum proprio Sedis tecta, videndo DVCE :

Senserunt : pariter dixerunt voce diserta:

Bibliotheca Domus Nobilitatis erit!

Huc venient Equites Aquilarum vasta Propago,

Hic nostri discet tota Juventa Soli:

Non Equites nostri longas mittentur ad oras,

Quærere non debent Gallica Regna, sinus.

Hic totum quidquid præsentant Regna remota,

Unica JUNOSSÆ Bibliotheca docet.

XI.

Illustrissimus Palatinus IAXA BRANICKI, visitans Bibliothecam ZALVSCIANAM, habet pro stemmate Gryphum, originale & antiquissimum IAXARVM, Decus.

GRYPHUS præsentit ubi servatum purius aurum,
Dæronit ibi sedem nidificatq; sibi.

Thesauros auri custodit, protegit, instat,

Nè quisquam rapiat fulgida dona soli.

Dum

Dùm GRYPHS JAXARUM Sacratam vifitat Ædem,
 Auri fenfit ibi nobilis arva; locum:
 Quod non de terræ prodit, vel nascitur antris,
 Sed quod de fcriptis promicat, atq; Libris:
 Hoc delectatur Gryphs tam fublimis in auro!
 Hæc ejus votis aurea vena placet!

XII.

*Gryphus dimidia corporis fui parte Aquilam præfentat; refi-
 dua verò corporis fui parte Leonem exhibet; confequenter Di-
 gnitatem Regiam, ex utraq; parte præfert: Aquila enim Rex
 avium; Leo autem Rex animalium dicitur eſſe: unde Gry-
 phus poteſt habere Lemma; Vndiq; Princeps.*

Dimidios Gryphis fi ſpectes corporis artus,
 Hic Aquilæ formam porrigit, atq; refert;
 Si verò reliquum corpus ſpectare ſtudebis,
 Indomiti fortis ſigna LEONIS habet:
 Symbola prædicti Gryphis, BRANICCIUS implet,
 Principis, & Regis munera totus habet.
 Si totum ſpectes BRANICKI corporis actum,
 MARS eſt Inviçtus, prælia Martis agit.
 Si verò mentem, ſenſum ſcrutaberis Ejus,
 In tota vita Palladis ora tenet.
 Vndiq; Rex animò, Supremus & undiq; Princeps,
 Ille ſagò fulget, ſplendet & Ille Togâ.

W.

Sicut

Sicut amat Martem, sic pensat Palladis artem,
 Undiq; DUX Princeps, undiq; scepra tenet.
 Et sicut Martem fortem cum Pallade jungit,
 Sic Mars Inviçtus Palladis acta colit.

XIII.

*Qui Gryphus in Persona Strenuiffimi Herdis IAXÆ Fundatoris
 in Polonia Canonorum Regularium Sanctiffimi Sepulchri ante
 sexcentos annos, visitavit Sepulchrum Christi, hic & idem
 Gryphus in Persona Illustriffimi IAXÆ BRANICKI,
 visitat Bibliothecam ZALVSCIANAM.*

Qui Gryphs vivificum Domini Sanctumq; Sepulchrũ,
 Sexcentos annos viferat ante, prius:
 Hic modò sublimem Musarum visitat Arcem,
 Biblio- nunc - thecæ respicit Ille finum.
 Jerufalem Sacram JUNOSSÆ vidit in Æde.
 Et Terram Sanctam sensit adesse domi:
 Namq; hæc Jerufalem præsentat Nobilis Ædes,
 Hæc Terram Sanctam signat honore suo,
 Commemorat Christi mirum, vitale Sepulchrum,
 In se quæ sepelit maxima gesta DEL.
 Hæc in se Tumulum præbet formatq; Librorum,
 De quo non jam mors, vita sed ampla redit.
 Tamq; Locum Sacrum Gryphs est veneratus, & inquit:
 Hic est Jerufalem, Terraq; Sancta mihi.

Sicut

Sicut ibi CHRISTUS natus de Virgine fulsit.

Sic hîc de Sacris nascitur Ille Libris :

Sicut ibi docuit Fidei Sanctissima verba ,

Sic hîc per Libros prædicat, atq; docet.

Sicut ibi Tumulo clausus , de morte revixit,

Sic hîc ad vitam mortuus Ille redit.

Pro Terræ Sanctæ , quô Gryphs permotus amore,

Pugnavi ferrô bellaq; dura tuli:

Quâ pro Divini certavi lege Sepulchri,

Hâc virtute teram Palladis omne malum ,

Oscula quô gustu concessi grata Sepulchro ,

Hæc tam Divinis oscula figo Libris.

Et quos pro Tumulo quærebam Marte triumphos,

Hos nunc pro Musis quærere, ferre volo.

Pro Terra Sancta suscepi quosq; labores ,

Hos pro JUNOSSIS fortibus, Ipse feram.

XIV.

*Omnes exteri Equites, & Herodës venientes & transeuntes
Varsaviam, visitant Bibliothecam ZALVSCIANAM.*

Qui de finitimis populis, Regnisq; remotis,

Ad Lechici veniunt littora, Regna soli,

Bibliotheca sibi primaria meta videndi,

Phænix Sarmaticæ Gentis, & Ara Poli.

W 2

Hinc

Hinc ad eam, primò, vestigia prompta capessunt;

AGNI, visuri gesta, suumq; thronum.

Omnia si videant, nil se vidisse fatentur,

Si non visa simul Bibliotheca foret.

Quam dùm scrutantur, percurrunt, atq; revolvunt,

Postquam Scriptorum munera Sacra legunt:

Publica Judicii, sensûs, hæc vota loquuntur,

Quòd sit Sol Regnis Bibliotheca suis.

Biblio - quod - thecas Regum splendore stupendas

Si non excedit, prorsus adæquat eas.

Finitimæ Gentes si tantum culmen honoris,

Biblio - dant - thecæ Sedibus atq; Libris?

O quantò majus stringuntur Regna Polona!

Arbitrium, sensum, judiciumq; dare!

Quanto majori debent pensare valore!

Tam magnum Pignus, dulce Sacrumq; Bonum?

Promptius ô quantò debent invisere dictum,

Expositum Musis, Principibusq; Locum!

XV.

*Serenissimus Invictissimus, & Potentissimus Poloniarum
R E X, A U G U S T V S III. Bibliothecam Z A Ł V S C I A -
N A M in Regiam Protectionem suscipit, quamvis eam visi-
tare non poterit propter absentiam suam in Regno Polonia.*

Vix

VIX JUNOSSARUM Pallas pervenit ad aures,
 AUGUSTI REGIS, PRINCIPIS, atq; DUCIS,
 Obstupuit Magnus REX, Magnæ Sedis honorem,
 Sensibûs atq; suis appretiavit Opus!
 Et dixit: quantum Regnis sua mænia profunt!
 Quantum nos Arces totaq; castra juvant:
 Castellis quantum fortis virtutis inhæret,
 Bibliotheca pari robore firma suo:
 Hæc pro Castellis, pro cunctis sufficit armis,
 Hæc Regnis, populis, arma modumq; locat.
 Si justum muros, arces, castella fovere?
 Si dignum Regno castra tenere Ducum?
 Bibliotheca magis nostro censetur amore
 Dignior! & cunctis arcibus illa placet!
 Hæc nostri Regni castellum forte, stupendum,
 Hæc Arx, hæc Turris, Præsidiumq; Throni!
 Hinc ut protegimus Turres, Arcesq; Potentes,
 Sicut Castellis Regia Jura damus:
 Protegimus pariter JUNOSSAS Pallade Magnos,
 Protegimus Sacræ condita Tempa Domûs,
 Bibliotheca sacris nostris decertet in armis,
 Illam præsidium, subsidiumq; decet.
 Quos Gladios gerimus pro nostræ Gentis honore,
 Tutamurq; quibus Regna, suosq; Lares:

Bibliotheca simul Gladijs his tuta fruatur,
 Illis se cingat, munit, atq; tegat.
 Nos Gladijs nostris ejus cingemus honorem,
 Ac defendemus Jus, pretiumq; suum.
 Nec permittemus casum, fatumq; ferale,
 In nostris Gladijs Maxima Pallas ovet?
 Producat magnos, claros, celebresq; triumphos.
 In nostro regnet Bibliotheca Throno:
 Ut florent nostro de sanguine Lilia Regni,
 Gallorum: Populus, Gensq; beata manet:
 Ut SICULI REGES nostro neſuntur amore,
 Et jam Regalis Proles honore nitent:
 Ut nostro Solio PRINCEPS BAVARIA gaudet,
 Saxonumq; sacro murice tota rubet:
 Sic in eis Regnis, regnet ZAŁUSCIA Pallas,
 Hæcçp suis doceat Bibliotheca Libris.

XVI.

*Serenissima, Inviſtissima, & Potentissima MARIA IOSE-
 PHA REGINA Polonia, parem suam Regiam protectionem
 declarat, Bibliotheca ZAŁVSCIANÆ.*

UT REGEM nequit Pallas fundata latere,
 Sic ad REGINÆ, venit & illa Thronum:
 Ejus in aspectu postquam formosa reluxit,
 Et tanquam stellis tota corusca Libris.

IOSE:

JOSEPHI Sedem gratè JOSEPHA recepit.

Et Regina Sacrum prompta probavit Opus.
 Hæc (inquit) Sedes non tantùm congrua REGUM,
 Imperij folium, CÆSARIS esse potest:
 Sicut ab Imperio præclarum Nomen habemus,
 Sicut CÆSAREA Gente, Domôq; sumus:
 Imperij Clavum sic dictæ reddimus Aulæ,
 Imperium doceat Bibliotheca Sacrum.
 Ex Aquilis sicut censetur clara Polonis,
 Sic Aquilæ Imperij dent sua scepra sibi:
 Sicut Nos genuit de cunis AUSTRIA Princeps,
 Sic nostram generet Bibliotheca Domum.
 Archi-Duces, Proceres, Magnos doceatq; Nepotes,
 Illius Musis Austria tota micet.
 Dùm verò Gladijs sedem REX texit Eandem,
 Dùm sibi Præsidium forte Sacrumq; dedit:
 A nobis similem candorem Pallas habebit:
 Ut REGINA tegam Grandia Tempa Domus,
 Accedet nostris supremis Austria votis!
 Sacrum Musarum proteget ampla sinum.

XVII.

*Serenissimi REGII PRINCIPES Polonia; & Electo-
 rales Saxonia, pari dignatione amplectuntur Bibliothecam*
ZALUSCIANAM.

Magno-

M Agnorum REGUM procedens Sangvine Proles,
 A cunis quamvis Corpus ad arma ferat :
 Ad Martem quamvis mentem disponat, & artus,
 Attamen illa priùs Palladis arma capit :
 Primò se Musis accingit tota colendis,
 Tum posthac Martis castra, sinumq; colit.
 Dùm JUNOSSARUM Pallas fundata refulsit,
 PRINCIPIBUS REGIS Regia structa Schola :
 Ex qua perdiscent Gentes, & Regna tueri,
 Cognoscent clarè quomodò scepra gerent ?
 Hæc etenim solis non est Doctoribus aucta,
 REGIBUS apta manet, PRINCIPIBUSq; suis :
 Ex hac Doctores Fidei documenta capeffunt,
 REGES, atq; DUCES, Jura Suprema ferunt :
 Hic omnis PRINCEPS de Regni lege docetur,
 Hic Princeps omnis cernitur esse Liber :
 REGIA dùm tantam cognovit Sacra PROPAGO
 Musarum Sedem, prorsùs amavit eam :
 Ex tunc illius splendorem tota probavit,
 Dicens : hîc nobis summa beata quies !
 Regnandi Leges Sanctas discemus in illa,
 Illa beet nostræ scepra futura Domûs !
 Nos verò Sacram semper servabimus Ædem ;
 Ut sua florescat gloria, Nomen, honor !

*Tota Polonia gratum animum exhibet Fundatoribus Publicæ
Bibliothecæ Varsaviensis.*

Quidquid ad excelsi Regni concernit honorem,
 Hoc totum Sacra Lege probare decet.
 Ut qui pro Regno certant, vel Gentis amore,
 Congrua pro meritis præmia, dona ferant.
 Quæ si reddantur, succrescet & æmula virtus,
 Et reliquis promptum nobile calcar erit,
 Quandò meum Regnum conversa Polonia specto,
 Quis majus, melius Sarmata fecit Opus?
 Quàm JUNOSSARUM Supremus candor amoris,
 Per quos producit Bibliotheca Libros,
 Fundârunt tantam Magnis Doctoribus Ædem:
 Quantam non vidit nostra CORONA parem.
 Fundârunt tantam pro Magnis Regibus Aulam,
 Cujus nec Salomon prævia signa dedit.
 Fundârunt Regno Sacrum commune Lycæum,
 Ex quo Gens promptè discere tota potest.
 Hoc JUNOSSARUM dum cerno Polonia Factum!
 Nòn possunt mentis signa latere meæ:
 Hinc refero sensum, gratam pronuntio mentem,
 JUNOSSAS totum debet amare solum!

(170)

JUNOSSIS debet Populus, Gens, præmia Regnum,
JUNOSSIS, & EGO vinc̄ta, ligata feror !

Quidquid fundârunt Suprema comprobo Lege,
Bibliotheca mihi munera Legis aget.

Ex hac decernam cujusvis prælia belli,
Ex hac dilectæ fædera pacis agam:

Ex hac Regnorum pensabo jura meorum,
Hâc Regni Gentes, hâc mea sceptrâ regam.

Cum verò gratæ nil profunt vincula mentis,
Si meritis defint præmia digna suis:

Vos PROCERES Regni stipendia certa laboris,
JUNOSSIS præstò ferte locate meis!

Quòd canibus, pompis, vestris impenditis Aulis,
Illud pro Musis, Terra Polona ferat.

Et FUNDATORES vestris inscribite Fastis.
Illorum Nomen sæcula cuncta gerant.

XIX.

Illustrissimum Reverendissimum & Peraugustum Capitulum Cathedralæ Cracoviensæ applaudit fundatæ Bibliothecæ ac Ipsi Celsissimo PRINCIPI, Vigilantissimo Pastori suo. Præfati autem Capituli Stemma sunt tres Coronæ: ubi simul describitur idem Capitulum Cracoviensæ.

Pontificum Semen, Regni Lux, Vena Senatûs,
Et Procerum Nostri, Portio magna Throni:

Flos.

Flos Craciæ Cathedræ, CLERI selecta Corona,
 Et Succus Lechicæ Nobilitatis, honor:
 Tota SENATORUM Sacrorum, Sancta Propago,
 Et PRÆLATORUM Concio tota favens:
 Præsulibus Cracijs Comites, Fratresq; Sacrati,
 In Pastorali munere Fulcra, Bases!
 Quos violæ cunctos, radians & Purpura vestit,
 Quos Regni Themis sub sua signa vocat:
 Ac audit venerans Illorum oracula sacra,
 Et servat quidquid per sua vota ferunt:
 Aurea quos tandem nunc Distinctoria cingunt,
 Aurea quòd fuerint facta Stupenda sui:
 Ad Tua conveniunt Pallas ZAŁUSCIA Tempa,
 Miranturq; Tuos Bibliotheca sinus.
 Sic admirati, votis communibus omnes;
 In plausus properant Pallas Amica Tuos.
 Dicentes: quamvis millenis digna Coronis,
 Sit JUNOSSARUM Bibliotheca Sacra:
 Nos quot concernunt primo de jure Coronæ,
 Has illi pleno pectore, corde damus.
 Et quia Nos tantum concernit Terna Corona,
 Hæc istam cingat Terna Corona Domum.
 Si non sufficiunt prædictæ dona Coronæ,
 Omnia corda simul, viscera nostra damus:

Atq; coronamus tam Sacram cordibus Arcem,
 Illaq; sit nostris cordibus Ara, Thronus,
 Omnia corda simul Sacro submittimus AGNO;
 Ex illis semper sit Diadema sibi.

XX.

*Sancta & Purpurata Sangvine Divinissimi STANISLAI Epi-
 scopi & Martyris Ecclesia Cathedralis Cracoviensis applau-
 dit Bibliothecæ ZALVSCIANÆ, ac Ipsi Celsissimo
 PRINCIPI SPONSO SVO.*

DUM REX AUGUSTUS pariter Regina MARIA
 Comprobat ampla Tuum Bibliotheca Thronum:
 Dùm Terræ, Gentes, & tota Polonia Regnans,
 Dùm Primi PROCERES, atq; SENATUS amat,
 Jure Coronatrix PRINCEPS Ecclesia REGUM,
 Plausibus his Regni conor adesse Tuis!
 Atq; STANISLAI Pastoris Sangvine merfi
 Crudeli ferrô, dissita membra fero.
 Hæc, inter raros thesauros reddo Minervæ,
 His donis niteat Bibliotheca Sacris.
 Splendeat his Gemmis, Gemmarum Conditor AGNUS,
 Atq; novas Gemmas, per sua SCRIPTA ferat.
 Ut dissecta Pii Pastoris membra Sacrata,
 Divinô digitô juncta fuere simul:

Sic

Sic & dispersi per mundi culmina Libri,
 Juncti convenient, ad Sacra Tecta Domûs.
 Martyris ut carnes Aquilæ texere rapaces,
 Ut membris veniat nulla rapina suis,
 Sic Aquilæ Regni, Custodes Nobilis Ædis,
 Fiant: ac alîs Palladis arva tegant.
 In quo Vavello Claves, & scepra ministro,
 Hæc nunc submitto Bibliotheca Tibi!
 Qui Mons Vavellus, gignebat monstra Draconum
 AGNUM JUNOSSÆ pronus adoret, amet,
 Quos REGUM cineres inter mea Mænia condo;
 PONTIFICUM Manes quos mea Tecta fovent:
 Hos de pulveribus Supremis, fuscito cunctos,
 Ut plaudant Musis Bibliotheca Tuis.

XXI.

*Regia & Insignis Collegiata Ecclesia Varsaviensis sub titulo
 Decollationis S. IOANNIS Baptista existens, applaudit
 Bibliotheca ZALVSCIANÆ, & Ipsi Illustrissimo & Reveren-
 tissimo Referendario Regni. Præposito & Sponso Suo.*

QVæ regitur sceptris Ecclesia clara JOANNIS,
 Quæ Convénta audit Fædera, Pacta Throni,
 REGIBUS Electis resonat quæ sola triumphos,
 Et totum Regnum claudere sæpè solet:
 Illa sui Capitis PRÆLATI plaudit honori,
 Biblio-de-theca gaudet, aitq: simul;

Audivi vocem CLAMANTEM tota JOANNEM,
 Nunc AGNI, pariter Palladis, ora sequar.
 Quæ de Librorum Sylvis resonare videntur,
 Atq; quibûs mundi Regna sinusq; replent,
 Unitas voces AGNI, pariterq; JOANNIS
 Quandò sequar, melius cælica verba loquar.
 AGNI cælestis monstrabat signa JOANNES,
 Dicens: hic tollit crimina cuncta Soli:
 Nunc JUNOSSARUM demonstrat nutibus AGNUM,
 Ac ejus voces svadet amore sequi.
 Dicens: hic AGNUS tollit dispendia mentis.
 Ac ignorandi nubila tota fugat.
 Nam dùm pro Musis Parnasum struxit amænum,
 Tunc ignorandi sustulit Ille modum.
 Imò produxit campum, fontemq; sciendi,
 De quo vel Musæ discere multa queunt.
 Vox clamans quondam Magnus virtute JOANNES,
 Desertis solis ore locutus erat.
 Per densas tantùm sylvas reboabat, & antra,
 Herbarum folijs vivere moris habens.
 De sylvis illis, ad sylvas, tesqua Librorum,
 Prodit: Clamantis munus & implet onus
 Clamat, ut ad sylvas Musis per sæcula Sacras,
 Omnis festino poplite currat homo.

Vtq;

Utq̄ vias Domini procuret ritè parare,
 Et rectos gressus semita quæq; locet.
 Vocibus his parens Ecclesia tota JOANNIS,
 Ad sylvas (inquit) Palladis ipsa volo!
 Ad sylvas AGNI Musis, Librisq; refertas,
 Affectus, sensus, pectora, corda fero.
 PRÆLATI, Sponsiq; mei jam Culmen adoro,
 Osculor, & Musis dona sacrata pijs.
 Osculor, effusum Sponsi Fundantis amorem,
 Cum Sponso in Libris, vivere Sponsa volo.
 Et sicut Sponsus Libros non deserit unquam,
 In Libris, ejus gaudia tota, quies,
 Sic ego cum Sponso Libris instabo legendis,
 Cum sponso Musas sponsa fidelis amo.
 Atq; colam semper, venerabor, semper amabo,
 Bibliotheca mihi campus amoris erit!

XXII.

Aliud ex circumstantia decollati CAPITIS Sancti IOAN-
 NIS Baptistæ.

QUOD CAPITI munus, feret JUNOSSA, JOANNIS,
 Grandis erat mentis cura, laborq; suæ.
 Post multos tandem sudores, atq; labores,
 Conveniens CAPITI nobile munus habet.
 Si quæris munus dignum pro Fronte JOANNIS?
 Congruus est Capiti Bibliotheca Thronus, Bi-

Bibliotheca Caput sicut conforme requirit,
 Biblio- sic thecam postulat omne Caput.
 Hoc munus, CAPITI Baptistæ, Conditor offert,
 Acceptat Sacrum munera tanta CAPUT.
 Comprobat à SPONSO Doctum, Sacrumq; monile,
 Plus illud toto ponderat orbe simul!
 Et quamvis CAPUT hoc fuerit de Corpore scissum,
 Prorsus adhuc vivæ, munera mentis habet,
 Herodem Regem sicut terrebat iniquum,
 Sic deterrebit cuncta pericla Domûs.
 Præfatum Regem quanto fervore monebat!
 Sic Reges alios nonnè monere potest?
 Ut pro Divino quondam certaverat AGNO,
 Sanguinis & fudit larga fluentia sui:
 Pro JUNOSSARUM pariter certabit & AGNO,
 Aras defendet Palladis, atq; Thronum.
 O quàm fausta manent fundatæ Tempa Minervæ,
 Quæ tam condignum promeruerè CAPUT!
 O quàm docta feret FUNDATOR dogmata mundo!
 Qui tanti CAPITIS munere doctus adest!

XXIII.

*Ducatus & Palatinatus Mazovia applaudit Bibliothecæ ZA-
 LVSCIANÆ. Porro Stemma Ducatus Mazovia est Aquila
 alba in campo rubro, sine Corona.*

Quamvis

QUamvis tot meritis niteat Mazovia tota;
 Hanc tamen insignis nulla Corona decet:
 Nam quâ pro Ceris Aquilâ, de lege potitur,
 Hanc nullum fertum, nulla Corona regit.
 Bibliotheca suo dum fulsit clara Ducatu,
 Jam diadema sibi, jamq; Corona patet:
 Biblio- nam- thecam capiet pro Lege Coronæ,
 Bibliotheca AGNI summa Corona sibi.
 Palladis è manibus Mazovia quandò Coronam
 Sumit: conveniens Ipsa coronet eam
 Hinc PROCERES, EQUITES Terræ, magniq; Ducatus,
 Fiant JUNOSSÆ magna Corona Domûs:
 Illam conservent, defendant fortibus armis,
 Pro se decertet, pugnet & omnis EQVES:
 Et quia pro tanto dono, Mazovia nullum,
 Subsidium, nullam fecit, & egit opem,
 Concurrat primò PRINCEPS MAZOVIA votò,
 Ut FUNDATORES Sacra trophæa ferant.
 Sicut enim primo MAZOVIA gaudet honore,
 De pretio Sacræ Palladis, atq; sinu:
 Sic primum votum JUNOSSÆ conferat AGNO;
 Ut gratos PROCERES sentiat ejus amor.
 His commota loqui cæpit Mazovia dictis:
 JUNOSSAS Magnos æstimo, semper amo,

Illorū virtus Regnum complevit, & Orbem,
Ore suo REGES concupiēre loqui.

Ornârunt Illi Mitras, Primasq; Tyaras,
Atq; SENATORUM forte fuere Decus:

Principibus sceptris semper luxere capaces,
Doctos JUNOSSAS ambiit omnis honor,

Nunc quandò tantam fundârunt Palladis Aram,
Aris sunt digni, muneribusq; Throni:

Quidquid fuderunt sudoris; sanguinis, auri,
Hæc debet Regnum reddere cuncta sibi.

Ut semper crescat Sacrorum summa, Librorum,
Floreat, & vigeat Bibliotheca magis.

Ac incrementum capiant hinc Regna Polona,
Et per id aucta simul luceat una Fides.

XXIV:

Tota Varavia Vrbs Residentialis Regum, de fundatione Bibliothecæ ZALVSCIANÆ exultat. Porro Stemma Varaviæ est Syren.

QUæ nuper fueram Syrenis voce locuta,
Dulcibus ipsius sæpiùs usa sonis,

Nunc alias voces, sensum Varavia sumo,
Syrenum nunquam voce, tonôq; loquar.

Bibliotheca mihi voces ZALUSCIA format,
Expedit ipsius Doctius ore loqui.

Incipi-

Incipioq̄ loqui, quod justum sentio, Sanctum,
 Quod mihi mens facti conscia dicat; ait:
 Tota quibûs titulîs fueram Varſavia clara,
 Hîs titulis cæpi clarior esse meis:
 Et quotquot poteram primos monstrâſſe decores,
 Nunc mihi major honor, majus adestq̄; decus!
 Bibliotheca mihi plenum superaddit honorem,
 Quòd fuerit campo condita, structa meo!
 Nam quòd longinquæ coguntur quærere Gentes,
 Urbes, quò nostræ munere, forte carent,
 Hoc donum proprijs Laribus servabo, tenebo,
 Hoc ego supremum munus habebò domi.
 Et jam possideo: jam Doctâ gloriòsior Ara,
 Jam Musæ resonant, tangit Apollo Lyram,
 Jam tanquam soles, radiata volumina fulgent,
 DOCTORUM tota fronte Senatus adest:
 Vellere me totam Sacratuſ vestijt AGNVS;
 Jam JVNOSARVM signa, trophæa micant.
 Quæ totum Regnum magnæ circumdatis Vrbes,
 Dicite: quodnam par fertis, habetis OPVS?
 Si de Castellis veſtrum pensatis honorem?
 En est Castellum Bibliotheca meum!
 Arcibus, & muris si veſtras cingitis oras;
 Arx est, & murus Bibliotheca meus!

Si vos jactatis totius mercibus orbis ?

Bibliotheca, Libri, merx pretiosa mihi.

Hanc tanquam Matrem summo venerabor amore,

Atq; meam sobolem lacte cibabo suo :

Ut Syren pelagi contemnit tuta procellas,

Sic ego contemnam cuncta pericla maris :

Palladis auxiliô, superabo monstra marina,

Nam mihi sufficiens Bibliotheca Ratis.

Quæ verò Syren Cives, signabat & urbem,

Quæ fuerat nostrum Stemma, simulq; Decus :

Nunc nostrum signum fiat ZALUSCIA Pallas,

Hæc Urbis nostræ Stemma, perennis honor !

Subsit ei Syren, Doctrinam discat ab illa,

Dulcior ipsius cantus, & Urbis erit !

XXV.

Vistula Fluvius Regni Poloniae, Varsaviam circumfluens, applaudir Bibliotheca ZALUSCIANÆ, conformiter ad illud

Psal: 1. Et erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum : quod fructum suum dabit in tempore suo. Et folium ejus non defluet : & omnia quæcunq; faciet prosperabuntur.

QVæ propè decursus, Frondes plantantur Aquarum,
Eximij fructus munera, dona ferunt :

Illarum parvum folium nec defluet unquam,

Omnia quæ faciunt, prospera, fausta manent.

Dùm

Dum fluvius Regni, fluviorum Vistula Princeps,

Circùm fundatæ Palladis ora fluit:

Est propè decursus sapiens hæc Pallas aquarum,

Æquales fructus Gentibus illa feret.

Nec minimum folium prædicta defluet Æde;

Omnia quæ faciet, prospera semper erunt!

Nam proprijs lymphis consperget Vistula Fundum,

Fontibus, & totum sæpè rigabit OPUS.

Sic in eo crescent vites, laurique feraces,

Atque coronabunt Doctius omne Caput:

Arsurgent florum cunctorum lilia Reges,

Vernabunt violæ; Purpura Sacra Rosæ.

Illis DOCTORUM cingentur Tempora docta,

Et cedent Musis florida ferta suis.

Ut magis applaudat JUNOSSÆ vistula Sedi.

Decrevit Musis candida verba loqui!

Ante tot annorum soles frumenta vehebam,

Dantisco panis fercula multa tuli:

Balthica sæpè mea complevi littora, messe,

Vixeruntque cibus Anglica Regna meis,

Hispani, Galli, Dani, Svecique remoti,

Et quondam Cereris Græcia plena mexæ:

Nunc autem quandò Pallas fundata triumphat,

Ad littus dum stat Bibliotheca meum:

Omittam Cererem , Regni frumenta relinquam ,
Immutabo vices officiumq; meum :

Atq; veham toto conscripta Volumina mundo ,
Portabo Musis dona beata, Libros.

Ditior his gazis , & gemmis Vistula crescam ,
Ditior evadet Terra Polona mea.

Cujus visceribus vitæ primordia duxi ,
In cujus gremio protraho Regna mea.

Hæc sunt JUNOSSÆ , candoris signa perennis ,
Hæc sunt propter Vos vota suprema mea !

Si vobis cælum , si debet Terra Coronas ?

Si vobis Phæbus , Lunaq; ferta ferunt ?

Si vos flammigeri proclamant sidera cæli ,

Si vobis florum dat sua Flora bona ,

Si vos exornant totius Symbola mundi ?

Si vestrum studium cuncta creata sonant ?

Cur Vobis sacras non dicam Vistula laudes ?

Cur hæc cui , dominor , non resonabit Aqua ?

Dicam , narrabo clamabo , Fonte sonabo !

Mirandumq; veham Nobile culmen aquis :

Quò mea pertingent convexo flumina cursu ,

Huc JUNOSSARUM Nomina magna feram !

XXVI

Illustrissimus & Reverendissimus IOSEPHVS ANDREAS

Comes

*Comes in Zaluskie ZAŁUSKI, Supremus Regni Referenda-
rius &c, majorem vitæ partem in Bibliotheca sua tran-
segit, & hæcenus idem studium continuat.*

Fundârunt Musis qui prima Palatia REGES,
Bibliothecarum qui statuere Domos:

Hi tantum magno fuderunt pondere gazas,
Thesauris aurum distribuere suis.

Jam verò nullus REX Fundans vixit in illis,
Nullus eis vitæ tempora cuncta dedit.

Dùm Musis JOSEPH ZAŁUSKI condidit Aram,
Non tantum largo munere, fudit opes:

Non tantum grandes thesauros contulit auri.

Non tantum summos emit ab Orbe Libros,

Sed totus Libris constanter vivit in illis,

Et consveta sibi Bibliotheca Domus.

Continuò degit, semper versatur in illa,

Ornamenta sui dirigit atq; locat.

Observat, quidquid vel spectat forte deesse,

Defectum supplet, corrigit, atq; notat.

Sic totam Sedem Musarum vestit, & ornat,

Ut Templi faciem veriùs esse scias.

Nullus ibi Scriptor, Doctor, nullumq; volumen,

Hic quem FUNDATOR non legat Ipse priùs.

Intuitu primo DOCTORIBVS omnia monstrat,

Plura docet passim, quam docet ipse Liber.

Vt

Vt sol exoriens demonstrat quamlibet horam,
 FVNDATOR monstrat quemlibet Ipse Librum.
 Nec tantum monstrat, sed quidquid continet, illud
 Explicat, illustrans ardua dicta Libri.
 Vnde prius veniens Hospes formatur ab Illo,
 Quam Sacrae Sedis Scripta, Librosq; legat.
 Id praestans, pariterq; docens venientia corda,
 Altera FVNDATOR Bibliotheca nova!
 In Libris totam si vitam ducit, & annos?
 In Libro vitae Fonteq; scriptus erit!

XXVII.

*Illustrissimus FVNDATOR Supremus Referendarius Regni,
 centum acutissimas Inscriptiones seu titulos suae Bibliothecae dedit.*

EX centum Sacris titulis, Inscriptio quævis,
 Non tantum summum mentis acumen habet:
 Ast etiam spirat magnæ virtutis odorem,
 Doctrinam titulus quilibet ornat, habet
 Excitat ad rectos omnis sententia mores,
 Exacuit doctas, omne & acumen opes.
 Sicut adornantur Regum penetralia gemmis,
 Sicut ab obryzo splendida Tempora micant:
 Sic hîc dogmatibus præclaris omnia constant,
 Historijs raris tota notata Domus:
 Si te convertes ad portas, velq; fenestras,
 Atria si prima fronte videre cupis? Vndi-

Vndiq; dependens Inscriptio prodit acuta.

Vndiq; de loculis Aurea Dicta sonant.

Quot releges titulos, tot sunt oracula Magni

JUNOSSÆ, tot sunt Maxima signa Patris!

Quod si de Titulis FVNDATOR Magnus habetur?

Biblio- de theca concipe Quantus erit?

XXVIII.

SVper Faciem Publica Bibliotheca ZALVSCIANÆ habetur Inscriptio ab Illustrissimo Referendario Regni & FVNDATORE composita ac præscripta: in qua Inscriptioe habet præfata Bibliotheca hos titulos: Adolescentibus Illicium: Senibus subsidium: Otiosis spectaculum: Studiosis negotium: Conditori Gloriosum Monumentum. Item ab eodem Illustrissimo Fundatore in Centuria Inscriptionum ejus super Bibliothecam, vocatur eadem Bibliotheca: Atrium Libertatis. De his singulis, seorsivè hîc agemus.

B I B L I O T H E C A,

ADOLESCENTIBUS ILLICIUM.

MENS Adolescentum quamvis sit prompta, parata,
Proclivisq; simul semper ad omne bonum:

Attamen illicium si proponatur eidem,

Virtutem curat fortius illa sequi.

Sarmaticæ mentes vitâ jam prorsus adultæ,

Ne tardent Gentis munera digna suæ:

Z

Bibli-

(186)

Bibliotheca sibi donat ZALUSCIA calcar :

Proponit stimulos, illiciumq; refert.

Illicium tantum dum spectat tota Juventus,

Quis Juvenis vel quis tardus adultus erit?

Qui nollet studijs mentem sacrare Polonam?

Vel qui detrectet Palladis arma sequi?

Nam si tota potest Dux unus castra movere:

Ut vincant hostem, praelia digna gerant:

O quantum Juvenes possunt inducere mentes?

Tot clausi in Libris pectore, mente Duces!

Indè tubæ Martis resonant & classica belli,

Indeq; virtutis promicat omnis odor:

Indè vocant animæ Foliorum vimine clausæ,

Indè loqui manes, mortua membra student.

Ut Lechici Juvenes capiant virtutis amorem,

Ut soboles spiret corda vetusta Patrum:

Omnis abindè Liber, Scriptor, Doctissimus Author,

Excitat, ut Libros omnis adultus amet.

BIBLIOTHECA

SENIBUS SUBSIDIVM.

IN baculo Jacob, superavit littora tutus,

Jordanis fluvij, transijt omne vadum:

Ut valeant transire senes discrimina rerum,

Illis subsidium ferre, parare decet.

Subsi.

Subsidium senibus, ne desit nobile Fulcrum,
 Hoc illis monstrat Bibliotheca potens :
 Infirma quidquid non possunt tangere mente,
 Hoc dabit, & tradet Bibliotheca bonum.
 Conceptus referat; supplebit acumina mentis,
 Sic nullo gressu fracta senecta cadet,
 Hæc Sedes cæcos, monstrat servatq; videntes,
 Hæc mutos profert grandia posse loqui:
 Hæc audire docet surdos, sensuq; carentes,
 Robustos, fortes reddit, & illa senes.
 Nam multi cæci, scripserunt multa videnda,
 Dixerunt muti facta stupenda Libris.
 Et vox surdorum Libris auditur in ipsis,
 Et vivax virtus sæpè probata senum.
 Undè senes nunquam desperent scribere Libros,
 Sufficiens robor Bibliotheca dabit.

B I B L I O T H E C A
O T I O S I S S P E C T A C U L U M.

OTia Romanus cupiens sanare Senatus,
 Condidit excelso magna Theatra sinu:
 Quæ fuerant Populis, vasto spectacula mundo,
 Ludorum Campus, meta, triumphus, honor.

Otia Sarmaticæ curans extingvere Gentis.

Conditor, ex Libris magna Theatra dedit:

Ut sint Sarmaticæ toti spectacula Genti,

Ut spectatores otia vana fugent.

Hæc sunt magnificentum, Sanctum Doctumq; Theâtrum,

Coram quo Romæ prisca Theatra cadunt:

Non etenim vanis hæc constat Fabrica ludis,

Non Gladiatorum passibus iste Locus:

Ast est Doctorum Magnorum Grande Theatrum,

Principibus, Regnis, Regibus omne Sacrum.

Quod si de populo quisquam sic otia curet,

Ut nolit studijs vota, sacrare manus.

Hic saltim spectet fundati dona Theatri,

Tunc culpæ complex, credo minoris erit.

B I B L I O T H E C A,
OCCUPATIS DIVERTICULUM.

QVos labor, officium, defessos occupat artus
Hos divertendi gratia, lexq; juvat.

Quæq; gravat mentem Supremi cura laboris,
Tota modis varijs hæc recreanda manet.

Hoc diverticulum multis Viridaria præstant,
Hortorum campi pectora mæsta levant:

Biblio-

Bibliothecá tamen pro Musis gratior Hortus,
 Est diverticulum nobile, suave, sacrum,
 In qua quot species, formæ, legesq; sciendi,
 Tot divertendi signa, pijq; modi.
 Ipsaq; congeries variorum mira Librorum,
 Delectat mentem, distrahit, atq; beat.

B I B L I O T H E C A,
 S T U D I O S I S N E G O T I U M.

Q Visquis in Orbe manet, distincta negotia servat,
 Illorum curam perficit, atq; gerit.
 Ast hæc perturbant mundana negotia mentem,
 Obscuro animi lumina clara sui.
 Si Studiosorum dilecta negotia spectes?
 Illorum totus Bibliotheca Scopus.
 Omnia postponunt formosa negotia mundi,
 In solis mergunt omnia vota Libris.
 His studiosorum votis succurrat ut AGNUS,
 Erigit ingentis publica signa scholæ:
 Ut qui Librorum veri celebrantur amantes,
 Hic sedem propriam, figere sæpè queant.
 Hic ut consecrent devota negotia Musis,
 Abjectis terræ sordibus, atq; lucris.

BIBLIOTHECA,
 ATRIUM LIBERTATIS.

DE cunis postquam LIBERTAS Gemma Polona,
 Tanquam de Concha nata, nutrita stetit:
 Atria bina sibi, proprijs elegit in arvis,
 In quibus ad Solium Libera vota sonent.
 Atria dicta manent, Varavia, Grodnaq; passim,
 Hæc; Libertatis vasta Theatra patent.
 Has præter solitas de cunctis Urbibus Urbes,
 Libertatis adest tertius ecce Thronus:
 Nempè nitens Sacris de mundi cardine Libris,
 Publica Sarmatici Bibliotheca Soli.
 Quam JUNOSSARUM fundavit Candor, amorq;
 Et toti Regno contulit esse Sacram.
 Hæc LIBERTATIS Sedes ATRIUMq; stupendum,
 Hæc Vocis Lechicæ Porticus, atq; Sinus.
 Sicut enim recolit Varavia libera vota,
 Ac illis nunquam Grodna Lithvana deest,
 Bibliotheca suô studiô deservit, & ardet,
 Ac LIBERTATI semper amica manet.
 Sicut ibi PROCERES referunt contraria dicta,
 Et certant variis Legibus, atq; modis:
 Attamen ad Regni contendunt sensibus Unum,
 Vocibus ex multis, Vox sonat una frequens: Sic

Sic quamvis multos **DOCTORES** continet una,
 Hæc **JVNOSSARUM** Publica Docta Domus:
 Qui sibi **DOCTORES** contraria dogmata narrant,
 Diversas Orbis sæpè sequendo scholas:
 Attamen hi cuncti, statuunt concorditer **Unum**,
 Quidquid eos urget, vel jubet una **Fides**.
 Ut Generale **VETO**, Lechico conceditur **ORI**,
 Dicere cur nequeat Bibliotheca: **VETO**?
 In praxi; Vetat **FIDELI** contraria **Jura**,
 Quæ **REGI**, **LEGI** sunt inimica; negat.
DOCTORES pariter prædictæ Sedis **Alumni**,
 Semper habent promptum dicere spontè: **VETO**.
 Cogitur hîc nullus reliquorum **Dicta** tenere,
 Sed quivis sensum narrat, agitq; suum.
 Qui negat hîc aliquid, sua **Dicta** probare tenetur,
 Sed ratio prudens, justa trophæa capit.
 Quamvis **DOCTORES** curent certare frequenter,
 Jurgia nulla fovent, bellaq; nulla movent:
 Sed tacitè propriis **SCRIPTIS** persæpè loquuntur,
 Atq; tacendo, solent grandia, summa loqui.
 Et plûs ista valent veneranda silentia **Divûm**,
 Quam **LIBERTATIS VOX** reserata nimis.
 Bibliotheca licet totius continet orbis
 Lingvas, & voces continet ora simul:

Acta-

Attamen observat bene LIBERTATIS honorem;

Illaq; Gens dici LIBERA rite potest.

Illa potest dici RESPUBLICA LIBERA mundi,

Libera, qua nunquam creditur ulla magis.

Est Libertatis Radix, Exemplar, Imago,

Est Speculum de quo quisq; videre potest,

Quomodò Libertas tractanda, colenda, tenenda,

Quomodò Vox vel Lex Libera danda Throno.

Quomodò pro FIDEI, REGIS, vel LEGIS Honore,

Dicere sit strictus, quisq; SENATOR, EQVES.

Ut Libertatem Lechicam REX, atq; SENATUS,

ORDOq; (Flos Regni) fundat EQVESTRIS Eam:

Biblio-Libertas-thecae fundatur in istis,

Ordinibus: Gradibus constat & Illa tribus:

AGNUS enim FUNDANS Sacrum Doctumq; Theatru,

Palladis in Solio, Regia sceptrum tenet.

Et quot DOCTORES hæc Sedes computat Ampla,

Illa SENATORES, tot videt esse suos:

SCRIPTORES verò Classis, Sortisq; minoris,

Ordinis ingenuè munus Equestris habent.

Quomodò REX AGNUS sit Libertatis Amator!

Est Regnum Testis, Bibliotheca simul.

Quomodò DOCTORES, Scriptores Classe Minores

Libertatis ament jura, statuta, fidem?

Illorum

Illorum Zelum demonstrant aurea Scripta,
 Quæ Libertati Sacra dedere suæ.

Quæ confecerunt pro Libertatis amore,
 Ut non deficiat Nomen, honorq; suus.

Hinc ad eos volitent A Q V I L Æ Pulliq; Poloni!
 Et Libertatis jura, modumq; ferant.

Discant, LIBERTAS, methodò quâ, lege tuenda?
 Libertate frui quomodò ritè queant?

Nam si LIBERTAS, non servet dogmata legum,
 Laxa fit, & Regnis perniciofa Suis.

B I B L I O T H E C A

CONDITORI Gloriosum Monumentum.

Symbolum : Aurea Vrna cum Lem: *Hac FVNDATOR*
vixit in Vrna.

Q U I sua perpetuò servari corporâ curant,
 Aurigeras urnas, & monumenta petunt:

Ut sicut purum rarò corrumpitur aurum,
 Sic corrupta nihil membra sepulta forent:

Tantâ FUNDATOR JOSEPH Dignissimus Urnâ,
 Sed meliùs quid Ei, Bibliotheca paro.

Ex me FUNDATOR monumentum Mâgnus habebit,
 Visceribus Proles, condere posco PATREM

Aa

In me

In me quandò meus Primus tumulabitur **AUTHOR**,
 Vivet in æternum Gloria, Fama Sua!
 Sicut Ego vivam, sic vivet **CONDITOR** in me,
 Amborum pretium, vita perennis erit!
 Sicut Ego vivam Libris per sæcula cuncta,
 Sic vivet proprijs **CONDITOR** Ipse Libris.
 Hinc quicumq; meam posthac conspexeris **Ædem**,
 Hæc in Ea quæso, verba notanda legas:
Hæc JUNOSSA COMES FUNDATOR vivit in Urna,
 Qui me fundavit, non valet Ille mori.

S U P P L E M E N T U M

Eorum quæ in prima Parte per inadvertentiam Typo-
 graphiæ omisa sunt.

*Q*uamprimùm **CELSISSIMVS PRINCEPS** su-
 scipit Fasces Episcopatus Cracoviensis tamprimùm visitat
 Bibliothecam Celeberrimæ Universitatis Cracoviensis.

*Q*uam primùm Fasces Cracii Suscepit Ovilis,
 Magnorum **PRINCEPS** Gloria, **KOSTKA** Ducum.
 Tam primùm Craciam Librorum visitat Arcem,
 Prima fuit curæ Bibliotheca Suæ.

*Q*uotquot Oves Sacrum Cracium concludit Ovilé,
 Bibliotheca pares claudit, & ornat Oves.

Nempe

Nempè Sacros Manes, quorum monumenta quiescunt,
 Biblio - sub - thecæ Sedibus atq; Libris.
 Has invisit Oves devoto munere Pastor,
 Atq; salutavit Scripta stupenda Patrum.
 Hisq; salutatis gratè benedixit iisdem,
 Incrementa vovens Principe digna Loco.
 O quantum vigilans Pastor censendus, amansq;
 Qui tantum cunctis providet atq; studet
 Et qui non tantum vivis solatia confert,
 Ast defunctorum Scripta manusq; colit.

II.

Sicut mirandam PRINCEPS Hic condidit Aram
 Pro donis Sacræ Palladis atq; Libris:
 Sic quò Præfulei flectit vestigia gressûs,
 Bibliothecarum Tempa videre cupit.
 Ut cunctæ simili splendescant ordine, lege,
 Sicut resplendet Bibliotheca Sui.
 Ut pisces langvent vivo sine fonte, vel unda,
 Sic langvet PRINCEPS Hic sine dote Libri,
 Hinc inter curas Regni Lechiciq; SENATUS,
 Bibliothecarum Tutor, Amator adest,
 His vitam pascit, mentem disponit ad astra,
 Plus Libris vivit, quam calet Ille cibus,

Celsissimus PRINCEPS in primo sui Regiminis Limine revidit
omnes Scripturas, characteres, Literas & notas Typographiarum.

Sicut KOSTKA PIUS PASTOR scrutatus Ovile,
Sicut & invisit singula sancta Loca :

Atq; Diæcesim totam lustravit ad ungvem,
Aras conspexit, Tempia, Sacrasq; Domos:

Sic Præli cunctas Formas, Fontesq; Notarum,
Sollicito studio lustrat, amore pari :

Atq; Typographicas expendit ritè Figuras,
Utrum sint Regni Legibus apta sui ?

Biblio - num - thecis possint prodesse struendis ?

Utrum Scriptorum condere scripta queant ?

Ut CHRISTUS Pastor Divini Summus Ovilis,

Sic Legis propriæ condidit omne genus :

Ut de Lege sua, pretioso sanguine, firma,

Nullum vel minimum jota periret, Apex:

Sic PRÆSUL minimos apices, & signa Notarum,

Visitat, & lustrat, perficit atq; probat.

Ut quas fundabit Leges hoc propter Ovile,

Ex illis nullum jota, vel absit apex.

Ut tali medio pretium Culmenq; Sacrarum,

Bibliothecarum, crescat in orbe suo.

IV.

Celsissimus PRINCEPS post revisionem Typographiarum,
conduxit

*conduxit de finitimo Regno Artifices literarum, charac-
 terum, seu notarum Typographicarum, proprio sum-
 ptu in Regnum Poloniae.*

Artifices aptos de Regno, Gentē remota,
 Cudendis PRINCEPS convocat ære Notis:
 Id quonam studiō, sumptu, grandiq; labore?
 Sarmaticis Regnis exhibet, atq; locat?
 Non satis est Illi, quod Sedem conderet unam,
 Pro Musis: plures condere (crede) cupit!
 Et desideriiis immensis æstuat, ardet,
 Ut totum Regnum Bibliotheca foret!
 Sic varias species, formas & signa typorum,
 Invehit, ad vasti Regna Polona Soli:
 Ut facili medio DOCTORUM scripta premantur,
 Ut labor Authorum, possit ubiq; legi.
 Ut crescant Libri, crescantq; Volumina plura,
 Ut Regni crescat Bibliotheca simul.
 Biblio- quas- thecas privatas Terra Polona,
 Antiquo Gentis jure, modoq; tenet:
 Has magnus PRINCEPS augendas, atq; colendas,
 Ritē per impressas concupit esse notas.
 Biblio- quod- thecæ crescent de PRINCIPIS actu,
 Et quod conficient publica præla Libros:
 Tot testes aderunt, lingvæ, pro PRINCIPE KOSTKA,
 Quantum procuret publica gesta Boni. Quot-

Quod Notis. Species. Libris referentur in quibus
Præcones facti, tot ferè ille in.

V

Quamquam Aristoteles Librum de Regibus in quibus
sunt Christiani, habet in fine in PRINCIPIS
prodit duplex Notus, in omni Typographia in Regno Polonico
debetur referant ad eorum scripturas. Et Typo Summum P.
pogoniam referant.

Quod Typographia Formis præstantibus apud
Amster, nostro re. hancie Polo.

Enimvero summus PRINCIPES denuntiat Olibi.

Et testatur forte Libris quod Typo

Hinc constat quibus res in PRINCIPIS huius

Est in in Regno debent ordo Typis;

Libro Typographice viginti huius A. S.

Adi. totum Genus clarus A. S. huius

Si multos Avices, tam cum PRINCIPIS ardor

Quanto plus quare. Genus huius Thomis

Quanto plus huius. Genus huius Senius

Commonis huius, promovet, ad legi

Si vero studium Genus huius Olibi

Et hoc ad summum Genus huius Personæ, Pium

F I N I S

Ad h. Opera, sed non est huius amoris

AGNUM pro debent Regia Polona equi

1688-1689 (1688-1689)

2

XVIII.2.1414